

**Leerzame zinnebeelden bestaande in Christelyke bedenkingen
door vergelykinge eeniger schepselen, als dieren, vogels,
gewassen, &c. strekkende tot zeedelessen ter deugd, en
aanmoediging tot godzaligheid**

<https://hdl.handle.net/1874/32193>

LEERZAME ZINNEBEELDEN,
in Vaarzen en Uytbreidingen;
door
Henrick Graauijshart.

Gec
**L E E R Z A M E
Z I N N E B E E L D E N ;**

Bestaande in
CHRISTELYKE BEDENKINGEN
Door Vergelykinge eeniger Schepselen .

Als
**D I E R E N , V O G E L S ;
G E W A S S E N , &c.**

Streckende tot
**Z E E D E L E S S E N ter D E U G D ,
E n
A A N M O E D I G I N G tot G O D Z A L I G H E I D .**

In Vaarzen en Uitbreidingen te Zamen gesteld :

Door
H E N D R I K G R A A U W H A R T .
Versierd met 110 Konstige Afbeeldsels.

t'AMSTERDAM, gedrukt voor den A U T H E U R .
En zyn meede te bekomen
By **JOHANNES RATELBAND ,**
Boekverkoper op den Dam , bezuyden het Stadhuys ,
Kun. G. Huygens Werken. 1704.

DER REKONINGEN VAN DE RECHT
AFDELING IKONOLOGIE

TOT VERKLARINGE
Van de
TYTEL - PLAAT.

*De Weg des Leevens is den Verstandigen na boven ;
Op dat hy afwyke van de Helle , beneeden.*

Prov. 15. v. 24.

Dez Tytel - Plaat , vol Zinnebeelden ,
(In 't Boek vervolgens uytgebreid)
Vertoon hoe Aards Geluk en Weelden ,
Den Mensch , door schyn en schatten , vleids ;
Inmiddels dat hem Godes boode ,
En Waarheid , staande in d'enge Poort ,
Ter Regter zyde kragtig noode ;
Wiens onderrigt hy naauwlyks hoort :
Door dien het Vlees zig vind gekluisterd
Aan Eige-Liefde , en her gezigt
Der Ziel (inwendig zeer verduisterd)
Afkeerig is van 't waare Ligt ;
Tot eind'lyk Jezus komt te schynen ,
Door Liefdens Vuur-Colom , in 't Hert ,
En doet daar Eige-baat verdwynen ,
Op dat het dus Gods woonstee werd .
Dan ziet de Ziel 't verband der Dingen ,
Dewyl Gods wil hem vergenoegd ,
En ondergaat veranderingen ,
Gants onverschillig , zoo 't God voegd :
Dus volg'd hy 's Lam , waar het ook weide ,
In Luk , en Druk , op zyne stem ,
Verzeekerd , dat die hem geleide ,
Om hoog in 't nieuw Jeruzalem .

O P D R A G T

Aan de Ed: Agtbaare Heeren,
de Heer

JAN WALLERAN SANDRA
SCHEEPEN en RAAD, &c.

Der Stad Middelburg;

En de Heer

HENDRIK VAN DUSSELDORP

MUNT-MEESTER,

Der Graaflykheid Zeeland.

Hooggeagte HEEREN,

Myn waarde NEEVEN.

Et kostelyk kleinood *de*
Vriendschap (als den Band
der Menschelyke Zamenlee-
vinge) werd uyt de overeen-
komst, der voorneemens tot

†

ver-

O P D R A G T.

verkryginge van een voorgesteld einde , gebooren. Nademaal nu de verscheidenheid der Menschelyke onderneeminge veelderlei uyteindens heeft , zoo verschild ook den band der Vriendschap in haar waarde en vastigheid , na maate dat het voorwerp , het geene de Zamenstemmers beoogen , waardiger , en bestendiger is.

Die hunnen toeleg maaken om het Vleesch te bezorgen tot begeerlykheid , en in de wellusten en brasseryen hun vergenoegen zoeken , moogen door tafelbanden de Vriendschap welschynen verbonden te hebben ; maar de stribelige ontmoetinge , die de kriele Lusten , en de toomelooze Hertstogten , voortbrengen (als gevolgen van den overdaad en verhitte des wyns) toonen ligtelyk aan de ydelheid van het verband.

Die de vriendschap vestigen op inzicht van gewin , mogen onderling wel zaamen stemmen zoo lang hunne beurzen swellen , maar
by

O P D R A G T.

by gebrek van dien gooid de Eigenbaat dezelve haast in de war.

De Vriendschap uyt verwandschap spruytende behoorde wel als natuurlyk te zyn , maar de verdorvendheid der Zeeden doet dezelve heedendaags meer gedwongen en met inzigten , als openhertig , behandelen.

De Lust, en Pooginge , tot weetenschappen, zoude wel schynen de opregte vriendschap te moeten opleeveren ; alzoo dezelve buyten belang bestaat , en een volheid bezit daar de veelheid der betragters malkanderen niet be-naadeelen , maar in teegendeel bevorderen kan , nogtans is dezelve naauwlyks hier in volkoomen te vinden , alzoo de eige-liefde (waanwysheid voedende) de afgunst opstookt, om zyn eigen ligt niet betimmerd te zien , waar door men de Eere aan andre benyd , en de vordering zynes naasten met wangunst aanziet.

Kortom alle weereldze Vriendschappen
† 2 †
zyn

O P D R A G T.

zyn tydelyk, veranderlyk, en broos: nadien dezelve meest ingewikkeld zyn met eige belang, en meeste-part doelende om de begeerlykheeden des Vleesch te voldoen; uyt welker hoofde Gods woord zegd, *de Vriendschap deezer Wereld is Vyandschap Gods. Jac. 4. v. 4.*

Maar de waare en opregte vriendschap bestaat in onderlinge gemeenschap, om, door betragtinge van waarheid en deugd, naar het hoogste Goed, namelyk God, uyt te zien; en in de Goddelyke Liefde te wortelen en grondvesten; hier in is geen eigen belang op geslooten, de Nyd speeld hier geen Rolle in; de baatzugt dwarsboomd dezelve niet: want *de Liefde is Langmoedig, zy is goedertieren: de Liefde is niet afgunstig: de Liefde handeld niet ligtveerdiglyk, zy is niet opgeblaazen, zy handeld niet ongeschikelyk, zy zoekt haar zelven niet. Ec. 1 Cor: 13.* het is deze hoofd-deugd; deeze Goddely-

O P D R A G T.

lyke Liefde, die de waare en bestandige vriendschap uytleevert: also dezelve is *den band der volmaaktbeid. Col. 3. v. 14.*

Nademaal nu, myn zeer waarde Heeren en Neeven, onze onderlinge vriendschap niet is gegrondvest op eenige der eerst gemelde zoorte, die met belang, of inzigte op gewin, verzeld zyn, maar door vermaagfchappinge spruyt; en waar in (na den gemeenen Loop) nu ligt verval zoude kunnen koomen, door het affterven van myn waarde Ega zalr; zoo neeme deeze geleegendheid waar, om erken-
tenis van waare vriendschap te onderhouden,
U Ed: deeze *Leorzame Zinnebeeldjes* op te draagen; waar in myn toeleg is geweest, alleenlyk myn kinderen te onderwyzen ter Godzaligheid en Deugd; dog onder de hand aangegroeid zynde, op aanradinge van Vrienden, nu in het Ligt koomen.

Ik wil hoopen U Ed: Agtbaarheeden geen verontwaardiging geschieden zal, dat ik dit

O P D R A G T.

gering werkje met U Ed: naame doe pronken; gemerkt, of ik schoon in de behandeling te swak valle, na de waarde van de stoffe, egter, myn toeleg strekt om de ondeugden aan te wyzen, neevens de ydelheeden dezès tegenwoordigen Leevens: op dat men Leere Godzaliglyk wandelen, en de Geregtheid na jagen; waar door, beneevens het eeuwig heil voor de betragters, ook het nut en welstand van het gemeene-best bevorderd word; tot welke ook U Ed: hoogwaardige Ampten opzigt hebben: zoo om het heilig Regt te bewaaren, als om de Zcenuwe van Staat en Oorlog te bezorgen.

Neem dan, Ed: Agtbaare Heeren, ten beste myne vrymoedigheid; en wanneer U Ed: een uurtje ter uytspanninge van gedagten (buyten U Ed: hoogwigtige beezigheeden) overig hebt, zal my Eere geschieden, als U Ed: met genoegen enige verlustiging hier door mag toekomen: maar booven al zal myn ge-
noc-

O P D R A G T.

noegen met blijdschap vervuld worden , by aldien deeze kleine bedenkinge U Ed: geleegendheid moogen geeven om hooger betragtinge te oeffenen, zonder weerzin te neemen teegens de geringheid , en styl , van behandeling; agtervolgens de opregte en geestelijke vriendschap ; in dewelke ik hoope dat ook mijne ongeletterdheid U Ed. zoo veel aangenaamheid mag toebrengen , als wel meenig doorwrogt schrift van geleerde Herffenen.

Waar meede , God biddende dat hy ons alle versterke , door de werkinge zynes Heiligen Geests, op dat wy *de waarheid betragtende in Liefde, allezints moogen opwassen in hem die het Hoofd is, namelyk Christus: uyt welken het geheele Lichaam bekwame-lyk t'zamen gevoegd, ende t'zamen vast ge- maakt zynde, door alle voegzelen der toe- brenginge, na de werkinge van een ygelyk deel in zyne maate, den wasdom des Lic- baams*

O P D R A G T.

*haams bekomt, tot zyns zelfs opbouwinge
in de Liefde. Ephe. 4. v. 15. Verblyf*

Ed: Agtbaare HEEREN,

myn zeer waarde NEEVEN,

U Eds: Volvaardigen

Dienaar en Neef

H. GRAAUWHART.

VOOR-

VOOR-REEDEN

Aan den

L E E Z E R.

E behandeling van Zaaken door Gelykenisse en Zinnebeelden, is van over oud gebruyk; zelfs voor het vinden der Letteren: het schynd in den vroegen weerdstand het gereetste

voor het Verstand geweest te zijn, om verbeelding van over een koomende dingen te vergelijken; waar door men malkanderen zijn meeninge konde te kennen geeven, ofte voorleedene Zaaken te doen geheugen.

Zoo hebben de oude Egiptenaaren door haare *Hieroglyphice* (ofte verbeeldende) merkteekenen, hunne weetenschappen, en geschiedenis, den nakomelingen nagelaaten: welke verbeelding, (alzo dezelve een gantschen zin, of wél een groot gedeelte van dien, uytmaakte) beswaarlijk een zelvige bevattinge aan yder een uyt leeverde,

V O O R - R E E D E N .

nadien dezelve verscheidelyk konde uytgelegd worden, derhalven haare *Magi*, *Priesteren*, en *Poeeten*. haar daar in oeffende, om het gemeene Volk daarvan te berigten, en ter Deugd aan te maanen.

Zoo leerden ook *Cebes* den *Thebaners* door zijn *Tafereel*; hoe den Mensch zijn Leeven moest Rigten om ter gelukzaligheid te komen. Zoo heeft ook den Poet *Ovidius Nazo* door zijne verzierringe, de Deugden en de ondeugden afgeschetst, in zijn Boeken der herscheppinge, verbloemende de neiginge des Gemoeds, door veranderinge in Leeuw, Beer, Boom, &c. na de gesteldheid der Perzoonen van wien hy schreef; zoo dat als toen de Weetenschappen en de kennisse der geschiedenissen, als op geslooten en beswagteld waaren; maar wanneer het groote nut der drukletteren is uytgevonden en gemeen geworden, zoo is de deure geopend tot alle Weetenschap; en een volkomen middel gegeven om malkandre te kunnen opschranderen ter Deugd, en het Reedeneerend vermogen uyt te lokken.

Schoon nu het gebruyk der verbeeldende
merk-

V O O R - R E E D E N .

merkteekenen onnoodig is , om ymands meeninge te boekstaaven : zoo blijft nogtans , de nuttigheid der Zinnebeelden in veele gevallen , alzoo dezelve beknoptelyk , als in een opslag , den Geest aandoed , en (zoetelyk kittelende) aanmoedigd ter navolginge ; of affchrikt , door overtuyinge van waarheid ; na dat het voorstel meede brengt.

Dat de beknoptheid van Zin den Geest kitteld , blykt aan de zoetigheid der Raadzelen ; dies zegt Zalomon , *die wijs is zal hooren , ende zal in Leere toe neemen , ende die verstandig is zal wijzen Raad bekomen : om te verstaan eene Spreuke ende de uitlegginge ; de woorden der wijzen , ende haare Raadzelen . Prov. 1. v. 5.* dit was de proeve die de Coninginne nam , om Zalomons wysheid te verneemen , *doe de Coninginne van Scheba het gerugte Zalomons hoorde , aangaande de Naame des Heeren , kwam zy om hem met Raadzelen te verzoeken . 1 Reg. 10. v. 1.* zoo verzogt ook Zamzon de Philistijnen . *Jud. 14 v. 12.*

Hoe ook de Gelijkenisse overtuuygen , kan men zien wanneer den Propheet Nathan aan den

V O O R - R E E D E N .

den Coning David voorftelde, van den Rijken Man, die des armen Mans fchaap nam, om den wandelaar te vergaften : waar op den Coning het vonnis velde, tot zijn eigen overtuiging, hoorende dat het op hem zelve toepaffelijk was.

2 *Sam.* 12.

Onze Zaligmaaker fpak veele dingen door Gelijkeniffe, eensdeels op dat de Jooden hooren zoude en niet verftaan; volgens de noodfchikkige voorzegginge van *Jef. 6 v. 9.* en anderdeels, om de geenen die het gegeven was *de verborgendheid des Coningrijke der Heemelen te weeten*, des te kragtiger te overtuigen, als blijkt *Matth. 3.* gelijk zoo ook (onder anderen) wanneer Jezus het geval der *Priester, Levyt, en Samaritaan,* omtrend de gewondene, verhaalende, vraagde, *wie van deeze drie dunkt u den Naafsten geweest te zijn, des geenen die onder de Moordenaars gevallen was?* en den wetgeleerde ten antwoord gaf *die Barmhertigheid gedaan heeft:* zo zeide dan Jezus tot hem, *gaat heen ende doed gy desgelijks* *Luc. 10. v. 36.* hier meede trok Jezus den knoop der Gelijkeniffe toe, en deed hem

V O O R - R E E D E N .

hem verftommen. Wonder kragtig Leeren de Gelykenisse : daarom zeide Christus *Leerd van den Vygenboom deeze Gelykenisse &c. Math. 24. v. 32.* Zoo zegd ook Job, *waarlyk vraagd dog de Beesten, ende Elk een van dien zal het u Leeren: ende het gevogelte des Heemels, dat zal het u te kennen geeven; ofte spreekt tot de Aarde, ende zy zal 't u Leeren: ook zullen 't u de Vissen der Zee vertellen. Job. 12. v. 7.* zo vertellen de Heemelen Gods Eere, ende het uytspanzel zyner Handen werk. *Pfalms. 19. v. 2.* dies ook den wijzen Zalomon zegt, *gaat tot de Mieren gy Luyard, zict haare weegen en word wys. Prov. 6. v. 6.*

Om deeze Heilzaame Nuttigheid der Leeringe door verbeeldinge, was het dat ik gelegendheid nam, mijne gedagten te laten gaan om (volgens mijn pligt als Vader) mijne kinderen eenige Zeedelessen in vaarzen voor te stellen, dog dezelve zijn (buyten mijn toedog en verwagtinge) tot dus verre uytgebreid, dat ik (op aanraden van Vrienden) dezelve in proza nader heb verklaard, en alzo in het licht doe komen: waar van ik kortelyk den Goed-

V O O R - R E E D E N .

gunstigen Leczer, dit weinige alvorens hebbe te berigten.

Alzo mijn voorneemen was om de vaarsjes te doen strekken tot voorschriften, om bekwaamelijk op een schrift te kunnen staan, en het beteekende afbeeldzel daar boven zoude kunnen getrokken worden, zo hebbe ik my genoodzaakt gevonden, deeze maat der vaarsjes te houden; en my ook van enkele afbeeldinge, en niet van zamengezette, willen bedienen; derhalven ik ook, by de verklaringe in proza, van gelijke de korthed heb moeten zoeken, om met yder maar een blad te vullen, 't welk waarlijk op veele plaatzen te kort is, na vereisch van de stoffe; dog hoope te kunnen volstaan, met aanleidinge gegeven te hebben tot verdre overdenkinge, en navorschinge van Leerlinge ter Deugd, en Godzaligheid: waar van Gods woord (daar ik my in deeze meest van van bediend hebbe) een altijd wellende fontein is, waar in de geene, *die Dorsten na de Geregtigheid*, haar Lavenis ten vollen kunnen verkrygen.

V O O R - R E E D E N ,

Inmiddels hoop ik , dat het nog eenige vrugt, ofte nut , zal kunnen doen , by de gee- nen die (uyt een Eedelmoedige neiginge tot Deugd) lust hebben in een Godzaligen wandel; en met vrugt kunnen hooren , dat Ezopus (tot leeringe) zelfs beesten doet spreekken. Voorts vermeene ik niemand (afzonderlijk) te belec- digen , also ik de ondeugden in het algemeen ten toon stel, en niemand uytzonder: gelijk- kerwijs zo *Lycurgus* de *Lacedemoniers* in het al- gemeen Leerde , door twee Honden , zijnde de eene een huyshond en de andre een Jagthond, dewelke hy op de Markt , in aller tegenwoordig- heid , los liet ; waar van de huyshond een (ter zel- ver tijd los gelaatene) Haas naliep , terwijl de Jagthond na een (daar gestelde) pot met Spijze ging, om zig te verzadigen, toonende daar meede, wat de Leeringe en gewoonte al vermag, waar op hy zijn Leeringe, weegens de opvoedinge der kin- deren bouwde ; zonder imand in het byzonder aan te merken , maar liet de betragtinge , der Leeringe , aan den opmerkende beschouwer.

My te vleijen dat het yder genoeg zal gee-
ven

V O O R - R E E D E N .

ven, waare loutere dwaasheid: want zelfs' (dien grooten Apostel der heidenen) Paulus , wanneer hy die kostelyke aanspraak deed , aan de Mannen van *Atheenen* , om haar den waaren God te doen kennen , deeze Laster niet ontgaan kon, *wat wil dog deezen klapper zeggen. Act. 17. v. 18.*

Egter kan my de vreeze voor Laster, zo niet afschrikken, of laate het zijn beloop hebben; dervende denken, dat 'er nog zijn zullen die zig niet geheel aan de woelinge der weerdze bezigheeden verflaaven; nog door de hollende Hertstogten (der vleeschelijke begeerlijkheden) t'eenemaal verslingerd zijn; maar tragten te wandelen na de *verborgen Mensche des Herten*, in het *onverderfelyk vercierzel eenes Zagtmoedigen ende stillen Geests*, die *kostelyk is voor God. 1 Pet. 3. v. 4.* dewelke hier van nog eenig gebruyk zullen kunnen maaken; aan welkers oordeel en betragtinge ik deeze *Zinnebeeldjes* aanbiede.

Wenschende dat God ons door zynen geest wil bewerken, om te *ontvlieden het verderf*, dat in de *Weereld is*, door de *begeerlykheid*: en dat wy in betragtinge van waarheid mogen *wortelen en grondvesten in de Liefde tot God*, en *onzen Naasten*, door *onzen Heere Jezum Christum*.

OP DE
LEERZAME
ZINNEBEELDEN

EN DESZELFS
STIGTELYKE UYTBREIDINGEN,
VAN
HENDRIK GRAAUWHART.

En Ruitcr, die zyn Kleppers gaven
Bevallig Schat, hoe gaaren zal
Hy die voor d'Oogen eens doen
draven,

En 't Ruintjen halen van de Stal!
't Beminnelyke moet dog Pronken;
Wat Ecr geeft 't geen men niet en ziet?
Dog't Paard (al was 't vol vuur en vonken)
Zo 't buiten 't Spoor hold, deugd het niet.
Wat baat der Geesten geestigheeden
Ge-uit, door Konst, of Pocëzy,
Die Harssens slyten, Tyd besteeden,
Tot ongerymde Rymery?

Op de Leerzame Zinnebeelden.

Al draafd een Rym-toon hoog, en bondig,
Gezangen, aardig, zoet voor 't Vlees,
En zynze Stigteloos, of zondig,

Men schaamd zyn Naam, uit schand en vrees.

Gelukkige! wiens Geesten spelen

('k Laak noit georelofd vermaak)

Op 't geen dat stigtlyk 't Oor kan streelen,
't Oneerbaar ik verfoei, en Wraak.

Wat Geeft kan 't ooit aan Stof ontbreeken?

Hy toond (die graag zyn Rym-luft toond)

Door Rym, of ongerymd te spreken,

Wat schat dat in zyn Boezem woond.

Kan d'Aarde, Hemel, d'Elementen,

En 't minste kruidjen op het Veld,

Geen denkbeeld in ons' Harssens prenten,

Waar door men's Scheppers Godheid meld?

Men trekke uit Son, uit Maan, en Sterren,

Uit 't Reedlyk-Schepsels-Zuigeling,

Men haal van na by, of van verren,

Of uit het Vee, zyn Oeffening.

Hier

Op de Leerzame Zinnebeelden.

Hier toond ons *Graauwhart*, door zyn voor-
beeld,

Hoe hy, zelfs 't onvernuftig Dier
Ten lesse van 't Vernuftig' Oordeeld;
En, hoe den Oliphant, en Mier,
Den een te groot, nog d'aar' te klein is,
Om groote, en kleine, nut te doen,
Hoe 't Vee leerd ('t zy 't onrein of Rein is)
Die zig met weetlust zoekt te voe'n.
Zoo Deugd- en Leer-zaam, zoo Schriftuurlyk
Zyn Geest te toonen, elk tot Leer,
Dat 's meerder Heemels, als Natuurlyk;
Zoo krygt men voordeel, Roem en Eer.

D: SCHELTE.

OP DE
LEERZAAME
ZINNEBEELDEN,
TOT
ZEEDE-LESSEN ter DEUGD,
EN
AANMOEDIGING tot GODZALIGHEID;
VAN
HENDRIK GRAAUWHART.

I.

 Anneer de Mens , na zyne ziel vol-
slaagen
Gezuiverd , na het Lyf onsterflik
leefd,

Zal hy het schoon verband , wat ider heeft
Met Oorzaak en Gewrochten , buiten plaagen,
Hoe langs hoe meer beschouwen , en alom
Den Schepper , in het waare Heiligdom ,
Een vrolik danklied zingen,
Gelyk de Hemelingen.

Een

Op de Leerzame Zinnebeelden.

2.

Een kleiner maat in kennis, hier bevonden,
Verhinderde den kloeken Schryvers nooit,
Als hun Verftand een ftof op nieuw voltooid
Verkreeg, dat zy die hebben afgezonden
Tot andere, ten eind men Looven zou
Den Stigter van het zaakelik gebouw
Des werrelds, allerweegen
Van wonderen door-reegen.

3.

Na dit beflag kon elks vernuft zig voegen,
Daar deeze dus bedoeld het Noord-kompas:
Daar die bereid verdubbeld Spiegel-glas,
Om Hemelen, om Aarde deur te ploegen,
Ontvouwende den kreits van meenig Maan,
Waar binnen Zon en vaste Sterren ftaan,
Op dat bevolkte klooten,
By keer, hun glans genooten.

Op de Leerzame Zinnebeelden.

4.

Daar zommige de Bergen of de Hoolen,
Beklimmen, of bepeilen, en bezien
Het geen ten Prijz des Maakers mogt geschien:
Daar andere tot by de koude Polen,
Of punten van den Aardbol, zelfs op Zee,
De verte van, of digtheid aan een Rêe,
Of Stad wiskundig weeten
Op stippen af te meeten:

5.

Daar wetenschap en kunst om ftryd als klimmen:
Daar wyder dan een Reus het Ooge slaat
EenDwerg, die op des voorsten schouder staat:
Daar dat behulp voorby de duifre kimmen
Ons voerde: daar vergroot-gezig ontdekt,
Welk aart van Dier uyt Edik voedsel trekt,
Of hoe de dunfte vezels
Als kribben zyn voor Ezels:
Daar

Op de Leerzame Zinnebeelden.

6.

Daar voor die Godverzaakers is beweezen
Het onderscheid in Oorzaak en gewrogt,
Na hun begrip vermengd, en vals gezogt
Het Heilig Boek verstaancloos te leezen:
Daar nu de schrift geleerdheid word gepaard
Met wysgeert, en volstrekt geëvenaard,
Was Graauwhart m^e bewoogen
Te zien uyt honderd Oogen.

7.

Hy Zinnespeeld op hooge schynfel-vuuren,
Op Ligt, op Lugt, op Vogt, op Aarde: meest
Op wonderbaar verschilder stand van Beest,
En Boomen; ja hy treft, door die Natuuren,
Des Mensen Deugd of Ondeugd. Zo gewis
Als Graauwharts Boek van diepen arbeid is,
Moet zulks, in onze daagen,
Aan groot en klein behaagen.

JAN BAGELAAR.

O P

OP DE
LEERZAME
ZINNEBEELDEN,

VAN
HENDRIK GRAAUWHART.

*Des wyzen Leere is een Spring-ader des Leevens,
om af te wyken van de strikken des Doods.*

Proverbia 13. vers 14.

Hier werd u, Leczer, tot verbetering der Zeden,
In Voor- en Zinne-beeld, een Rigtsnoer toebereid,
Om u te wagten van de Zondige ydelheid,
En niet te wand'len 't Pad der Helle na benaeden:
Leer hier, hoe gy den weg des Leevens zult betreeden
In 't zuiver Deugden-spoor, 't geen u na booven leid,
U hoedende voor 't Net, dat Vlees of Weereld spreid,
Op dat gy Hemelwaards moogt rigten uwe schreeden.
Indien gy dan met vlyt het kwade zult ontvlien,
Zoo werd de Leerzaamheid, en goede vrugt gezien
Van Graauwharts schrift, en Digt, die u den weg wil wyzen;
Zyn moeite, en neerstigheid werd eerst te regt beloond,
Wanneer gy in u zelfs het Nut zyns Werks vertoond;
Niet beeter kond gy hem, dan door u weldoen, pryzen.

J: HAVERKAMP.

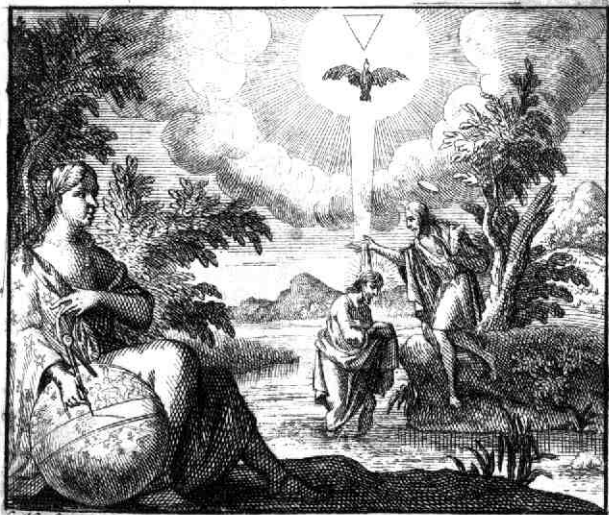
MEn ſchryft van ouds dat Sphinx veel Menſchen heeft verſtonden.
 Om dat zy het geheym haar's Raadfels niet verſtonden;
 Als't vroeg, wat Dier het was, dat (tot verwondering)
 Voor eerſt op vier, dan twee, daar na drie, Beenen ging?
 Tot OEdipus op 't laaſt de Zin daar van verklaarde,
 Waarop dit Monſterdier zig zelve niet meer ſpaarde:
 Want als hy toonde, dat den Menſch die gangen gong,
 Als Kind, als Man, en Oud: het zig te barſten Sprong.
 Zo gaat het met den Zin der nutte Zinnebeelden,
 Die ooit Gods woord (of ook een ander) meede deelden,
 Tot Leere en Onderwys: die daar 't geheim van miſt,
 Vergaat, of, als een heeſt, onnut zyn leeven kwijt;
 Maar die; aandagtig, 't wit der zin weet aan te treffen,
 En daar door zyn Gemoed van ondeugd komt t'ontheffen;
 Die ziet ook Barſten Sphinx, des Weerelds ydelheid,
 En volgd geruſt het Spoor 't geen hem ten leeven leid.
 Treed toe dan Leezer; dog gedenkt, dat in dees Blaaden,
 Ik niet, als Sphinx, u geev' verborgenheid te raaden;
 Maar doe als OEdipus en leg de meening uyt,
 Daar ondeugds Monſter vaak den goeden Loop mee ſnuyt,
 En tragt, door vals vermaak of ſchynſchoon, te bedriegen:
 Ey! laat u, door haar Liſt, in Zondens-Slaap niet wiegen.
 Maak nu (opmerkende) met Leezen een begin,
 Zuyg nut, gelyk de Bie; geen Gift, gelyk de Spin.

OP DEN HEEMEL.

DE Onmeetelijke uytgebreydheid des Heemels is, niet alleen voor het Oog onbeschouwelijk, maar ook onbevattelijk voor den Geest: nog meerder het denkbeeld van God; wiens *Eeuwige Kragt en Godlykheid wel uyt de Schepzelen verstaan en doorsien word.* Rom. I. v. 20. maar wie zal tot volmaaktheid toe den *Almagtigen* kennen? den *Almagtigen* dien en kunnen wy niet uytvinden: *hy is groot van kragt.* Job. 37. v. 23. door zynen Geest heeft hy de Heemelen verciert: *zyne hand heeft de langweemelende Slange geschapen, ziet dit zyn maar uysterste eynde van zyne wegen, ende wat een klein stukken der zaken hebben wy van hem geboord, wien zoude dan de Donder, zyner Mogentheid verstaan?* Job. 26. v. 14. Nogtans behaagd het God (zelf aan de Heydenen) *zig niet onbetuygd te laten.* Hand. 14. v. 17. *Overmids het geene van God kennelijk is in haar Openbaar is: want God heeft het haar geopenbaard.* Rom. I. v. 19. maar ook zijne onbegrijpliche genade, in het werk der Verlossingē door zynen Zoone, aan ons gemoed te openbaren, *drie zijnder die Getuygen in den Heemel, de Vader, het woord, ende de Heyligen Geest, ende deeze drie zijn Een, &c. dit is het Getuygenisse Gods 't welk hy van zynen Zoone getuygd heeft, die in den Zoone geloofd, heeft het getuygenisse in hem zelven.* 1 Joan. 5. v. 7.

Als Christus in het Herte daald,
 En door zijn Geest de Ziel bestraald,
 Dan tuygd God uyt zijn Hemels troon,
 (Hoord hem) dit 's mijn Geliefden Zoon.

GETUYGENISSE GODS.

*De Heemelen vertellen Gods Eere, ende het uytspanzel
verkondigd zijner Handen werk.*

Pfalm. 19. v. 2.

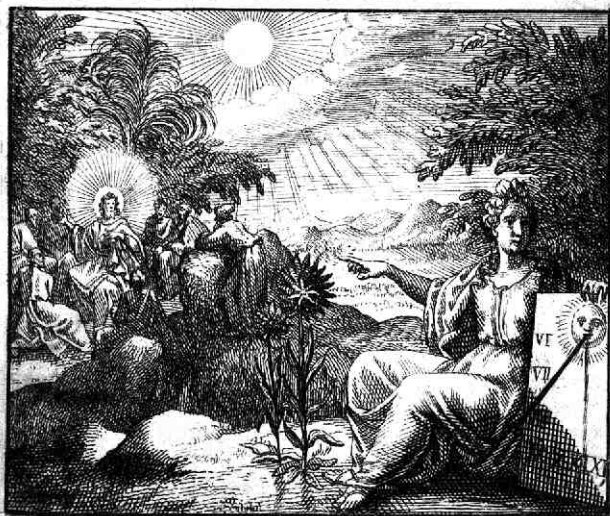
Zo als in's Heemels Blaauw-gewelf,
'T gezigt, zig zelfs verliest onendig;
Verliest een Ziel zig, in zig zelf,
In Gods bespiegeling inwendig;
Wanneer in't Heemelse Gemoed,
Drie eenheyd zyn Getuyg'nis doet.

OP DE ZON.

DE Zonne; boven het afmeeten der Tyden, Jaren en Dagen, door zynen Loop, is de kweeker ende verkwikker van het Ondermaansche: Zo is ook *de Zonne der Gerechtigheid Jezus Christus* in het Overheemelsche Gemoed; behalven dat *de Eeuwen door hem gemaakt* ende bepaald zyn. Heb: 1. v. 2. en dat *hy was het waaragtige Ligt*, 't welk verligt een igelijk Mensch komende in de weerd. Zo is hy ook *het leeven*, uyt wiens volheyt wy alle ontfangen ook *Genade voor Genade*. Joan. 1. want gelyk *de Vader het leeven heeft in hem zelven*, al zo heeft hy ook *den Zoone gegeven het leeven te hebben in hem zelven*. Joan. 5. v. 26. ende derhalven konnen de gelovigen met Paulus zeggen. *Ik leevde dog niet meer ik, maar Christus leeft in my, ende 't gene ik nu in het Vleesch leevde, dat leef ik door het gelove des Zoons Gods, die my lief gehad heeft, ende hem zelven voor my heeft overgegeven*. Gal. 2. v. 20. Schoon nu de meeste Menschen wandelen na *de hardigheid harer Herten in onbekeerlijkheid*, haar zelve vergaderende Toorne als een schat, in den dag des Toorns ende der Openbaringe van het regtveerdig Oordeel Gods. Rom. 2. v. 5. U lieden daarenteegen, die mijnen Name vreeft, zal de Zonne der Gerechtigheid opgaan, ende daar zal geneezinge zijn onder zijne vleugelen. Malach. 4. v. 2.

Wel zalig, is den Mensch! wanneer
 Door't ware Ligt der zuivre Leer,
 De Zonne der Gerechtigheid,
 In 't duyfter Hert zijn stralen spreid.

VERLIGTINGE.

*In den Beginne was het woord &c. in het selve was
het Leeven, ende het Leeven was het Ligt der Menschen.*

Joan. I. v, I.

De Zon steld (als een Held) zig in,
Om 't naar der Nagt te doen verdwijnen:
Zo komt het Woord (als het begin
Der werken Godes) ook te schijnen:
In aller zielen Duyfternis,
Waar in hy 't Ligt en Leeven is.

OP DE MAAN.

GElykerwijs de Maan, door aftuytinge by wederomslag, het ligt des nagts op der Aarde zend, na mate dat de Zonne stralen haar kunnen berijken: Zo tinteld de Conscientie mede by aanblik, zo verre als het goddelijke Licht de Zonne der Gerechtigheid de ziele bestraald; Overmids het geene van God kennelijk is, in haar openbaar is, want God heeft het haar geopenbaard, &c. op dat zy niet te verontschuldigen zoude zyn. Om dat zy God kennende, hem als God niet hebben verbeerlijkt ofte gedankt: maar zijn verydeld geworden in hare Overleggingen, ende haar onverstandig Herte is verduystert geworden. Rom. 1. v. 19. daarom is het dat hare Conscientie meede getuygd, de gedagten onder malkanderen haar beschuldigende ofte ook ontschuldigende, Rom. 2. v. 15. hierom, agt geovende op de goddelijke inspraak in het gemoed en onze Herte gereynigd zijnde van de kwade Conscientie, laat ons de Onwankelbare belydenisse der Hoop vast houden. Heb: 10. v. 22. na de vermaaninge Petri hebt een goede Conscientie, op dat in't geene zy kwalyk van u spreken; als van kwaad-doenders, zy beschaamt mogen worden, die uwen goeden wandel in Christo lasteren. 1. Pet. 3. v. 16. Laat ons yveren om altijd een ongergerlijke Conscientie te hebben by God ende de Menschen, Hand. 24. v. 16. Want

Een kwaa Conscientie voeld den Neep,
 Door't snerpen van Gods Geefel-sweep:
 In tegendeel't gerust Gemoed,
 Als een geduur'ge Maaltijd voed.

CONSCIENTIE,

*Het eynde des Gebods is Liefde uyt een reyn Herte , ende uyt een goede Conſcientie , ende uyt een ongeweynſt Ge-
love.*

1. Tim. I. v. 5.

Gelyk de Maan de donkre Nagt
Verhelderd , dog met ſcheemer ligten :
Doed de ingeſchapen Wet ook kragt
In't booze Hert , om dat te rigten ,
'T geen door natuurlijk Onverſtand ,
Taſt , met den Blinde , na de Wand.

OP DE STERREN.

ALs de Sterren aan het firmament des Heemels, zoo flikkeren de wetten en geboden Gods aan het gemoed; en schieten hare stralen in ons duyster verstand; dies segt David *uw Woord is een Lampe voor mijnen voet, ende een Ligt voor mijnen Pad. Psalm. 119. v. 105. de openinge uwer Woorden geeft Ligt, de Slegten verstandig makende v. 130. Het gebod is een Lampe ende de Wet is een Ligt, Prov: 6. v. 23.* als dewelke ons onze ongerechtigheeden openbaren; nu is het zeeker *al wat openbaar maakt dat is Ligt, daarom zegt hy, ontwaakt gy die slaapt, ende staat op uit den Dooden, ende Christus zal over u Lichten Ephe. 5. v. 13. want het eynde der Wet is Christus, tot rechtveerdigheid een iegelijk die geloofd. Rom. 10. v. 4. deese is het die segt ik ben de Wortel ende het geslagte Davids de blinkende Morgensterre. Apoc. 22. v. 16.* hierom zagen ook de wijze zijne Sterre in het Oosten by zijn geboorte in den Vleesche ende quamen tot Jeruzalem vragende *waar is de geboren Koning der Joden? want wy hebben zijne Sterre gezien in 't Oosten, en zijn gekomen om hem te aanbidden Math. 2. v. 2.* het is deezer Sterre straal die schitterd door de Wet en de Propheeten *wy hebben het Propheetisch woord, dat zeer vast is ende gy doet wel, dat gy daar agt op hebt, als op een ligt schynende in een Luystre plaatze, tot den dag aan ligte ende de Morgensterre opga in uwe Herten. 2. Pet. 1. v. 19.*

ô Morgensterr'! voor wien dat swigt,
 Der wetten en Propheeten ligt,
 Gaat ons (als eer de wijzen) voor,
 En wijst ons 't heylzaam Heemels spoor.

W E T T E N .

*De Wet des Heeren is volmaakt, bekeerende de Ziele:
en het Gebod des Heeren is zuiver verliggende de Oogen.*

Psal. 19. v. 8.

Der sterren Helderheid en Glans,
Des Heemels nagtgewaad vercierren :
Zoo werd der zielen Heemel-trans
Verligt, door wetten in't bestieren.
Zo is Gods woord een Sterre, en Lamp,
In's Leevens donkre neevel Damp.

OP HET VUUR.

Gelijk als het vuur, onder de hoofd-stoffen, het alderdoordringende en vlugste is, zo is ook den Godsdienst het eedellste en verheevenste van alle menschelijke doeninge. Van ouds hebben de volkeren het vuur, om zijn uytmuntende hoedanigheid, godlijke eere beweesen, zoo deede de Persianen, Grieken, Armeniers, en Koften: gelijk ook de Romeynen, alwaar de Vestaalsche Nonnen het gedurig Vuur moesten bewaaren: ook moest, zelfs onder Israël, het vuur gedurig brandende gehouden worden, het geene op de eerste offerhande in den tabernakel, uyt den Heemel gedaald was, *Lev. 6. v. 13.* waarom God Nadab en Abihu door 't vuur verteerde, om datze met vreemd Vuur tot den Altaar kwamen. *Lev. 10. v. 1.* voortegenwoordig, nu alle plegtigheden des voorbeeldigen dienst ophouden en God in Geest en Waarheid aangebeeden word. *Joan. 4. v. 24.* Zo word het innigste des Godsdienst by Vuur vergeleeken, het welke is de Liefde de Band der Volmaaktbeyt *Col. 3. v. 14.* deele is de vervullingge der gantsche Wet ende Propheten *Math. 7. v. 12.* De Liefde is sterk, als de Dood: den yver is hart als het Graf: hare koolen zyn vuurige koolen, vlammen des Heeren. Veele Wateren zoude deeze Liefde niet kunnen uytbluffen: Ja de Rivieren zoudeze niet verdrinken: al gave imand al't goed van zyn Huys voor deze Liefde, men zoude hem te eenemaal veragten *Cant. 8. v. 6.*

Oorspronklyk Vuur der Liefdens gloed,
 Dog onze Zielen tint'len doet!
 Brand uyt de Neyging tot het kwaad!
 Weest onzer Herten toeverlaat!

GODS-

GODS-DIENST.

Zyt niet traag in het beneerstigen. Zyt vurig van Geeste. Diend den Heere.

Rom. 12. v. 11.

De vlugste Hoofd-stof der Natuur
Het Vuur, is 't snelste in het beweegen :
Zo is den waren Gods-Dienst, 't Vuur
Der Zielen werking, daarenteegen ;
Dat Vuur, der Liefde Gods, verteerd
Al't geen men buyten God begeerd.

OP

Leerzame Zinnebeelden,
OP DE LUGT.

DE Lucht is den tuffen ſtand, ende verband tuffen den Heemel ende de Aarde, als ook den Ademtocht waar door dat alles leeft: Zo kan men de Reden mede aanmerken, als het middel waar door den aardling (door verheevene beſchouwing) gemeenſchap met het overheemelsche heeft; de geene die na den geest Leeven (en niet als de onreedelijke Dieren, alleen beſtaan by het in en uyt laten van de Lucht, zonder hare gedagten te verheffen) die bevinden, dat de Reeden ook het voedsel der Ziele is, dewelke door vaſte en overtuigende bewiſen zaaken begrijpt en verſtaat, 't geene de Ziel voldoen kan, en het Leeven en Ademtocht der Zelfen is. Dit Leeven, ofte Ademtocht der overtuigende vergenoeginge, moeten zy alle miſſen, die eenige Godsdienſt wanen te oeffenen door uytelijke plegtigheden na het Vlees, op zyn Pharifeiſch; want *God is een Geest, en die hem aanbidden moeten hem aanbidden in Geest en in waarheid. Joan. 4. v. 24. ik bidde u dan Broeders, door de ontferminge Gods, dat gy uwe Lichamen ſteld tot een Levendige, heylige, ende Gode welbehagelyke Offerhande, welke is uwen Reedelyken Gods-dienſt, ende word dezer Wereld niet gelykvormig, maar word veranderd na de vernieuwinge uwes Gemoeds, op dat gy moogt beproeven welke de goede, ende welbehagende, ende volmaakte wille Gods zy Rom. 12. v. 1. Zo legd dan af alle kwaadheid, ende alle bedrog &c. ende als nieuwgebooren kinderzens, zyt zeer begeerig na de reedelyke onvervalſte Melk, op dat gy door dezelve meugt opwaffen. I Pet. 2. v. 1.*

Den Pharizeus Reedeneerd

Op zyne Werken; dog verkeerd:

Maar die zyn Zonden regt gedenkt,

God, uyt Genaa, Vergeving ſchenkt.

REE-

*God word ook van Menschen handen niet gediend, als
iets behoevende, also hy zelve allen het Leeven, den Adem,
en alle dingen geeft.*

Actor. 17. v. 25.

De Lugt verheft, verkoeld, en Zweefd,
En is den Adem aller Leeven:

De Reedeneering dit ook heeft,
Zy voerd de Ziele na 't verheeven,
Zy koeld den toorn, en Zweeft na Rust,
Z' Is 't Voedsel van der Zielen Lust.

OP

OP HET WAATER.

Het Waater is aan te merken als den Keest ofte Kerne der Aarde, door welke, bevogtigd zijnde, met een vloeyende beweeginge alle vrugten aangroeyen: daarenboven Reynigd het zelve ook veele sinerten; Zo is ook den geest, dat is, de werkinge Gods in de Ziele, door Jezus Christus, *dewelke tot een Leevendigmakende Geest geworden is, 1 Cor. 15. v. 45. want door hem hebben wy den toegank door eenen Geest tot den Vader. Eph. 2. v. 18. waar door men opwast met Goddelyken Wasdom Coll. 2. v. 19. ende het geheele gebouw bekwamelyk zamengevoegd zynde, op wast tot eenen heyligen Tempel in den Heere. Op welken ook gy meede gebouwd word tot een woonsteede Gods in den Geest. Eph. 2. v. 21. den Apostel Paulus Reedeneerd heerlijk en kragtig over dit stuk aldus, die in den Vleesche zyn kunnen God niet behagen, dog gy lieden zyt niet in den Vleesch, maar in den Geest, zo anders de Geest Gods in u woond. Maar zo imand den Geest Christi niet heeft die komt hem niet toe. Ende indien Christus in u lieden is, zo is wel het Lichaam dood om der zonden wille, maar de Geest is Leeven om der Gerechtigheid wille. &c: So dan, Broeders, wy zyn Schuldenaars niet den Vleesche om na den Vleesche te leeven, want indien gy na den Vleesche leeft, zo zult gy Sterven: maar indien gy door den Geest de werkinge des Lichaams doodet zo zult gy Leeven Rom. 8. v. 8. tot Reynigmaakinge en kragt des Geloofs.*

Wanneer den Geest de Ziel bewerkt,
 En 't Hert door waar geloof versterkt
 Dan zou een Mensch (als Petrus) mee
 Met Jezus wand'len op de Zee.

G E E S T.

C. H. f.

Zoo is'er dan nu geen verdoemenisse meer voor den geenen die in Christo Jezu zyn, die niet na den Vleesch wandelen, maar na den Geest.

Rom. 8. v. 1.

Het Waater (als den Geest van de Aard)
 Dat voed, het Reynigd, en doet Groeyen:
 Den Geest ook 't regte voedsel baard,
 Die reynigd 't Hert, en doet ons bloeyen:
 Hy die niet wandeld na den Geest,
 Leefd als een Onvernuftig Beest.

OP

OP DE AARDE.

L Og ende swaar is de Aarde in zig zelfs, en buyten bearbeydinge brengtse niet dan Onkruid, Doornen, en Distelen (uyt eygener aard) voort: Zo is ons Vleesch, en zo zyn wy aardfche Menschen; de eerste Mensch, was uyt de Aarde Aards, en boedanig de Aardse is, zodanig zyn ook de Aardse 1 Cor: 15. v. 47. dat is. verdorven van Natuure, zondig en sterffelijk, onbequaam tot eenig goed en gencygd tot alle kwaad, hare werkinge is de Wysheid, niet die van boven komt, maar is Aards, natuurlyk en Duyvels. Iac. 3. v. 15. Laet ons dan het Vleesch niet bezorgen tot begeerlykheid. Rom: 13. v. 14. Maar afleggen aangaande den vorigen wandel, den Ouden Mensch die verdorven word door de begeerlykheid der verleydinge en vernieuwd worden na den Geest des Gemoeds ende den nieuwen Mensche aandoen, die na God geschapen is, in Regtveerdigheid en Heyligheid der waarheid Eph. 4. v. 22. om bekwaam te zyn den goeden Loop te Loopen ende den goeden Stryd te Stryden, op dat wy met Lydsaamheid verwagten mogen de aanneeminge tot kinderen, namelyk de verlossinge onzes Lichaams. Rom. 8. v. 23. want wy weeten dat zo ons aardfche Huys deezes Tabernakels gebrooken word, wy een gebouw van God hebben, een huys niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de Heemelen. Want ook in deezen zugten wy, verlangende met onze woonsteede die uyt den Heemel is overkleed te worden. 2 Cor. 5. v. 1.

't Geloof (tot troost) dus onderschraagd
 Dien 't Beeld des Aardsen Adam draagd
 Dat, als hy scheyd van 't tranendal,
 Hy 't Heemels Beeld ook dragen zal.

VLEESCH

VLEESCH.

*Doed aan de Heere Jezum Christum, ende verzorgd
het Vleesch niet tot Begeerlykheeden.*

Rom. 13. v. 14.

De Logge Aarde, dof en zwaar,
Zakt onvermyd'lijk naar beneden:

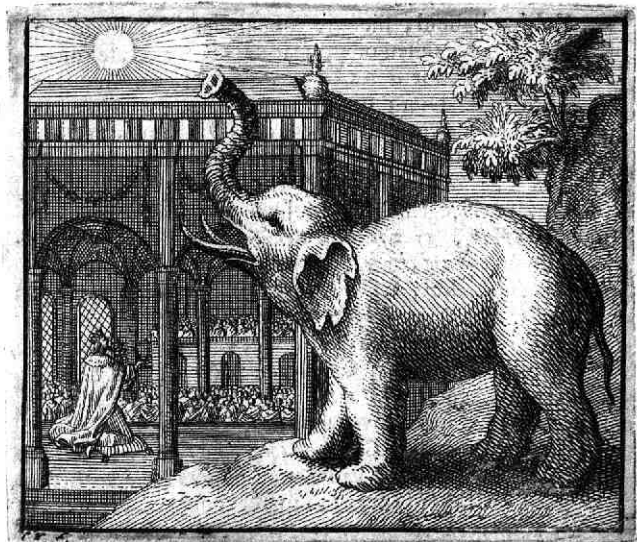
Zoo ook ons Vleesch, dat drukt ons naar
Den Grond der Lusten van de Leeden;
Ellendig! die zig hegt aan 't Aards,
En noyt zyn Ziel heft Heemelwaards,

OP DE OLIPHANT.

VAN der Oliphanten groot Verstand zijn der Natuur-
 fchryvers Boeken vol, alzo hy is de vernuftigste al-
 ler Dieren: konnende veele Konsten leeren doen. *J: H: van Linschooten in zyn Schipvaart. Cap. 46.* verhaald,
 veele wonderlijke dingen van dezelve, waar uyt blijkt,
 datze zijn Eergierig, Hoogmoedig, Dankbaar &c. en
 zeer sterk van geheugen; alle Schryvers komen, voor
 het meestendeel, over een dat hy een soort van Gods-
 dienst oeffend (zo als men het noemd) om dat hy alle
 morgens de opkomende Zonne groet met zyn Snuyt;
 en de nieuwe Maan eere bewijsd. Als ook datze mal-
 kandre besprengen aan de Reviere; by het opkomen
 der nieuwe Maan, dit zo zijnde, bevind men dat het
 Verstand, Eedele uytwerkinge uytleeverd; zelfs in de
 Dieren: Zo gaat het meede onder de Menschen, de
 Verstandigste, en juist niet de Vermoogenste, vind men het
 Godsdienstigt, want *de Vreeze des Heeren is het begin-
 zel der Wysheid, ende de Weetenschap der Heiligen is Ver-
 stand. Prov. 9. v. 10.* Ja zoo gy tot het Verstand roept,
 uwe Stemme verheft tot de Verstandigheid: Zo gy ze zoekt
 als Zilver, ende na spoord als verborgene Schatten: dan
 zult gy de vreeze des Heere verstaan; ende zult de Ken-
 nisse Gods vinden. Want de Heere geeft Wysheid, uyt zy-
 nen Mond komt Kennisse, ende Verstand. *Prov. 2. v. 3.*
 dies zegt d'Apostel Jacobus, indien imand van u Wysheid
 ontbreekt, dat hy ze van God begeere, die een ygelyk mil-
 delijk geeft, ende niet verwijt: ende zy zal hem gegee-
 ven worden. *Jacobi. 1. v. 5.*

't Verstand waardeerde Salomon,
 Het hoogst, daar hy om Bidden kon:
 Gelukkig! die het ook zoo vat.
 En Wysheid agt zijn grootste Schar.

VERSTAND.

Het Herte des Verstandige bekomt Weetenschap.

Prov. 18. v. 15.

Het groote Hoofd-stuk van Gods Werk,
Den Oliphant zou (als wy Leezen)
Verstand gebruyken; Ja zoo sterk,
Dat hy zelfs zou Godsdienstig weezen:
Ziet hoe 't Verstand, O Jonge Jeugd!
Den Hoofd Bron is van alle Deugd.

OP DEN LEEUW.

DE Moedigheid, niet die men onder de ondeugd van Hoovaardye tellen mag, maar de Dapper of Edelmoedigheid, werd door den Leeuw afgebeeld: als zijnde het Eedelmoedigste Dier; het geene als zonder Vreeze bestaat en zelden overwonnen werd. Daarom is het dat Gods woord, niet alleen, onzen Heyland noemd, den Leeuw uyt de Stamme Juda Apoc. 5. v. 5. gelijk ook Jacob in zijn Zeegeninge van Juda zegd. *Juda is een Leeuwen Welp, gy zyt van den Roof opgeklommen mijn Zoon, hy kromd zig, hy legt zig needer als een Leeuw, ende als een ouden Leeuw, wie zal hem doen opstaan?* Gen. 49. v. 9. maar zelfs, elk Regtveerdigen is moedig als een jongen Leeuw Prov. 28. v. 1. door het vertrouwen op God steunende op een goed Geweten: Zo hebben Samson Jud. 14. v. 6. en David 1 Sam. 17. v. 35. en meer anderen zelfs Leeuwen overwonnen, *Ja door het Geloove hebben zy de mylen der Leeuwen toegestopt.* Heb. 11. v. 33. gelijk God in het geval van Daniel in den Kuyl der Leeuwen getoond heeft Dan: 6. in tegendeel de Godloozen vlieden daar geen vervolger is Prov. 28. v. 1. Zoude de Gelovige niet Moedig zijn? op zo kragtigen toezegginge, *in de Weereld zult gy Verdrukkinge hebben: maar hebt geden Moet, ik hebbe de Weereld overwonnen.* Joan. 16. v. 33. Ja de Geloovigen in verzeekerd Vertrouwen op God mogen dus in Moedigheid met den Apostel Paulus zeggen *ik vermag alle Dingen door Christum die my Kragt geeft.* Phil. 4. v. 13.

Die in Geloov' Gods Wil betragt,

Verre overtreft hy Samsons Kragt:

'T opregt Gemoed is noit bevreesd,

Voor Nood, of Dood, of Hel geweest.

MOE.

MOEDIGHEID.

Elk Regtveerdigen is Moedig als een Jongen Leeuw.

Prov. 28. v. 1.

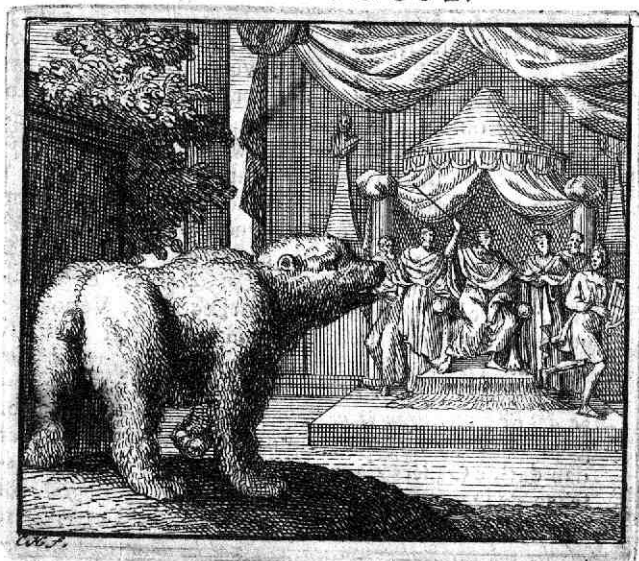
Den Leeuw is Moedig op zyn Kragt,
Door sterke Spiere en Groye Leeden:
Nog Moediger den Mensch die tragt
Zyn Tijd in weldoen te beſteeden;
d'Opregte nu en t'aller Eeuw,
Is Moedig als een Jongen Leeuw.

OP DEN BEER.

Wroedende grimmig zijn de Beeren in de Noordze gewesten: Zo vind men ook veele Menschen gesteld, diens Bloed aanstonds, op de minste ontmoetinge, ontzet en oploopende word. Salomon zegt, een toornig Man verwekt gekijf: ende de Grammoedige is veelvuldig in overtreedinge Prov. 29. v. 32. als David voor Saul op de Harp speelde om zijn Geest in rust te brengen, kon zig zijn vergrimd Gemoed niet bedwingen, of hy tragte David aan de wand te spieten met zijn Spies 1 Sam. 18. v. 11. hoe behoorde niet yder Mensch agt te hebben op zinnen Geest! nademaal de Lankmoedige beeter is dan de Sterke, ende die beerscht over zynen Geest dan die een Stad inneemt Prov. 16. v. 32. want een Grimmig Man zal gekijf verwekken, maar de Lankmoedige zal den Twist stillen Prov. 11. v. 18. dies vergezelschapt u niet met eenen Grammoedige: ende gaat niet om met een zeer Grimmig Man Prov. 22. v. 24. Zoo dan mijne geliefde Broeders, een ygelijk Menschse zy Ras om te Hooren, traag om te Spreeken, traag tot Toorn, want de Toorn des Mans werkt Gods Geregzigheid niet Jac. 1. v. 19. Indien het mogelijk is, zo veel in a is, houd Vreede met alle Menschen. En wreekt u zelven niet, Beminde: maar geeft de Toorne plaatze, want daar is geschreeven, my komt de wrake toe, ik zal't vergelden, zegd de Heere. Rom. 12. v. 18.

Hoe zoet den Harpenaar ook speeld,
 Het Sauls afgunst dog verveeld,
 Meer hold der dwazen overmoed,
 Dan 't Grimmig wo'en der Beeren doet.

GRIMMIGHEID.

*Dat een Beer, die van Jongen berooft is eenen Mante
gemoete kome; maar niet een Zot in zijne Dwaasheid.*

Prov. 17. v. 12.

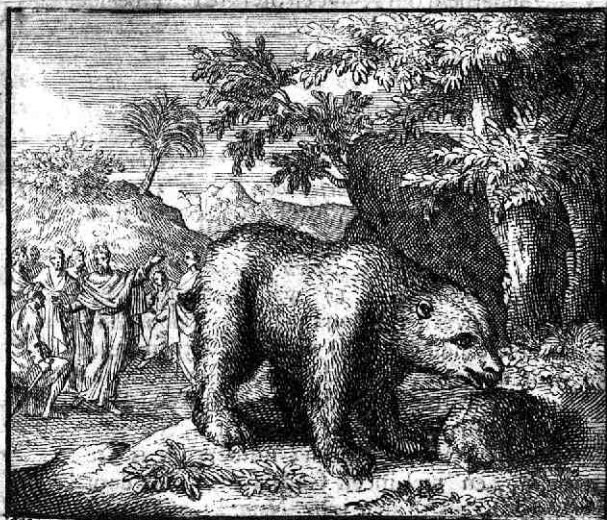
De Grimmigheid der Noordze Beer,
Beroofd van Jongen, fel zal woeden;
Der Zotten Dwaasheid nog veel meer,
Een Wyze zal zig voor hem Hoeden;
Want om een ydel Punt van Eer,
Of Zeg-Woord, rukt hy voort van Leer.

OP DE BEERIN.

DE Natuurschrijvers gewaagen, dat de Beerinne maar een rouwe klomp Vleesch werpt het geene dezelve gestadig Lekt, waar door het eyndelijk zijn Leeden en Gedaante ontfangt: een levendig afbeeldzel hoe de Ouders, door haar Tong der Onderwijfinge en Vermaaning, den Geest der Kinderen als farzoeneerd en bequaam maakt, om voor Menschen te kunnen passeeren, voor al indien dezelve, na den inwendigen Mensch een Gedaante verkrygen om op te wassen tot de mate der Grootte eenes volkome Mans in Christo, Eph. 4. v. 13. de Waardigheid der Tonge, in opzigt van Leeringe, Vermaaning en vertroosting drukt Salomon heerlyk uyt Prov. 15. v. 2. *de Tonge der Wyze maakt de Weetenschap goed. De Medisyne der Tonge is een Boom des Leevens v. 4. de Tonge des Regtveerdigen is uytgeleezen Zilver Prov. 10. v. 20.* geen noodiger nog nutter ding voor de Kinderen isser dan dat de Ouders zig beneerstigen om de teedere Heersenen de Deugd in te prenten, door goede Leeringe *Leerd den Jongen de Eerste beginzelen na den Eysch zynes wegs, als hy ook oud zal geworden zyn zal hy daar van niet afwyken Prov. 22. v. 6.* Ja! hier in moet men nimmer vertragen, want zelfs leerd den Wyzen zo zal hy nog Wyzer worden: *Onderwyft den Regtveerdigen, zo zal hy in Leere toeneemen. Prov. 9. v. 9. daarom gy Vaders verwekt uwe Kinderen niet tot Toorne, maar voedze op in de Leeringe en Vermaaning des Heeren. Eph. 6. v. 4.*

Den Mensch is als een rouwen Klomp,
 In't Geestlyk; zelfs een dooden Romp,
 Zoo Wysheids Tonge hem niet steeds Lekt,
 En dus zyn Geests Hervormer strekt.

ONDERWYS.

*Myn Zoon, hoord de Tugt uwes Vaders, ende verlaat de
Leere uwer Moeder niet.*

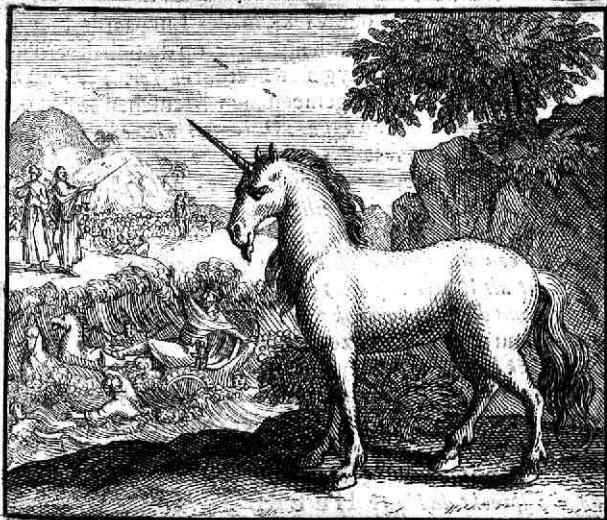
Prov. 1. v. 8.

Een rouwen Klomp is 't Beeren Jong,
'T geen door haar Lekken krijgt zyn Leeden:
Dit leerd hoe d'Ouderlyke Tong,
In goe Vermaning, vormd de Zeeden
Der teed're Jeugd; goed Onderwys
Ter Deugden, maakt de Kind'ren Wys.

VAn den Eenhoorn word in Gods woord veel gemeld; inzonderheid om Kragt en Sterkte te verbeelden, als te zien by *Job*. Zal den Eenhoorn u willen dienen: Zal hy vernagten aan uwe Kribbe? Zult gy den Eenhoorn met zyn touw aan de vooren binden? Zal hy de Leegten u Eggen? Zult gy op hem vertrouwen om dat zyn kragt groot is: ende zult gy uwen Arbeyd op hem laten? Zult gy hem gelooven dat hy uw Zaad zal weeder brengen, ende vergaderen tot uwen dorschvloer. *Job*. 39. v. 12. als ook in de Zeegeninge van Mozes wegens de stamme *Josephs*, zyne Hoornen zijn Hoornen des Eenhoorns, met de zelve zal hy de volken te zamen stooten, tot aan de eynde des Lands. *Dent*. 33. v. 17. wat Dier nu den Eenhoorn eygentlijk geweest is, houd men voor onbekend (schoon men dezelve aldus afbeeld) want de Hoornen die men daar nu voor uytgeeft, bevonden worden van Vissen te zyn: of nu de Schriftuur door den Eenhoorn den Reinocerus of Neushoorn verstaat, of een ander Dier, als toen bekend, zullen wy daar laten; immers dit is zeker dat de Kragt, en wel meest Gods Kragt daar door betee-kend word, als te zien is by *Num*: 23. v. 22. en 24. v. 8. dies ook *David* in vertrouwen tot God zegd vreeslijke dingen zult gy ons in Gerechtigheid antwoorden, O God onzes heils, O vertrouwen aller Eynde der Aarde ende der verre afgeleegene aan de Zee, die de Bergen vast zet door zijne Kragt: Omgord zijnde met Magt *Psal*m. 65. v. 6. Gy zult mijnen Hoorn verhogen als eenes Eenhoorns *Psal*m. 92. v. 11. die God neeme ons in zyn Heilige Hode! en vervulle, in ons, alie het welbehagen zijner Goedigheid, en het werk des Geloofs met Kragt. 2 *Theff*. 1. v. 11.

Hoe groot Gods Kragt is, in 't verilaan
Van die zyn Wille weederstaan,
Dat heeft *Egiptenland* beschreyd,
Toen God zyn Volk heeft uytgeleyd.

GODS KRAGT.

God heeftze uyt Egipten uytgevoerd: Zijne kragten zijn als eenes Eenhoorns.

Num: 23. v. 22.

Door de Eenhoorn toond Gods Woord de Kragt,
En Moogentheid van God, veel maalen:
Wie al zyn Hulp van God verwagt,
Zal, meer als overwinnaar, Praalen;
Dien Hoorn des Heils vryd van Gevaar,
Meer dan de Hoornen van de Altaar.

OP

OP DEN LUYPAARD.

DE bestendigheid der Vlekken des Luypaards brengt Gods Woord nadrukkelijk over op de onbekeerlijkheid des Zondaars uyt eygener Natuur. *Jer. 13. v. 23.* gelijk ook Job in het algemeen den Menschen aanmerkt *wie zal een Reine geeven uyt een Onreine? niet een Cap. 14. v. 4.* ende Eliphas, *wat is een Mensche dat hy Rein zoude zijn ende die gebooren is van een Vrouwe, dat hy Regtveerdig zoude zijn? Ziet op zijne heiligen zoude hy niet vertrouwen: ende de Hemelen zyn niet Rein in zynen Oogen; hoe veel te meer is een Man grouwelijk ende stinkende die het onregt indrinkt als Water? Job. 15. v. 14.* ende David zaid daar is niemand die goed doet ook niet tot een *Pzalm. 53. v. 4.* nademaal nu niemand kan zeggen ik hebbe mijn Herte gezuyverden ik ben Rein van myne Overtreedinge *Prov. 20. v. 9.* Ja! van ons zelfs niet bek waam zijn iet te denken als uyt ons zelve *1 Cor. 3. v. 5.* Hoe veel minder zouden wy ons zelve Reinigen; al wiest gy u met Zalpeeter ende naamt u veel Zeepe, zo is dog uwe Ongerechtigheid voor mijn aangezichte aangeteekend, spreekt de Heere **H E E R E** *Jer. 2. v. 22.* ook isfer niets verborgen voor hem zo dat wy yets verheelen zoude kunnen, want alle dingen zyn naakt ende geopend voor de Oogen des geenens met welken wy te doen hebben. *Heb. 4. v. 13.* Zo laat ons dan onzen Regter om Genade bidden, zeggende zyt my Genadig O God na uwe groote Goedertierenheid: delgd myne Overtreedinge uyt na de grootheid uwer Barmhertigheden *Psalms. 51.*

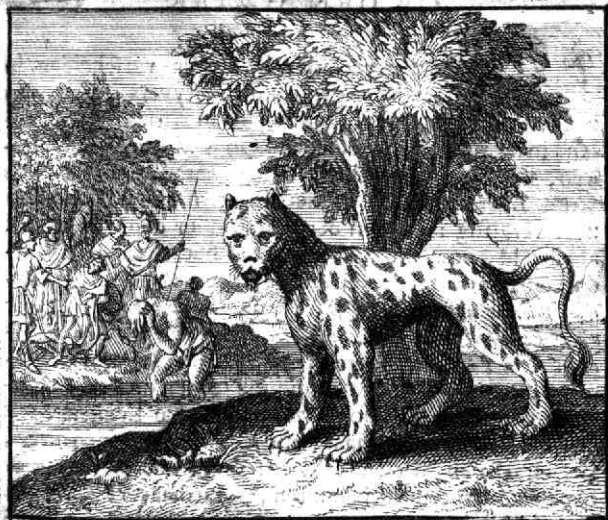
’T Gebreklijk Hert vol Zondenkwaads

Is ongeneeslijk als ’t Melaats;

Ten zy het Bad van Christi Bloed,

Hersteld en Reinigt het Gemoed.

GEBREEKEN.

Zal ook een Moorman zijn huyd veranderen? ofte eenen Luypaard zijn Vlekken? Zo zult gy ook konnen Goed doen, die geleerd zijt Kwaat te doen.

Jer. 13. v. 23.

De Vlekken in des Luypaards Huyd,
Verand'ren niet; zo ook de Booze

Gebreeken, wifcht men nimmer; uyt
Bevlekte Zielen der Godlooze.

Och! mogten zy, met Naaman, gaan
In Christi Bloed, als den Jordaen.

OP

OP DEN DRAAK.

DE Draaken zyn veelerley Zoort en verscheiden in hoedanigheeden en grote; de Schryvers melden van zeer vergiftige welke zig onthouden in Africa of Moorenland in de Woestyne; ook meld GodsWoord van Zeedraaken, daar den Egiptischen Koning Pharao by vergeleeken word *Exech. 29. v. 3.* immers het zyn alle Monstters en zeer vergiftig: daarom den Zatan door den Draak word afgebeeld, dewelke zyn magt aan het Beest den Antichriest heeft overgegeeven, ende de geheele Aarde verwonderde haar agter het Beest, ende zy aanbadden den Draak: ende zy aanbadden het Beest, zeggende wie is dit Beest gelyk? wie kan kryg voeren tegen het zelve? &c. *Apoc 13. v. 3.* alle valsche Leeraars die zig teegen de Leere Christi aankanten, zyn nog bezielid met den Leugen Geest en het Venyn des Draaks: dit is den geduurigen stryd, des Draaks en Michaël; Wee! den geene die onder de bende des Antichriest behooren, want haar Vonnis roept den Engel aldus uyt met een groote Stemme indien imand het Beest aanbid, ende zyn Beeld, ende ontfangd het merkteeken aan zyn Voorhoofd, ofte aan zyn Hand, die zal ook drinken uyt den Wyn des Toorns Gods, die ongemengd ingeschonken is, in den Drinkbeeker zijnes Toorns: ende zal gepynigd worden met Vier en Sulpher, voor de Heilige Engelen, ende voor het Lam, ende de Rook van haare Pyniginge gaat op in alle Eeuwigheid, &c. *Apoc. 14. v. 9.*

Die met d'Archangel trekt te Veld,
Is voor geen Draak nog Beest ontsteld,
Nadien de Wapenrusting Gods,
Hem Pal doet staan gelyk een Rots.

Ende daar werd kryg in den Heemel: Michaël ende sijne Engelen krygde tegen den Draak, ende de Draak krygde ook ende sijne Engelen: ende sy hebben niet vermoogen, nog haer Plaatsje is niet meer gevonden in den Heemel.

Apoc. 12. v. 7.

By Draaken, vol van vierig Gift
Mag men de valsche Leeraars tellen,
Die door den Geest des Draaks, vol drift
Hun Pooging ter Verleyding stellen:
Wee! die aldus den Draak verzel,
In d'Oorlog teegens Michaël.

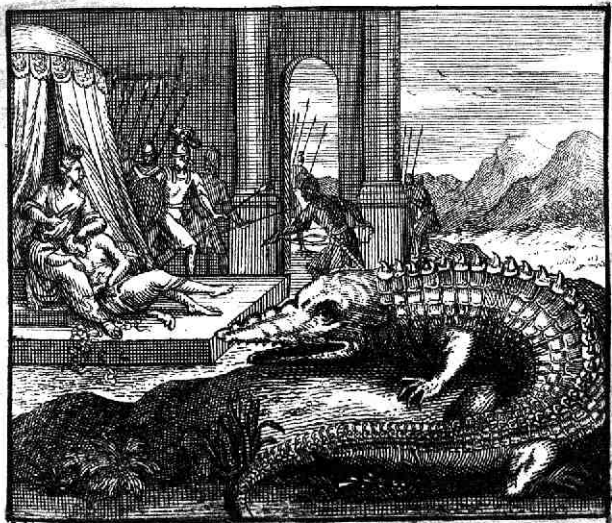
OP

OP DEN CROCODIL.

WAnneer den Crocodil (of Caiman) hongerd zo schreyd hy met een Vrouwelyke stemme (dewelke in nood is) als dan imand op het geluyd dier stemme meend een mensch te hulp te komen, die werd door dit Dier dikmaals verslonden: zo zyn de Hoeren in 't algemeen te agten, wanneer die zig, in haar lusten, tragten te voeden, tot verderf van het Menschelyk geslagt. Salomon beschryft haar maniere van verlokkinge kragtig. *Prov: 7. en besluytende zegt hy van den dwaazen Jongelink. Zy beweegden hem door de veelheyd van haar onderrigt, zy dreef hem door de vleijinge harer Lippen by ging haar agter na, gelyk een Os ter slagtinge gaat, ende gelyk een dwaas tot de tugziging der boeyen, tot dat de pyl zijn leever doorsneed: gelyk een Vogel zig haastet na den strik, ende niet weet dat de zelve tegens zijn Leeven is.* Het waren de tranen van Delila die Samson overreedden, en hem in zijn verderf deden storten. **O!** dat zig yder dog hoede voor de laage deser loofse Bedriegeressen, en zig deze kragtige vermaninge des Apostels Pauli steeds te binnen bragte! *weet gy niet dat uwe Lichamen Christi leeden zyn? Zal ik dan de leeden Christi nemen, ende makense leeden eener Hoere? dat zy verve; of weet gy niet dat die een Hoere aanhangt een Lichaam met haar is? &c: vlied de Hoererye alle Zonden die de Mensche doet, is buyten het Lichaam: maar die Hoererye bedryft, die zondigd tegen zijn eigen Lichaam, of weet gy niet, dat u lieder Lichaam een Tempel is des Heiligen Geests, die in u is; die gy van God hebt, ende dat gy uwes zelfs niet zyt? 1. Cor. 6. v. 15.*

Hoe't schryven van een Hoer vervoerd,
Die als een Caiman Roof beloerd,
Bevond eens Samson tot zijn scha.
Door tranen van zijn Delila.

BEDROG.

*Want een Hoere is een diepe Gragt : ende een vreemde
Vrouwe is een Enge Put , ook loerd zy als een Roover :
ende zy vermeenigvuldigd de Trouwlooze onder de Menschen.*

Prov. 23: v. 27.

Den Crocodil belaagd zijn Prooy,
Als door een Vrouwen stem, in Tranen :
Zo meede tragt een Ligte-kooy,
Den Weg voor haren Roof te banen ;
Terwijl een Hoere Vleid en Huild,
Haar Hert vol List en Laagen schui'd.

EEn koppel woedende Tijgers beelden de Ouden af voor den Waagen van Bachus, om den Aard der Dronkaards uyt te drukken: Salomon beschrijft den Aard der Dronkenschap kragtig als hy vragende zegt *by wien is Wee? by wien och Armen? by wien Kyvagien? by wien Geklag? by wien Wonde zonder Oorzaake? by wien Roodheid der Oogen? by den geenen die by den Wyn vertoeven: by den geenen die koomen om gemengden Drank te zoeken.* &c. Prov. 23. v. 29. dit heeft (onder andre) Alexander de Groote te regte waar bevonden, wanneer hy in zijn Dronkenschap, op het aanraaden van zijn Hoere, Thais, (mede door den Wijn verhit) de Stad Persepolis, het Hof der Persiaanse Monarchie, Baldadig in den Brand stak. En daarna (weder Dronken zijnde) Clytus, zijn Voedsters Zoon, met eigen Hand vermoordende, 't geene hy Nugteren zijnde te laat beschreide. Dies onzen Zaligmaker ons waarschouwd, *wagt u zelven, dat uwe Herten niet t'eeniger tyd beswaard worden met Brasseryen, ende Dronkenschap.* Luc. 21. v. 34. alsook Paulus, *ende word niet Dronken in Wyn, waar in Overdaad is.* Eph. 5. het geene een yder wel behoord in agt te neemen, want God ook dit Wee daar over uytroept, *Wee! den geenen die haar vroeg opmaakende in den Morgenstond, sterken Drank na jagen, ende vertoeven tot in de Scheemeringe tot dat de Wyn haar heeft verbittet.* Esa: 5. v. 11. By alle Lichamelijke kwellinge en ongemakken, die de Overdaad in den Drank veroorzaakt, komt nog het Swaarste, *en dwaald niet: nog Hoereerders &c. nog Dronkaards &c. zullen het Coningryke Gods be-Erven.* 1 Cor. 6. v. 10.

Dat Alexander stelde in vlam
Persepolis: en voorts benam
Aan Clytus 't Leeven, om zijn Praat;
Kwam by door Drank in Overmaat.

D RON-

D R O N K E N S C H A P .

CX. f.

*De Wyn is een Spotter, de sterken Drank is Woelagtig;
al wie daar in Dwaald zal niet Wys zijn.*

Prov: 20. v. 1.

De Heyd'nen plaatsten 't Tyger Beest,
Gelijk een Ros voor Bachus Waagen;
Waar door haar toleg is geweest,
Den Aard der Dronkaards voor te dragen.
Want overmaat in Bier of Wijn,
Doed meenig Woest als Tygers zijn.

C 1

OP

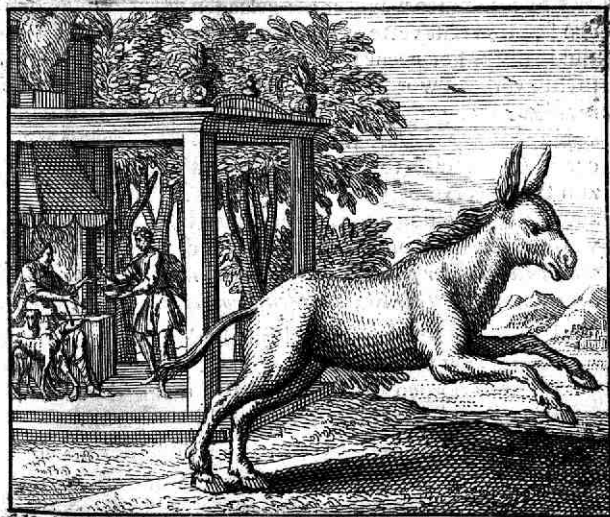
OP DEN WOULD EZEL.

BY den ongetemden Woud Ezel, kan men bekwa-
 melijk den Aardsgezinden Mensch vergelijken: want
 gelijk God (by Job) de Woestheid des Woud Ezels be-
 schrijft *wie heeft den Woud Ezel vry beenen gezonden?*
ende wie heeft de banden des wilden Ezels gelost: die ik
de Wildernisse tot zijn Huys besteld hebbe, ende het Zil-
tige tot zijne Wooninge, hy belagt het Gewoel der Stad,
het meenigerlei Getier des Dryvers hoord hy niet: dat hy
op speurd op de Bergen is zijn weide: ende hy zoekt al-
lerlei Groensel na. Job. 39. v. 8. Zo beschrijft ook Da-
 vid den Godloozen. *De Godlooze roemd over den Wensch*
zijner Ziele, hy zeegend den Gierigaard, hy Lasterd den
Heere. De Godlooze gelyk hy zynen Neuze om hoog steekt,
Onderzoekt niet; alle zijne Gedagten zijn, datter geen God
is. &c. Psalm. 10. v. 3. deeze zyn als Woud Ezels op
 der Aarde, die zig niet bemoeien, als zig in haar Lus-
 ten te voldoen: de zulke zoude om het Moes der Wee-
 reldse Vermaaken (met Ezau) het Heemels Eerstgeboor-
 ten Regt wel verkoopen, daarmen behoord na het Eeu-
 wige uyt te zien, en het Lam te volgen waar het ook gaat
Apor. 14. v. 4. den Tyd uytkoopende dewyle de Dagen Boos
zijn Ephe. 5. v. 16. dog Pauli klagte grijpt, heedendaags,
 maar al te veel stand, *veele Wandelen anders, van de-*
welke ik u dikmaal gezegd hebbe, ende nu ook weenende
zegge, datze Vyanden des Kruyce Christi zijn. Welker
Einde is het verderf, welker God is de Buik, ende wel-
ker Heerlijkheid is in haare schande, derwelke Aardse din-
gen bedenken. Maar onzen wandel is in de Heemelen. Waar
uyt wy ook den Zaligmaaker verwagten, namelijk den
Heere Jezum Christum. Phil. 3. v. 18.

Den Rouwen Ezau, zoet op Jagt,
 Zijn Eerstgeboorte Regt veragt:
 Zoo zijnder meer, Helaas! die d'Aard,
 Meer agten dan den Heemel waard.

AARDS.

A A R D S - G E Z I N D E .

Rucheld ook den Woud Ezel by het jonge Gras? Loeid de Osse by zyn Voeder?

Job. 6. v. 5.

By't jong Gras Rucheld de Ezel niet,
 Nog de Osse Loeid niet by zyn Voeder:
 Den Rijken (als men veeltijds ziet)
 Denkt zelden om den Menschen-Hoeder,
 Die in het Aards vind al zyn Wentch,
 Dat's een Woud Ezel van een Mensch.

O P D E N K A M E E L.

Het Lastdragende Dier den Kameel, legt zig Geduldig op zijn knien-wanneer het gelaaden word, en kan ook een swaaren Last verre en lang dragen: waar door het Geduld, onder het geene God den Mensch oplegd, bekwaamelijk verstaan word. Nademaal nu de *Mensche tot Moete gebooren is, gelijk haar de spranke der vierige koolen verbeffen tot vliegen. Job. 5. v. 7.* Zo behoord dezelve, voor eerit, Geduldelijk te draagen, alle Last en Swarigheid die zijn Beroep, Ampt, of Waardigheid meede brengd. Ten andre, alle Scheldinge en Laster met een bezadigd Gemoeed verdraagen, naar het Exempel Christi die *als by gescholden wierd niet weder schold, en als by Leed niet dreigde, maar gaf het over aan dien die Regtveerdelijk oordeeld. 1 Pet. 2. v. 33.*

Lijd ende Mijd;
Houd in uw Gedagten,
Dees Woorden altijd,
En wildze betragten.

Lijd allerley Smaad,
De Haat in uw bluft,
En Mijd u van Kwaad,
Zo Leefd gy geruft.

Dit is nu voor zo verre het Aardse of Tijdelijke belangd, maar het voornaamste daar het oeffenen van Geduld, met een heilige Onderwerpinge, plaats moet hebben, is ontrent de Bezoekinge Gods, op dat de *Beproevinge uwes Geloofs, die veel kostelijker is dan des Gouds 't welk Vergaat, ende door het vier Beproefd word, bevonde worde te zijn tot Lof ende Eere, ende Heerlijkheid in de openbaringe Jezu Christi. 1 Pet. 1. v. 7.* Verneederd u dan onder de kragtige Hand Gods, op dat hy u Verhooge tot zijnder Tijd. 1 Pet. 5. v. 6. Zyt geduldig in de Verdrukkinge Rom. 12. v. 12. Zalig is de Man die verzoeking Verdraagd, want als hy zal Beproefd geweest zyn, zal hy de Kroone des Leevens ontfangen. Jac: 1. v. 12.

Hoe dat Geduld in Lijdzzaamheid
Haar Hoop op vaste Gronden Leid
Beroonde Job, dies hem de Heer,
Gaf dubbeld al't Verloorne wéer.

G E D U L D .

*Die zijn Cruyce niet op hem neemt, ende my na volgd,
is mijns niet weerdig.*

Math. 10. v. 38.

Gelyk den Rug eens Keemel Diers,
Gewoon werd Pak en Last te draagen:
So kan Geduld, vol yver Viers,
Den Mensch, in Druk, ook Onderschraagen;
Gelukkig! die in teegenspoed,
Draagd willig 't geen hy dragen moet.

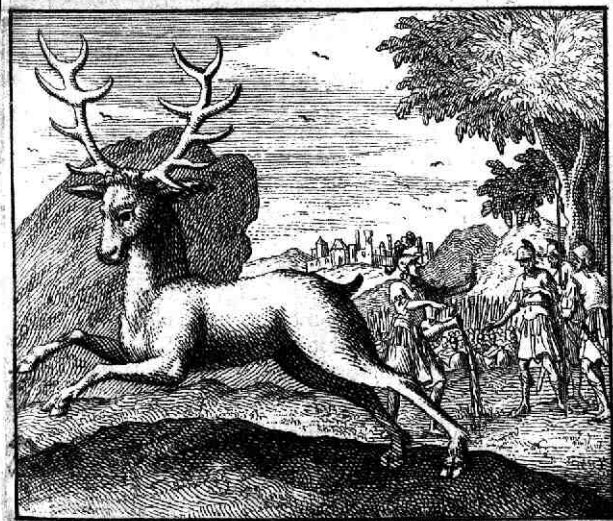
OP HET HART.

BY het voor-vlugtig Hart, 't geene vermoeid zijnde Lavenis voor zijn Dorst zoekt. word het Verlangen regt afgebeeld; en Gods woord brengd het Zinnebeeldig zeer zoet over, stellende *de Dorstige na de Gerechtigheid Math. 5. v. 6. Schreeuwende tot God als een Hart na de Waterstroomen. Psalm. 42. v. 2.* voor al heeft dit zijn ware Gelijkheid, als den Mensch een regt Bezeffen heeft van de barre Naarheid der Woestyne dezer Weereld, daar dog geen waarVoedzel nog Lavenis voor een geheiligde Ziele is; daarom die zulks bevinden, mogen te regte (met David) de volgende teedere zugtinge uytboezemen, O God! *gy zyt myn God, ik zoeke u in den Dageraad, myne Ziele dorstet na u, myn Vleesch verlangd na u, in een Land dorre ende Mat zonder Waater. Ps. 63. v. 2. Hoe Liefslyk zyn uwe Wooningen o Heere der Heirschaaren! myn Ziele is Begeerig, ende beswykt ook van verlangen, na de Voorhooven des Heeren: mijn Herte, ende mijn Vleesch roepen uyt tot den Leevendigen God. Zelfs wint de Mussche een Huis, ende de Swaluwe een Nest voor haar, daarze haare Jongskken legt, by uwe Altaaren, HEERE der Heirschaaren, myn Coming, ende mijn God. Welgelukzalig zyn ze die in uw Huis wonen: zy Pryzen u gestadelyk. Sela! Ps. 84. Ja Welgelukzalig! die in de Eeuwige Tabernacle wonen zal. Want ook in deezem zugten wy, verlangende met onze Woonsteede, die uyt den Heemel is overkleed te worden. 2 Cor. 5. v. 2.*

Wie regt Verlangst, met David heeft,
 Na't Vogt dat Betl'hems Bornput geeft,
 Diens Zielen Dorst gelest zal zyn,
 Door Drank uyt Betl'hems Heil Fontyn.

VER-

VERLANGEN.

Gelyk een Hard schreeuwd na de Waterstroomen: also
schreeuwd mynē Ziele tot U, ô God.

Psalm. 42. v. 2.

Soo als een Dorstig Hart vermoeid,
Sneld na Fontyne en water stroomen:

Is 't dat een bange Ziel zig spoeid,
Om tot dien Hiel Fontyn te koomen,
Geôpend voor 't regt Davids Zaad,
't Geen zig alleen op God verlaat.

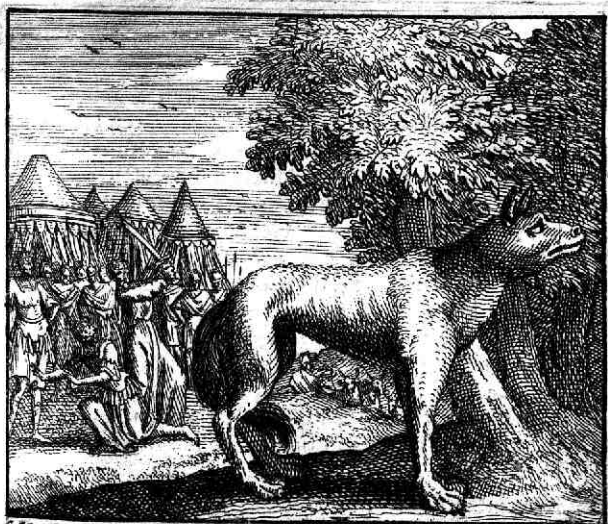
OP DEN WOLF.

DEr Wolven Roofzugt word niet, dan door het Vleesch en Bloed der onnoosle Schapen, verzadigd : Zolegt het den Gierigaard daar ook op toe , om den onnoosle te verflinden. Voor welke Hoofdzonde Salomon zyn Zoone zeer opmerkelijk waarschouwd by den Aanvank zyner Heilzame Spreuken , zeggende *mijn Zoone indien de Zondaars u aanlokken verwilligd niet : indien zy zeggen, gaat met ons, laat ons Loeren op Bloed. &c. alle kostelyk Goed zullen wy vinden, onze Huizen zullen wy met Roof vullen &c. besluitende zegt by v. 19. zo zyn de Paden eens ygelyk die Gierigheid pleegd. Prov. 1. v. 10. deeze snoode zonde de Gierigheid noemd Paulus zelfs Afgodery Col. 3. v. 5. hier door heeft ook Saul het gebod Gods niet in agt genomen , wegens het verdelgen der Amalekiten , maar heeft zig met den Roof zoeken te verryken , daarom hem Samuel bestraffende vraagd *waarom dog hebt gy na de Stemme des Heeren niet geboord? maar zijt tot den Roof gevlogen , ende hebt gedaan dat kwaad was in de Oogen des Heeren. I Sam. 15. v. 19.* dies men deze Boosheid , en ook dieze Oeffenen , wel mag vlieden. *Vermengd u niet met den Gierigaards , ende met den Roofers I Cor. 5. v. 10.* voor al moetmen ten hoogsten schuuwen *die als Wolven in Schaapskleederen de kooye Christi beloeren. Joan 10.* en wel agt neemen op het schijnheilig bedrog , daar den Apostel voor waarschouwd , *want dit weet ik dat na mijn vertrek zwaare Wolven tot u zullen inkoomen, die de Kudde niet zullen spaaren; daarom Waakt. Actor. 20. v. 29.**

Vliegd Saul greetig tot den Roof,
Hy toond daar door zijn Ongeloof,
Dog erger daar 't schynheilig Kleed,
D'onnoosle Weeuw en Wees op Eet.

ROOF.

ROOFZUGT.

C. H. F.

*Wagt u van de valsche Propheeten dewelke in Schaaps-
kleederen tot u komen, maar van binnen synze grypde
Wolven.*

Math. 7. v. 15.

De Roofzugt is der Wolven Aard,
Om den Onnoosle te Verslinden :
O Mensch ! uw gangen dog bewaard ;
Laat u ook op dit spoor niet vinden.
Een Vrek en Phariseisch Geslagt,
Verbergd een Wolf in 't Schaapen-vagt.

OP

OP DEN VOS.

Door den Vos word gemeenlyk de List afgebeeld: een Daad, die in de gemeenen omgang geen plaats behoort te hebben, en welke in den Geestelyken Wandel onnuttig is: maar de Verdorvendheid, schat de List nu een Oeffening van het Verstand, dat heedendaags by veele voor een Deugd door gaat; Sels de booze gesteldheid der Menschen, noodzaakt de Voorzigtheid veeltyds zo verre te gaan datse de naam van List draagen mag. Gelyk so Saul van David getuygd *hy heeft tot my gezeid, dat hy seer Listelyk pleeg te Handelen* 1 Sam. 22. v. 23. dog die het getuygenis niet draagen mag, het geene Onsen Saligmaaker aan Nathanaël gaf, *ziet waarlijk een Israëlijt in welke geen bedrog is.* Joan. 1. v. 18. maar wel het geene hy aan Herodes deed seggen, *Gaat heen en segget dien Vos.* Luc. 13. v. 32. dezelve zyn als afzetsels van *de Listige Slang.* Gen. 3. de List schrijft den Prediker toe als een vrugt van onzen Akker der verbasterde Natuur, *dit hebbe ik gevonden dat God den Mensch Regt gemaakt heeft, maar zy hebben veele Vonden gezocht.* Eccl. 7. v. 29. daarom zegd David, *sy overdenken den Gantschen dag List.* Psalm. 38. v. 13. Maar die door den Geest der opregtigheid bewerkt word, en tragt, in Eenvoudigheid zynes Herte voor God te Wandelen, zonder zyn Naasten te verstrikken ofte te kort te doen, bevinden de waarheid deezer Spreuke, *een Bedrieger zal zyn Jagtvank niet braaden: maar het kostelyk goed des Menschen is des vlijtigen, in het Pad der Gerechtigheid is het Leeven.* Prov. 12. v. 27.

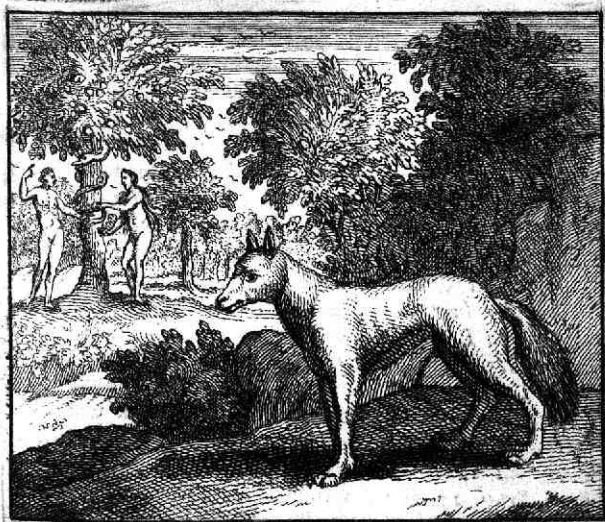
De List, door Leugen, heeft verleyd

Ons aller Moeder; dies verspreyd

Zig Loos bedrog in yders Hert,

Eer het van God gezuiverd werd.

L I S T.

CX.F.

Het Brood des Leugens is den Mensche zoet: maar daarna zal zyn Mond vol sand steenkens worden.

Prov. 20. v. 17.

De schrandre Vos verbeeld de List,
 Een Daad gevaarlyk te gebruyken;
 Want, vaak, die zig hier in vergift,
 Moet onder Smaad of Straffe duyken:
 Alleenig d'Oorlog wil het wel,
 Den Leeuws-huyd, en het Vossen-Vel.
 OP

OP DEN HOND.

Onder alle Dieren is de Hond het allergetrouwste: als die zijn Meester, by alle voorval, na zijn vermoogen bystaat en zelden verlaat, waar door hy dezelve veeltijds van gevaar of ongemak bevrijd, daar veel Exempelen van zijn: het geen een voorbeeld den Mensch strekt, om zijn Vriend en Naasten by te staan, in Nood en Swaarigheid, want een Vriend heeft t'aller tijd Lief: ende een Broeder word in de benauwdheid gebooren Prov. 17. v. 17. dog die zodanige Vrienden aantreft houw dezelve wel in Waarde, na de lesse van Salomon een Man die Vrienden heeft, heeft zig Vriendelijk te houden: want daar is een Liefhebber die meer aankleefd dan een Broeder. Prov. 18. v. 24. Zodanig een Vriend hadde David aan Jonathan, welkers getrouwigheid onweergadelijk was, op wien, voor David, deze spreuke bevindelijk waaragtig was, *Olie ende Reukwerk verblijd het Herte: also is de zoetigheid van ymands vriend van weegen den Raad der Ziele* Prov. 27. v. 9. wijders zegt onzen Heiland niemand heeft meerder Liefde als deeze, dat ymand zijn Leve zette voor zijne Vrienden. Joan. 15. v. 13. en dit heeft gedaan de Amen, de trouwe en waaragtige Getuyge het begin der Scheppinge Gods Apoc. 3. v. 14. aan wien wy wederom getrouwigheid verschuldigd zijn; derhalve beware een yder het Pand hem toevertrouwd na behooren, op dat de Heere namaals hem zeggen mag, *gy goede en getrouwe Dienstknecht over weinig zijt gy getrouw geweest, over veele zal ik u zetten: gaat in de Vrengde uwes Heeren* Math. 25. v. 21.

Waar vond men ooit getrouwer Man,
 Als David had aan Jonathan?
 Zo vindm'er in dees Eeuw niet veel;
 Men agt zoo'n Vriend vry een Juweel.

GETROUWIGHEID.

Zyt Getrouw tot den Dood, ende ik sal u geeven de Kroone des Leevens.

Apoc. 2. v. 10.

Den trouwen Huysbewaarder Hond,
Die sehier is 's Menschen meede-makker
Vertoond Getrouwheid in den Grond,
Als zynde in allen Onraad wakker:
Dit leerd de Menschen, in den Nood
Getrouw te zyn tot in den Dood.

OP DEN HAAS.

BY aldien den Vreezagtigen Haas niet om zag , waar door hy de snelheid van zijn loop verhinderd , hy zoude niet ligt gevangen worden : Zo gaat het ook met ons Menschen , dewelke , door de ydele Vreeze van het Tijdelijke te verliezen , vertragen in de goede Loop die wy loopen moeten. En in plaatze dat wy met ernst soude tragten te *ontvlieden het verderf dat in de Weereld is door de Begeerlijkheid.* 2 Pet. 1. v. 4. Zo laten wy ons met de gulde Appelen der Weereldse Goederen en vermaaken op houden , als Ovidius schrijft , van den snel loopende *Atalanta* , dewelke om strijd teegens *Hipomenes* loopende 't elkens de Gulde Appelen , die hy agter uytwierp , oppraapte , waanende nog tijds genoeg overig te hebben , waar door zy eindelijk te kort schoot , en overwonnen wierd. *Meta: Lib. 10.* daar wy behoorden met *Pauluste vergeeten dat agter ons is* , en ons uyt te strekken tot het geene voor ons is , om te jagen na den Prijs der Roeping die van boven is. *Phil. 3. v. 14.* maar ach ! hoe ligt keerd zig den Mensch om , en gaat bedroefd weg met den Jongeling die veele Goederen had. *Math. 10. v. 22.* daarom Christus deeze Leeringe en Vermaaning doet. *Gedenkt aan het Wijf Lots.* Zo wie zijn Leeven zal zoeken te behouden , die zal 't verliezen , ende zo wie het zelve zal verliezen . die zal het in 't Leeven behouden. *Luc. 17. v. 32.* Niemand die zijn Hand aan de Ploeg slaat , ende ziet na het geene agter is , is bekwaam tot het Coningrijke Gods. *Luc. 9. v. 62.*

Onzalig Lot! der Vrouw van Loth,
Die de ydele Vrees het Leeven knot;
En strekt een Baak , op datmen niet,
Aan God wantrouwende , omme ziet.

YDELE VREES.

*Goed doet geen Nut ten Daage der verbolgendheid: maar
de Gerechtigheid reddet van de Dood.*

Prov: 11. v. 4.

Wat baat de snelheid aan den Haas?
Wiens Vrees, door om zien, hem laat vangen:
Zo is den Mensch, die 't Hert aan 't Aas
Van Weerlds schyn-goed steeds laat hangen.
Die met Lots Wyf naar Sodom ziet,
Het Heemels Zoar niet geniet.

D

OP

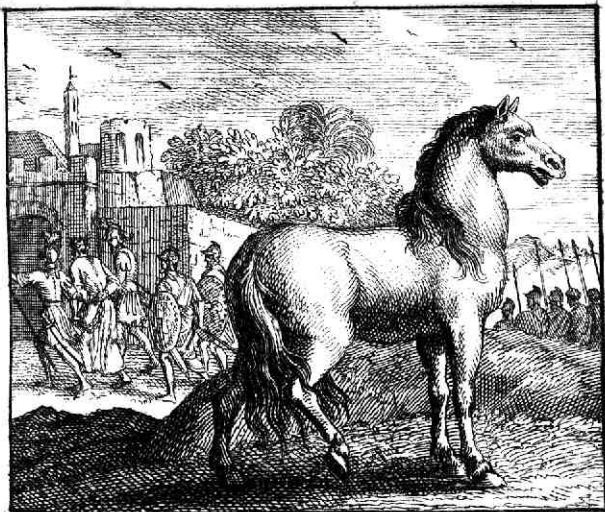
OP HET PAARD,

GOd zegd; by Job, zult gy het Paardsterkte geeven? kond gy zijnen hals met Donder bekleeden? zult gy het beroeren, als eenen Sprinkbaan? de Pragt van zijn Gesnuyf is een Verschrikkinge. Het graafd in den Grond, ende het is vrolijk in zijne kragt: ende trekt uyt de Geharnaste te gemoete. Het belagt de vreeze, ende word niet ontsteld, ende keerd niet weeder van wegen het Sweerd. Tegen hem Roteld den Pylkooker; het Vlammigzyer der Spieffe, ende der Lance: met Schuddinge ende Beroeringe slokt het de Aarde op, ende geloofd niet dat het is't geluyd der Bazuyne. In't volle geklank der Bazuyne zegt het Heaba: ende riekt den Krijg van verren, den Donder der Vorsten ende't gejuyg, Cap. 39. v. 22. alle deeze kragten zoude onnut zijn, by aldien het niet door Toom en Spooen, gebreideld en geregeerd wierd, dan zoude het (Letterlijk) waar bevonden worden, het Paard feyld ter overwinninge ende bevrijd niet door zijn groote sterkheid Psalm. 33. v. 17. Zo gaat het ook met des Menschen Geest, zoo dezelve niet door Tugt gebreideld en door Reeden bestierd word: gelijk de Ervaarentheid ons maar al te droevige blyken daar van geeft, in veele Woeste, Wulpze, en ongebonden Menschen. In reegendeel als de kriele Lusten getemd en de hollende Harstogten gebreideld zijn, en dat dees Zaligspreeking Kragt heeft *Welgelukzalig is de Man, o Heere, dien gy Tugtigd: ende die gy leerd uyt uwe Wet.* Psalm. 94. v. 12. dan zegd God van dezelve *mijne Vriendinne ik gelyke u by de Paarden in den Waagen van Pharao.* Cant. 1. v. 9.

Mannasse heeft God dank gezegt,
Dat zijne Tugt hem bragt te regt:
Den Breidel van de Tugt, de Jeugd
Leidter Godzaligheid en Deugd.

TUGT

T U G T.

Ch. f.

Grypt de Tugt aan, en laat niet af; bewaardze; want zy is uw Leeven.

Prov. 4. v. 13.

De kragt van 't Arbeidzame Paard,
 Zo Toom en Spooen 't niet Regeeren,
 Meer schaa dan nut den Mensche baard;
 Zo ook de Jeugd, haar Geest, in 't Leeren,
 Uyt eigen Aard geen voordeel strekt,
 Zo Réen, door Tugt, geen Teugel trekt.

OP DEN EZEL.

O Vermits den Ezel dommelings voor zig heenen loopt, en onbequaam tot Leeringe, gants onvernunftig is, zo word de Domheid daar door afgebeeld, dewijl het onverstand ook Dommeling heenen drief, zonder tot regte kennis van zaaken te komen. Wat vindmen onder de Menschen ook meenigre van die Steiloooren! die, schoon lange ter Studie geweest zijnde, nogtans Botterikken van Natuure blijven, en het oude Spreekwoord bewaarheeden,

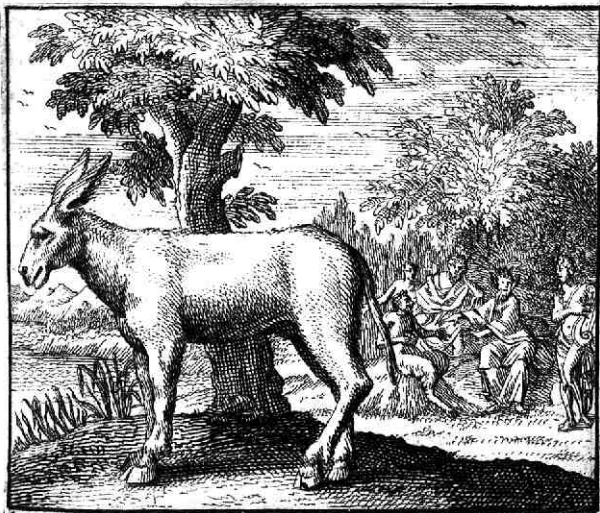
*Al zend men de Ezel na Parys,
Hy keerd nogtans al eeven wys.*

Al schoon de zulke door overmaat van Geld, veeltijds tot Eer ampten of Bedieningen geraaken, en om het Kleed of Staat ge-eerd worden, bevind men nogtans, dat, wanneer als haar t'eeniger Tyd eens een van buyten geleerde Reeden ontschiet, men zeggen mag. *Hest de Beenen van den Kreupelen op.* Alzo is eene Spreuke in den Mond der zotten. *Prov. 26. v. 7.* want als haar de school-leeringe buyten gebruyk raaken, en het op verstandig Reedeneeren aankomt, dan ontdekt zig haar natuurlijken inborst. Gemeenlijk ziet men ook dat die geenen welke (*na de Verzieringe van Ovidius*) met Midas wel zoude wenschen dat al wat zy aanraakte Goud wierd, dat zy ook (als hy) dwaaslyk oordeelen dat het Boerse liet van Pan het verheeven Gezang van Apollo overtreft, dog wat wonder! *al stiet gy den Dwaas in een Mortier, met een Stamper in het midden van het gestooten Graan, zyne Dwaasheid en zoude van hem niet wyken. Prov. 27. v. 22.*

Uw Domheids oordeel, Midas, strekt
Dat gy met schaamte uw Hoofd bedekt:
Wie Wellust en het Goud bemind,
Met u, ook Ezels ooren wind.

DOM-

DOMHEID.

W. f.

Gelijk hy die een Eedelgesteente in een Slinger bind: alzo is hy, die den Zot eere geeft.

Prov: 26. v. 8.

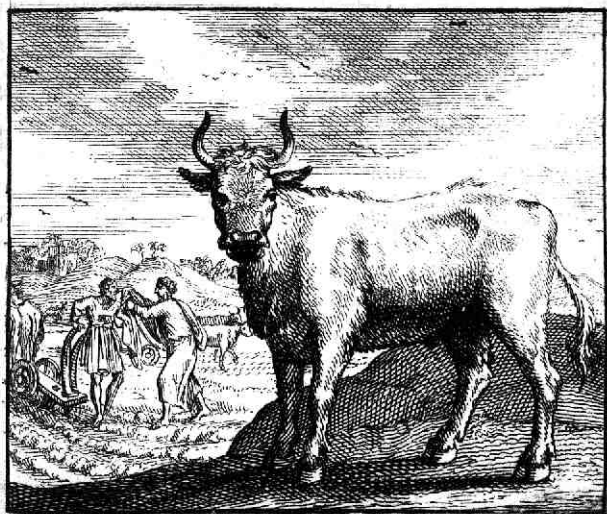
Vercierd en Leerd een Ezel vry,
 Hy zal een dommen Steil-oor blyven:
 Zo meenig ook, zet alles by,
 Hun Aard kan men niet ligt verdryven.
 Hoe veele! Passen's Tabbarts Praal,
 Als de Ezels een vergulde Zaal.

OP DEN OS.

Dat de Arbeidzaamheid door den Os verbeeld word is niet oneigentlyk, alzo dezelve in veele Landen, onder het Jok voor den Ploeg, zeer Werkzaam gebruykt worden: waar op Gods woord speeld, ziende op het Loon der Arbeiders in het Woord en in de Leere, want de Schrift zegd, *eenen dorschenden Osse zult gy niet Muylbanden, ende den Arbeider is zynen Loon weerdig* 1 Tim. 5. v. 18. nademaal het nu ook van God gezegd is. *In 't sweet uwes aanschyns zult gy u Brood eeten* Gen. 3. v. 19. Zo betaamd het dat yder, in zyn Beroep, alle Neerftigheid toebrengende om regtmatig zyn Brood te winnen, het welke God ook beloonen zal met het Brood des bescheiddendeels. *Die zyn Land bouwde zal met Brood verzadigd worden: maar die ydele Menschen volgd zal met Armoede verzadigd worden.* Prov. 28. v. 19. *om den Winter zal de Luyard niet Ploegen: daarom zal hy Beedelen in den Oogst, maar daar zal niet zyn* Prov. 10. v. 4. *de Ziele des Arbeidzame Arbeit voor hem zelven, want zyn Mond buygd zig voor hem.* Prov. 16. v. 28. *in alle smertelyken Arbeids is overschot: Prov. 14. v. 23. te weten in Regtmatigheid met Vergenoeginge, want die met een bedrieglyken Hand werkt, word Arm: maar de Hand des vlytigen maakt Rijk.* Prov. 10. v. 4. dog men moet Hert en Zin zo niet zetten op het gewin. of men moet de Lesse onzes Zaligmaakers wel indagtig zyn. *Werkt niet om de Spyze die vergaet maar om de Spyze die daar blijft tot in het Eeuwige Leeven.* Joan. 6. v. 27.

Gaat Eliza! den Ploeg verlaat,
 En volg Elias na in staat;
 God vorderd u tot een Propheet
 Uw Arbeit in zyn Bouw besteed.

ARBEIDZAAMHEID.

L.H. f

Als 'er geene Ossen zijn, Zo is de Kribbe Rein: maar door de kragt van den Os, is der inkomsten veel.

Prov. 14. v. 4.

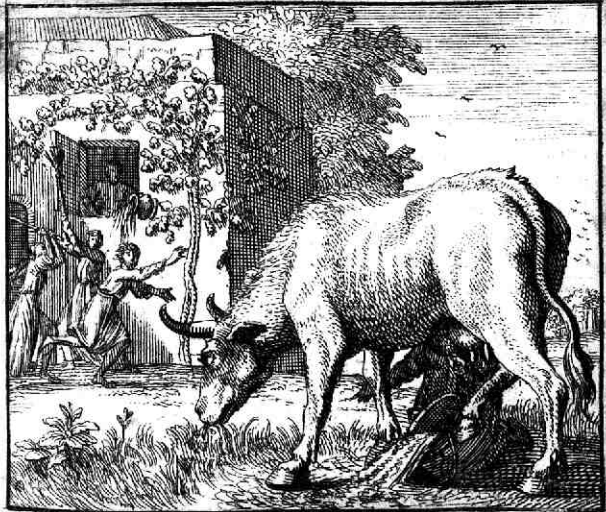
Arbeidzaamheid en groot Geduld,
Verbeeld werd door der Ossen leeden:
Leerd hier ô Mensch! hoe dat gy zult
Met Vlyt, in Hoop, uw Tijd besteeden,
En aan de Kribb', Gods-Raad, zo wend,
Datge als den Os, uw Heere kend.

BY de Koe die veel Melk geeft, maar met de Pooten weder omstoot: vergelijkt men een winnend, dog met een, verkwistend Mensch. Wanneer men eens, een Land, Stad, of Huysgezin aanmerkt als een *Lichaam* zo is het Geld, aantemerken als *het Bloed*; wanneer het zelve wel omloopt, zo is het Lichaam (*Huysgezin*) wel gesteld, maar als het bloed (*Geld*) opgehouden word in zyn vloeijing door het Herte (*begeerte*) zo verkwynd het Lichaam (*Huysgezin*) en word Log, Luy en Doff: ofte wanneer het door booze Sweeren of Fistulle (*Verkwistinge en Overdaad*) die steeds van Bloed en Etter (*Gelden Middelen*) loopen, gekweld word, dan neemt het Dapper af; maar tot beyde deeze kwaalen is behoorlijken Raad voor, door koppen (*Miltdaadigheid*) zal de Koortze (*Gierigheid*) verzagt, en door tydige laatinge (*Meededoogendheid*) de Sweere (*Verkwistinge*) genceezen en verbeterd worden, Wenschelyk waare het dat yder tragte *deeze Etterbuulen* (onzer verdorven Natuure) *dieniet uytgedrukt nog verbonden zyn, nog geene der zelve met Olie verzagtet is.* *Jesa. 1. v. 6.* met Olie der Barmhertigheid omtrent den Armen voor te komen en te genezen. Veele Spilpenninge mogen, met den verlooren Zoon, overdadiglyk leeven, dog zullen alle zulke genadige Vaders niet aan treffen. ô dat den Mensch leerde! *om nu niet meer na de Begeerlijkheden der Menschen, maar na de wille Gods, de Tyd die overig is in het Vleesch, te Leeven. Want het is ons genoeg, dat wy den voorgaanden Tijd des Leevens, der Heydenen wille volbragt hebben, ende gewandeld hebben in Ontugtigheeden, Begeerlijkheden, Brasserye, Drinkerye &c. welke zullen Reekenschap geeven, den geenen, die bereid staat om te Oordeelen de Leevende ende de Dooden.* *1 Pet. 4. v. 4.*

Verkwister, haal vry 't Zeil in top,
Vaart, Ryd, en geef het Werk de schop,
Tuyscht, Hoerd, als den verlooren Zoon,
Maar! wagt ook d'Armoë tot uw Loon.

VER-

VERKWISTING.

C.H. f

Ook die zig Slap aansteld in zijn Werk, die is een Broeder van een doorbrenger.

Prov: 18. v. 9.

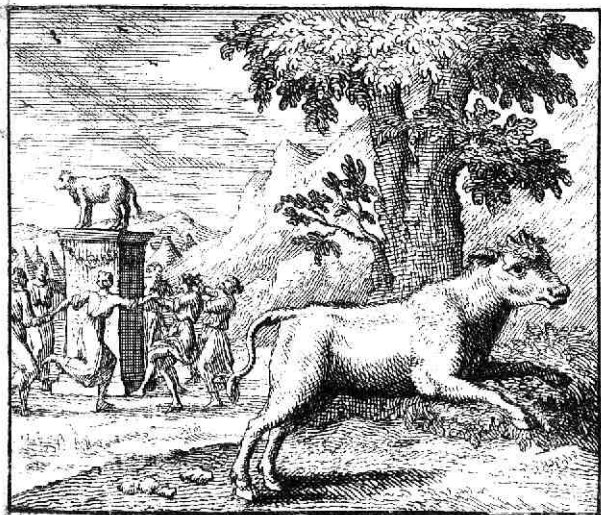
Wat Nut? al geeft de Koe veel Melk,
 Wanneer hy ze omstoot met zyn Pooten:
 Zo zyn der meenigte, dewelk
 Hun Winst als met de Voeten stooten;
 Dat zulke 't voorbeeld van de Koe,
 Zig Paste tot verbeet'ring toe!

OP HET KALF.

Het wulpsse Kalf, het geene dommeling veel buyten-
 spoorige Sprongen doet, is een regte Afbeelding
 van de Jongheid, die door de Verdorvendheid der Na-
 tuure, en door onervarendheid, veele onbedagte buyten
 Sprongen doet: daarom dezelye, door Tugt, moet ge-
 breideld worden, want *de dwaasheid is in het herte des jon-
 gen gebonden: de Roede der Tugt zalze verre van hem weg
 doen Prov. 22. v. 15.* daarom moeten de Ouders welagt
 geeven om de Jeugd, door Tugt, wel te Regeeren, die
*zyne Roede in houd, Haat zyn Zoon: Maar die hem Lief heeft
 zoekt hem vroeg met Tugtiging. Prov. 13. v. 14, Leerd
 den Jonge de eerste Beginzelen na den Eysch zynes Wegs,
 als hy ook Oud zal geworden zyn, zal hy daar van niet af-
 wyken Prov. 22. v. 6.* als de Pligt der Ouders na Vermoo-
 gen al is waar genoomen, bevind dog yder, als hy tot
 Jaaren gekoomen is, dat hy, met David, reeden heeft
 te Bidden, *gedenkt niet! der zonden myner Jongheid,
 Psalm. 25. v. 7.* ô! wat word dat gulde Kalf de Jong-
 heid, van veele niet als aanbeeden! wat word niet op
 der zelve Frisheid en Kragten geroemd, Verhoovaar-
 digd en Vertrouwd! maar gy, o Christelyke Jeugd! neemt
 deze Waarschouwing des wyzen Salomon in agt, *ver-
 blijdu, o Jongeling! in uwer Jeugd, ende laat uw Herte
 u Vermaaken in de Daagen uwer Jongelingschap, ende wan-
 deld in de weegen uwer Herten, ende in de aanschouwin-
 ge uwer Oogen: maar weetet, dat God om alle deeze din-
 gen, u zal doen koomen voor het Gerigte. Zo doet dan
 de Toornigheid wyken van uw Herte, ende doet het kwaad
 de weg van uwen Vleesche, want de Jeugd, ende de Jong-
 heid is Ydelheid. Ecl. 11. v. 9.*

Hoe dartzel! danste 't Joodendom,
 Met Reyen, 't Gulde Kalf, rond om:
 Al zo Afgodisch eerd veel Jeugd,
 Haar Jongheid ook. ô ydele Vreugd!

JONGHEID.

CX. f.

*Waar meede zal den Jongeling zyn Pad zuiver houden?
als hy dat houd na uw Woord.*

Pfalm. 119. v. 9.

Hoe ligt raakt 't Kalf, (dat Nugtre vagt)
Vaak in de Sloot, door kromme Sprongen:
ô! dat veel Jongmans, onbedagt,
Die Wulpzen gang niet meede gongen!
Hoe menig! raakt dus aan scheeps boord:
Of in zyn Kalver Liefde smoord.

OP

O P H E T S C H A A P.

DOorgaans worden de Uytverkoorne by Schapen vergeleeken, in de Schriftuur: overmits het een der onnoozelste Dieren is, in het welke gants geen List nog Wreedheid word gevonden; daarom ook onzen Heiland Jezus Christus daar na genoemd word, *ziet het Lam Gods, dat de Zonde der Weereld weg neemt Joan. 1. v. 29.* dewelke ook zyn uytverkoorene als Schaapen noemd, want *hy is gekoomen tot de verloorene Schaapen des Huys Israëls Math. 10. v. 6.* als meede tot de Heidenen om dezelve tot een te vergaaderen, *ik hebbe nog andere Schapen die van deeze Stal niet zyn: deeze moet ik ook toebrengen ende zy zullen myne Stemme hooren, ende het zal worden een Kudde, ende een Herder Joan. 10. v. 16.* Christus is die goeden Herder, die wanneer hy zyne Schaapen uytgedreeven heeft, zo gaat hy voor haar beenen, ende de Schapen volgen hem, overmits zy zyne Stemme kennen *Joan. 10. v. 4.* wie is nu die zyne stemme hoord? dan dieze betragt. *Leerd van my dat ik zagtmoedig ben en Needrig van Herten Math. 11. v. 29.* die agter my wil komen, die verloochene hem zelve, en neeme zyn Kruys op, en volge my. *Marc. 8. v. 34.* die deze stemme hoord ende opvolgd die kan zeggen *de Heere is myn Herder my en zal niets ontbreken. &c. Psalm. 23.* want het Lam Gods, dat in 't midden des Troons is, zalze weiden, ende zal haar een Leidsman zyn tot leevende Fonteine der waateren: ende God zal alle Traanen van hare Oogen afwasschen. *Apoc. 7. v. 17.*

Wiens Hert geen Nyd, nog Wraakzugt, heeft:
 Maar als een Schaaap zagtzinnig leefd;
 En dus behoord tot Christi Stal,
 Geen helsche Wolfs-klaauw deeren zal.

ONNOOZELHEID.

C.H. f.

*Mijne Schapen hooren mijne Stemme, ende ik kenne de-
zelve, ende zy volgen my. Ende ik geeve haar het eeu-
wig Leeven: &c.*

Joan. 10. v. 27.

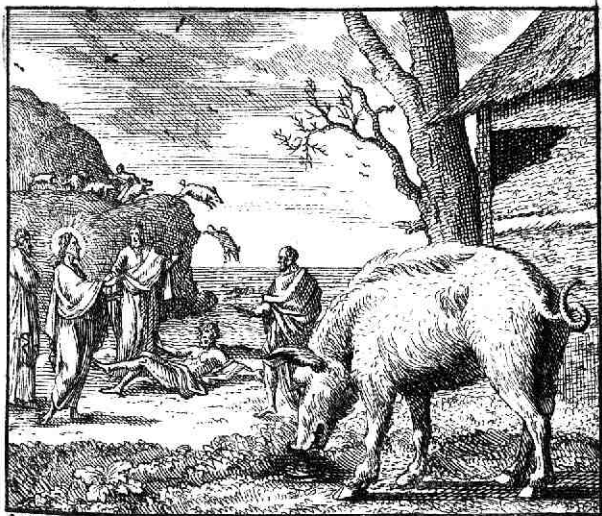
Het Schaaap verbeeld Onnoozelheid,
Een van de grootste aller Deugden,
Volmaakt door Liefde; die ons leid
Ten toppunt van volkoomen Vreugden.
Wel Zalig! die de Loosheid haat,
En volgd het Lam Gods, waar't ook gaat,
OP

OP HET VERKEN.

Het Verken is het onreinste onder de Dieren, zynde zeer Geil, Gulzig en Vuyl: een regte teekening der Wellustige en Ongebondene Menschen, die zig uyt laaten tot alle Boosheid, en *om alle onreinigheid Gieriglijk te bedrijven* Eph. 4. v. 19. gelijk 'er nu onder de Heidenen een overdaadigen Ontugt in swang ging, zo was 'er ook geen aangenaamer Spyze, onder haar, dan Verkens Vleesch; in teegendeel onder het Joodendom, het welke God afgezonderd hadde tot een eigen volk, *om Rein te zijn in goede werken*: was het zelve strengelyk verboden Deuts 14. om haar een zuiveren Wandel af te beelden: wy nu, die geroepen zijn tot Heerlykheid en tot Deugd. 2 Pet. 1. ende die weten dat nog Hoereerder, of Onreine, of Gierigaard, die een Afgoden Dienaar is, geen Erfenis heeft, in 't Coningryke Christi, en Gods. Ephe. 5. v. 5. hoedanig behoorden wy te zijn in heiligen Wandelen de Godzaligheid 2 Pet. 3. v. 11. en ons te beneerstigen om onze Roepinge en Verkiezinge vast te maaken. 2 Pet. 1. v. 10. want God heeft ons niet geroepen tot onreinigheid maar tot Heiligmaakinge. 1 Thef: 4. v. 7. Zo zal den Apostel Leeren, ik zegge wandeld na den Geest, ende volbrengd de Begeerlykheid des Vleesch niet. &c. de Werken des Vleesch nu zyn Openbaar: welke zyn Overspel, Hoererye. Onreinigheid, Ontugtigheid, &c. Gal 5. v. 16. wy dan Gewassen en Geheilgd zynde 1 Cor. 6. v. 11. Laat ons met den gewassene Zeuge niet weederkeeren tot de wenseling in het Slyk. 2 Pet. 2. v. 22.

Wie vuyl (gelyk een Verkens snoet)
 In Wellust en onkuysheid vroet,
 Die werd gedreeven als een Beest,
 Door 's Gadareeners Tuymelgeest.

ONREINIGHEID.

CH. F.

*Laat ons, als in den Dag, Eerlijk wandelen; niet in
Brasserye ende Dronkenschap, niet in Slaapkameren en On-
tugtheden, niet in Twist ende Nydigheid.*

Rom. 13. v. 13.

De vuyle Luyheid van het Swyn,
D'Onreine Vuyligheid van 't Verken,
Verbeeld ons hoe d'Onreine zyn;
En den wellustige in haar werken.
ô Mensch! zyt nimmer hun gelyk;
Nog wenteld met den Zeuge in 't Slyk.

OP

GElyk als de stootende en stinkende Bokken teegens de Zagzinnige Schapen werden gesteld. Zo werden ook de Godloozen, die, door haar Wreedheid en stinkende Daaden, een Grouwel voor God zyn, van de Vroomen onderscheiden, dewelke door een Zagtmoe-digen wandel vrugtbare werken (als witte wolle) voort-bringen. Dus zegd David, *gy zyt geen God, die lust heeft aan Godloosheid; de Boozen zal by u niet verkeerren. De onzinnige zullen voor uwe oogen niet bestaan; gy Haat alle werkers der Ongerechtigheid; gy zult de Leugen sprekers verdoen; van den Man des Bloeds ende des Bedrogs heeft de Heere een Grouwel. Psalm. 5. v. 5.* Zelfs zegd Job, in het algemeen, *wat is de Mensche dat hy zuiver zoude zyn? ende die gebooren is van eene Vrouwe, dat hy Regtveerdig zoude zyn? ziet op zyne Heiligen zoude hy niet vertrouwen: ende de Heemelen zyn niet Rein in zyne oogen. Hoe veel te meer is een Man Grouwelyk, en de stinkende, die het onrecht indrinkt als water? Job. 15. v. 14.* maar van den Godloozen in het bysonder zeyd de Schrift *het Offer der Godloozen is een Grouwel Prov. 21. v. 27.* en haar staat voor handen een schriklyke verwagtinge des Oordeels, en de hitte des Viers dat de Teegenstanders zal verslinden. *Heb. 10. v. 27.* volgens de Prophetie Enochs, *Ziet de Heere is gekomen met zyne veel duyzend heilige, om gerigte te houden tegen alle, ende te straffen alle Godloozen onder haar, van weegen alle haar Godlooze werken die zy Godlooslyk gedaan hebben Jud. 14.* indien de Regtveerdige nauwlyks Zalig word, *waar zal de Godlooze, ende Zondaar verschijnen? 1 Pet. 4. v. 18.*

Als stootse Bokken, Norts en Stuur,
 En voor God stinkend van Natuur,
 Is het verworpen Boos Geslagt
 'T geen een vervaarlyk oordeel wagt.

VLOEK.

Dan zal hy zeggen ook tot den genen die ter Slinker hand zijn, gaat weg van my, gy vervloekte in het Eeuwige Vier't welk den Duyvel ende zijne Engelen bereid is.
Math. 25. v. 41.

ô Schriklijk Lot, Rampzaal'ge stand!
 Der Boozen; by den Bok geleecken,
 Geplaatst aan Christi Linker hand,
 Die haar dit Vonnis uyt zal spreeken,
 Gaat weg Vervloekte! gaat van hier,
 Voor Eeuwig in het Helsche Vier.

OP DEN AAP.

Gelijkerwijs de Aapen, als zy op haar beezigste zijn in haar Konsten of Dansen, wanneer men haar Nooten voorwerpt, als dan haaren Aard ontdekken, den Dans staaken, en na de Nooten loopen: Zoo ontdekken haar de Menschen gemeenlijk ook, schoon zy al uytterlijk een zedig of schoon gelaat toonen, als de gelegenheid haar opdoed, yder loopt dan na zijn geliefde of boezem-zonde, daar zijn Natuur toestrekt, het zy Heimelijk of Openbaar. Want *Arglistig is het Herte, meer dan eenig ding, Ja! Doodlijk is het, wie zal het kennen? Jer. 17. v. 9. dog God die de Herten en Nieren beproefd. Jer. 11. v. 20. dien zal men niet bedriegen, nog ontveinzen; want alle Dingen zijn Naakt ende geopend, voor de Oogen des geenen met welke wy te doen hebben. Heb. 4. v. 13. het Bedrog der Gibeoniten zal ons voor hem niet baaten: ons aardse Siboleth verklapt ons: men mag zijn Naasten door schijnheiligheid tragten te mompen, gelyk de Pharizeen, Wee! u gy Schriftgeleerden en Pharizeen, gy geveinsde: want gy eet de Huyzen der Weeduwen op, en dat onder schijn van Lange te bidden. Math. 23. v. 14. maar God zal het dezulke ordendlyk voor Oogen stelle. Psalm. 50. v. 21. ende haar Deel zetten met de Geveinsde Math. 24. v. 51. O dat de Armen Mensch zig zelfs maar niet bedroog! Zo imand meendiets te zijn, daar by niets is, bedriegt hem zelven in zijn Gemoed. Gal. 6. v. 3. Niemand bedriege hem zelven: zo imand onder u dunkt dat by Wys is, in deze Weereld, die worde Dwaas, op dat by Wys mag worden. Want de Wysheid dezer Weereld is Dwaasheid by God. 1 Cor. 3. v. 18.*

Die Veinsd (met den Gibioniet)

Voor God, die Hart en Ziel door ziet

Bedriegt zig zelfs, hoe fyn hy liegd,

Geen Mensch t'alziende Oog bedriegt.

SCHYN

SCHYN BEDRIEGD.

*Wagt u zelven voor de Suurdeeffem der Pharizeen, welke is
geveinsdheid.*

Luc. 12. v. 1.

't Gerammel van den Okkernoot,
Verbreekt den Dans, en toond ons d'Apen:
Door Wyn, door Weelden, en in Nood,
Is 't met den Mensch ook zoo geschapen;
De Mensch, blyft Mensch, of schoon hy wou,
Den Aap verbergen in den Mouw.

OP DE KAT.

BY den snoepige Kat, die de Muys (als waare het tot straf) opeet, daar hy zelfs grooter Dief is als de Muys, beelden de Poeten een Onregtveerdig Rigter af: maar als wy Menschen, in 't algemeen, ons zelven beschouwen, staan wy met den zelve niet gelijk? wat draagd men, met *Soilus den berisper*, niet een pak vol van onzes naasten gebreken! die wy, met hem, naauwkeurig weeten aan te teekenen, inmiddels dat wy onze eigene gebreken, over het Hooft zien, en onzen Zak wanen Leedig te hebben: wy handelen onregt, eerst moest ons eigen Ooge gezuyverd zijn, en dan naar onzes Naastens gezien. *Math. 7. die de eerste is, in zijn Twistzaake, schijnt Regtveerdig; maar zijn Naasten komt en onderzoekt hem. Prov. 18. v. 17. Laat ons met den Phariszen niet roemen op onze Werken, maar met den Tollenaar liever zeggen, O God zyt my Zondaar genadig Luc. 18. ende met David Schept in mysen Rein Herte, O God! ende vernieuwd in 't binnenste van my eenen vasten Geest. Psalm. 51. v. 12. en ons wagten van onzen Naasten te veroordeelen, daarom zijt gy niet te verontschuldigen ô Mensche wie gy zijt, die anderen oordeeld, want daar in gy anderen oordeeld, veroordeeld gy u zelven; want gy die anderen oordeeld, doet dezelve dingen. Rom. 2. v. 1. en oordeeld niet, op dat gy niet geoordeeld word, want met welk oordeel gy oordeeld, zult gy geoordeeld worden. Math. 7. v. 1. Gy, wat oordeeld gy uwen Broeder? ofte ook gy, wat veragt gy uwen Broeder? want wy zullen alle voor den Rigterstoel Christi gesteld worden. Rom. 14. v. 10.*

Ziet! *Soilus* noest te Teek'nen weet,
Een's anders feile en 't zyn vergeet:
Dog 't schijnt een algemeene Plaag,
D'een Mensch berispt den ander graag.

ONREGT.

G.H.F.

Gy geveinsde, werpt eerst den Balk uyt uwe Oogen, en dan zult gy bezien, om den Splinter uyt uwes Broeders Ooge uyt te doen.

Math. 7. v. 5.

De Kat, die't arme Muisjen Eet,
 (Al is zijn Dievery vry ligter
 Als van haar zelfs) beeld den Poet
 Af, voor een Onregtveerdig Rigter:
 De Balk in eigen Oog men niet,
 Maar wel zyn's Naasten Splinter ziet.

OP DEN ROT.

WAnneer de Rot afgebeeld word knagende aan Papier of Boeken, Zo verbeeld zulks de Agteloosheid van een Koopman, die zyn Comptoir niet na behoren waarneem: daarom het zelve te regt Zinnebeeldig voor de Dezolateboede's Kamer uytgehouden staat. Het is beklaglyk dat de Leevenswyze deezer Euwe Pauli voorzegginge bewaarheid, *dat in't laatste der Daagen spotters komen zullen die na haar eigene Begeerlijkheden zullen wandelen* 2 Pet. 3. v. 3. *meer Liefhebbers der wellusten dan Liefhebbers Gods* 2 Tim. 3. v. 4. *welker God is de Buyk ende welker Heerlykheid is in haare schande, de welke Aardsche Dingen bedenken* Phil. 3. v. 19. die niet als van vermaak weeten, en zig weinig bekreunen of zy haar Naasten verkorten, als zy maar groote Meesters mogen schynen, niet binnende dan de Begeerlijkheden des Vleesch, de Begeerlykheid der Oogen, ende de Grootshheid des Leevens 1 Joan. 2. v. 16. *daar nogtans beeter is die zig geringagt en een knegt heeft, dan die hem zelven Eerd en des Broods gebrek heeft* Prov. 12. v. 9. gelukkig! die yder het zyne geeft en met een burgerlyken Staat te vreedenis; dog die Rijk willen worden, vallen in Verzoeking, ende in den strik, ende in veele dwaaze en schadelijke Begeerlijkheden, welke de Menschen doen verzingen in verderfen ondergang; want de Geldgierigheid is de wortel van alle Kwaad, tot welke sommige Lust hebbende zyn afgedwaald van het Geloove, en hebben haar zelve met veele Smerte doorsteeken, 1 Tim. 6. v. 9. *Hoevedigheid is voor de verbreekinge; ende Hoogheid des Geestes voor den Val.* Prov. 16 v. 18.

Hoe onregt den Rentmeester schreef,
Nog't meest der Hoofdsom overbleef.
Maar! meenig een nu't kunsje kan,
En geeft'er naauwlyks tiende van.

VERLIES.

*Daar is eene die zig zelven Ryk maakt en niet met al-
len heeft.*

Prov: 13. v. 7.

't Verlies, door Tyd verzuym, verbeeld
Een Rot, aan't knagen der Papieren:
Wanneer een Koopman't Heerschap speeld,
En alle daagen gaat Pleizieren;
Dan krygt de Schuldheer ligt in't End,
Een Cesbrief, of wel tien Per Cent.

DE Muys is wel de grootste Vyand van den Oliphant, om dat hy in der zelve Snuyt insluypen en hem Dooden kan, daarom hy hem ook (volgens het getuygenis der Natuurschryvers) zorgvuldig voor dezelve wagt. Ja zelfs, wanneer een Muys haar voeder maar heeft aangeroerd, zoude hy daar niet van willen eeten: dit verstrekt een voorbeeld tot Leeringe zig voor gevaar te wagen. Want naar 't Oude spreekwoord,

*Daar 's niemand,
Zonder Vyand.*

Zo zie yder wel toe, dat hy zyn Vyand niet te klein agt, want daar by wylen geen Magt is, daar is zomtyds List, en de Laagen zyn gevaarlijker dan Openbaar geweld: ook mag men wel agt geeven, om zyn Naasten in Jok of boert niet te na te komen, alschoon het een geringe zaak schynd, want uyt schamper Jok komt veeltys wel Ernst voort, en door een kleene Vonk onstaat zomtyds een groot Vuur; een kleene belediging heeft meermalen groote Vyandschap veroorzaakt, of slaat over tot geveinsde Vriendschap: 't geene erger dan openbaare vyandschap is, gelyk David klaagd *want het is geen Vyand die my Hoond: anders zoude ik hem hebben gedragen; 't is mijn Haater niet die zig teegen my groot maakt, anders zoude ik my voor hem verborgen hebben; maar gy zijt het, o Mensch! als van mijn Waardigheid, mijn Leidsman ende mijn Bekende. Psalm. 55. v. 13.* dies yder dog voorzigtig Wandel in Opregtigheid en Liefde met zyn Naaste, om het zoet van deeze Spreuk te smaaken, *als imands weegen den Heere behagen, zo zal hy ook zyne Vyanden met hem bevreedigen. Prov. 16. v. 7.*

Men steun niet op zyn Goed of Kragt,
Nog al te ligt Gevaar veragt:
Die zig, met Goliat verheft,
Voeld, Vaak, hoe Davids slinger trest.

GEVAAR.

Heere mijn God, op u betrouw ik: Verlost my van alle mijne Vervolgers, ende reddet my.

Psaln. 7. v. 2.

Een Muys, hoe klein, Dood d'Oliphant
 Door hem in zyne Snuyt te sluypen,
 En af te knaagen't Ingewand:
 De List weet sterkte te onderkruypen;
 Dit Leerd u, wie gy ook moogd zyn,
 Agt dog uw Vyand niet te klyn.

OP DE VLEERMUYS.

Zo als de Vleermuys het Ligt Haat en de Duysternis bemind; Zoo doet ook het onverstandig Herte des Mensche uyt de Natuur; gelijk zoo Paulus reedeneerd om dat zy God kennende hem als God niet hebben verbeerlijkt nog gedankt, maar zyn veydeld geworden in hare Overlegginge en haar Onverstandig Herte is verduysterd geworden. Rom. 1. v. 21. Zoo zegt ook Christus. Dit is het Oordeel dat het Ligt in de Weereld gekomen is, ende de Menschen hebben de Duysternis liever gehad dan het Ligt: want haare Werken waaren Boos; want een ygelijk die kwaad doet haat het Ligt, ende komt tot het Ligt niet, op dat zijne Werken niet bestraft worde. Joan. 3. v. 19. In deeze Duystere gesteldheid des Gemoeds is Christus gekomen, als het het Ligt het welk verligt een ygelijk Mensche komende in de Weereld. Joan. 1. v. 9. Jezus dan sprak, wederom tot haar lieden zeggende, ik ben het Ligt der Weereld: die my volgd zal in de Duysternisse niet wandelen, maar zal het Ligt des Leevens hebben. Joan. 8. v. 12. een yder zy indagtig de vermaninge Pauli, gy waart eertijds Duysternis, maar nu, zyt gy Ligt in den Heere: wandeld als Kinderen des Ligts, want de Vrugt des Geests is in alle goedertierenheid, ende Regtveerdigheid, ende waarheid, beproevende wat den Heere welbehaaglyk zy. Ende hebt geen gemeenschap met de Onvrugtbaare Werke der Duysternisse: maar bestraftze veel eer. Want het geene heimelyk van haar geschied, is schandelyk ook te zeggen. Eph. 5. v. 8.

Der dwaaze Maagden onverstand,
Te laat haar Lampen bragt aan Brand:
O Mensch! houd dog uw Lamp gereed,
Wyl gy des Bruyd'goms komst niet weert.

ONVERSTAND.

*De Nagt is voor by gegaan , ende de Dag is naby gekomen ;
laat ons dan afleggen de Werken der Duysternisse , en aan-
doen de Waapenen des Ligts.*

Rom: 13. v. 12.

ô! Onverstand, hoe Haat gy't Ligt!
Gelyk een Vleermuys die het Donker,
Voor't Ligt, bemind: en sluyt 't gezigt
Voor Deugds en Waarheids Hel geflonker ;
God, die ons Ligt en Luyster is,
Haat alle Werk der duysternis.

OP

GElijk de Mollen in de Aarde vroeten, zo graafd en vroet den Mensch, in het tijdelijke na Aardische goederen, wanende daar zijn genoeg in te vinden: ook verlustigd zig het Vlees hier in; dog de Ziel van verhevener beschouwinge, vind geen Rust nog genoeg in God. Het gebod gy zult Lief hebben den Heere uw God, met geheel uw Herte, Ziele, en Verstand. *Math. 22. v. 37.* brengd mede dat niemand kan twee Heeren dienen of by zal den eenen haaten en den anderen lief hebben, of by zal den eenen aanhangen, ende den anderen veragten. Gy kond God niet dienen ende den Mammon, daarom vergaderd u geen Schatten op der aarden, daarze de Motte ende de Roest verteerd, en daar de Dieven doorgraven en steelen, maar vergaderd u Schatten in den Heemel, daarze Motte nog Roest verderft, nog daar de Dieven doorgraven en Steelen. Want waar uw Schat is daar zal ook uw herte zijn. *Math. 6.* derhalven zegt Christus kinderen hoefswaar is het, dat de geenen die op het Goed haar betrouwen zetten, in het Coningrijke Gods ingaan? *Math. 10. v. 24.* Zalig zijze die met Petrus zeggen kunnen ziet wy hebben alles verlaten, en zijn u gevolgd, wat zal ons geworden? dien zal Jezus antwoorden voorwaar zegge ik u, dat gy die my gevolgd zijt in de wedergeboorte, wanneer de Zoone des Menschen zal gezeeten zijn op den Throon zijner Heerlijkheid, dat gy ook zult zitten op twaalf Troonen, en oordeelen de twaalf geslagten Israels, ende zowie zal verlaten hebben, Huyzen, of Broeders of Susters. &c. om mijns Naams wille die zal honderd fout Ontfangen, ende het Eeuwige Leeven beërven. *Math. 19. v. 27.*

Verblinden Dwaas! vergaard vry Goed,
Zegd tot uw Ziel, zijt welgemoed:
Maar denkt! wat luyd die stem onzagt,
Men eischt uw Ziel in deezen Nagt.

VERBLINDHEID.

Maar God zeide tot hem , gy dwaas in deeze Nagt
zal men uwe Ziele van u afeiffchen : en 't geene gy bereid
bebt , wiens zal het zijn ?

Luc. 12. v. 20.

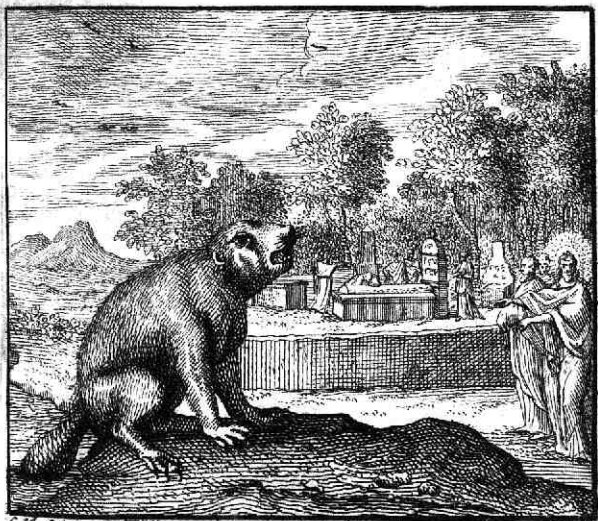
Als blinde Mollen vroet den Mensch ,
In 't Slijk en Stof der Aardsche Goed'ren ;
En Graafd daar na met Lust en Wensch,
Als of 't voldoen kon de Gemoed'ren :
ô Neen ! God is het Hoogste Goed ,
Die , dog alleen , de Ziel voldoed.

OP DEN BEEVER.

BY de Beever, wiens Lijf Vleesch en wiens Staart Vis is, en overzulks naauwlijk geheel onder de Dieren, dog onder de Visschen gants niet, mag gerekend worden, kan men de *Misanthropes* Menschen haaters of schijnheiligen, wel vergelijken, die met een gefronst voorhoofd zig als verschuylen, en afkeerig van den Menschelijken omgang, alle gezelschap gantsch afznyden; als of het Eerlijk Vermaak en by eenkomst ongeoorloft was, en alzo wijzer willen zijn als onzen Zaligmaaker, die (in het Vleesch zijnde) wel op Maaltijden is geweest. Zelfs op den Bruyloft tot Canaan in Galilea Joan. 2. v. 1. Zo vermaand ook den Apostel Jude v. 12. van Liefde Maaltijden maar veele (van die St. Juyns gasten) dunken zulks te Aards voor haar bestaan in het Burgerlijke; en na den Godsdienst zo ingetroogen willen schijnen, darze zelfs van Middelbare zaaken, ja veeltijds van Beuzelingen, gevallen der Conscientie willen maaken: daar moogelijk (onderwijle) dit Wee wel op haar Past Wee u gy Schriftgeleerde en Pharizeen, gy geweinsde, want gy zijt de Wit geplaasterde graaven gelijk, die van buyten wel schoon schijnen maar van binnen zijnt vol Doods Beenderen en allen Onreinigheid, alsoo ook schijnt gy wel den Menschen van buyten Regtveerdig, maar van binnen zyt gy vol geweinsdheid en ongerechtigheid. Math. 23. v. 27. beter betaamd het den Mensche, de Lesse Christi in agt te neemen. Laat uw ligt alsoo schijnen voor de Menschen, dat zy uw goede Werken moogen zien, ende uwen Vader die in de Heemelen is verbeerlyken. Math. 5. v. 16.

d'Afkeer'ge, door schijnheiligheid,
 Regt Pharizeus leeven leid:
 Het wit geplaasterd Graf gelyk,
 Vol Stank en Beenen van een Lyk.

AFKEERIGHEID.

*Is het dan niet goed voor den Mensch, dat hy Eete ende Drink-
ke, ende dat hy zijne Ziele het Goede doe genieten; in zynen
Arbeid? 'ik hebbe ook gezien dat zulks van de Hand Gods is.*

Ecles. 2. v. 24.

De Beever met zijn Vissen-Staart ,
Verschuyld zig aan den Boord van 't Water,
En leefd als tussen Vogt en Aard :
Dit Beeld ons af een Menschen Haater.
Die aller vreugden Vyand is ,
Wat is'er aan ? nog Vlees nog Vis.

OP DEN BONSING.

Behalven dat de Bonsing roofzugtig van Aard is, geeft hy ook een growlyken stank van zig: Zo bestaan wy Menschen ook uyt de Natuure, voor God; want zeederd de eigen liefde in den Mensche stand gegrepen heeft, is het Herte geneigd geworden, om alles voor haar zelve te begeeren: waar door het roofzugtig op aardse Goederen aaft; daarmen alle List en Laagen toe aanleid om dezelven aan zig te trekken, en zyn Naasten te ontvreemden; het welke zo fyn in zyn werk gaat, dat het al een verstandig Mensch moet zyn, die zulks na spooren kan; dog als men het gebod. *Hebt uwe Naasten lief als uw zelven. Math. 22. v. 39.* ende dit zo gy wilt volmaakt zyn, gaat beenen verkoopt uw goed ende geeft het den Armen: ende gy zult een schat hebben in de Heemelen *Math. 19. v. 21.* eens met ernst tot een Toetssteen neemt, en als dan onze Hand in de Boezem steeken, wie zalze daar niet Melaats weder uythaalen? en zig schuldig bevinden. De Gierigheid, of Baatzugt, vrugten van de eigen liefde zyn de Wortels van alle Ongeregtigheid, Nyd, Haat, Bedrog, &c. Waar door den Mensch stinkende voor God word, daarom David met Regte zegt. *Gy zijt geen God die Lust heeft aan Godloosheid, de Booze zal by u niet verkeeren, de Onzinnige zullen voor uwe Oogen niet bestaan, gy Haat alle werkers der ongeregtigheid, gy zult de Leugenspreekers verdoen, van den Man des bloeds ende Bedrogs heeft de Heere een Grouwel Psa. 5. v. 4.*

Dat God de Eigen-Liefde haat,
 Waar uyt Bedrog en Nyd ontstaat,
 Getuygd zo meen'gerhanden Wet,
 Als God, den Baatzugt, heeft gezet.

GROU-

GROUWEL.

*De weg der Godloozen is den Heere een Grouwel: maar
dien die Gerechtigheid na jaagd, zal hy Lief hebben.*

Prov. 15. v. 9.

De Bonsing, van een Roofzen Aard,
Stinkt boven dien ook gants afschouwlyk:
Dien Mensch die Roovend' Goed vergaard,
Stinkt, door zyn daaden, voor God grouwlyk,
Maar Ach! als yder zig beziet,
Wie stinkt dus (met den Bonsing) niet.

OP HET CAMELEON.

Het Cameleon Eet of Drinkt niet, maar leeft by het in
 en uyt laaten van de Lugt, die het zomtyds inhaald; en
 veranderd zig van verw na de Coleur der dingen daar het
 omtrent is, uytgenoomen het Rood en zuiver Wit; na
 de getuygenis der Natuurkundige. Zo kan men de Pluym-
 strijkers aanmerken; zy voeden haar met Wind van ydele
 Eere, en leeven door de Lugt van Hoop op Vergeldinge.
 Ook veranderen zy haar Gelaat, en stellen haar gebeerden
 zodanig aan, als zy merken dat het voorwerp van haar ge-
 vley behaaglijkst is; uytgenoomen in het Rood, van O-
 penbaare vyandschap, of in het wit, van opregte vrede, of
 vriendschap: want Toorn en regte vriendschap verdelgd
 Pluymstrykery, alzo het een Daad van geveinsdheid is.
*Zy spreeken valsheid een yder met zyn Naasten, met vlei-
 jende Lippen, zy spreken met een dobbel Herte. Psalm. 12.
 v. 3. daarom de Keizer Sigismundus een Pluymstryker een
 Oorband gaf; en wanneer deeze aan zijn Majesteit vroeg, na
 de oorzaak van de slag, zo antwoorde dezelve waarom
 Byt gymy? nadien deeze vleiaard hem Godlijke Eere wil-
 de toeschrijven. Het ware te wenschen, dat dit gedrogt
 uyt de Menschelijke omgang geweerd was, of dat het al-
 leen aan de Hooven, als haar eigen weide gevonden wierd,
 dan zoude het meenig een niet beschadigen, want een
 Man, die zyn Naasten vleid, spreid een Net uyt voor des
 zelfs gangen. Prov. 29. v. 5. O, dat yder met Paulus zeg-
 gen kon, alzo spreken wy, niet als Menschen behagende,
 maar Gode, die onze Herten beproefd, want wy hebben
 noit met Pluymstrijkende Woorden omgegaan, gelyk gy weet,
 nog met eenig bedekzel van Gierigheid: God is getuyge. Nog
 zoekende Eere uyt Menschen. 1 Tess. 2. v 4.*

ô! Baatzugts Zoon, Pluymstrijkery,

Gy waand het Liegen staat u vry.

Wanneer het voordeel geeven kan:

Maar als God Waarheid zoekt, wat dan?

PLUYM-

PLUYS TRYKERY.

C. H. S.

Veele smeecken het Aangezigt des Princen; ende een yder is een Vriend, den geenen, die Giften geeft.

Prov: 19. v. 6.

't Cameleon leefd by de Wind;
 't Veranderd in verscheide kleuren,
 Van daar 't omtrent is; dit bevind
 Men aan de Hoov'ling te gebeuren;
 Hy leefd by Wind van ydele Eer,
 En steld zig aan gelijk zyn Heer.

O P D E N Z A L A M A N D E R.

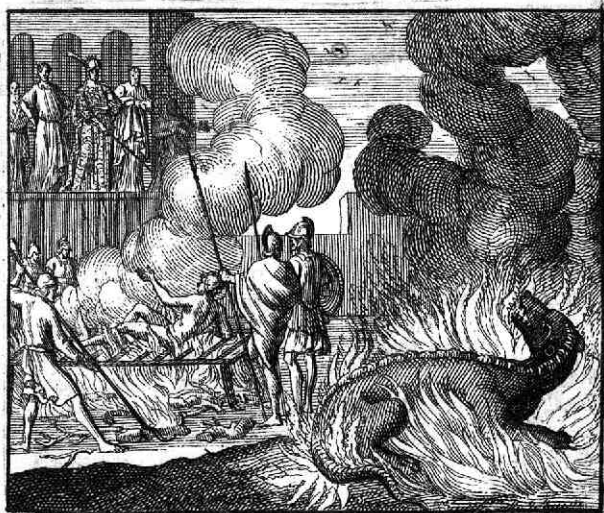
Zoo als de Zalamander in het Vuur bestaan kan, zo kunnen ook de Geloovige bestaan in het Vuur der Verdrukkinge: want zelfs is dit dog haar Deel in dit leeven in de Weereld zult gy Verdrukkinge hebben, maar hebt goeden Moed, ik hebbe de Wereld overwonnen. Joan. 16. v. 33. het is nut, nu een weinig Tyd, zo het noodig is, Bedroeft zijnde door meenigerlei Verzoekingē: op dat de Beproevinge uwes Geloofs, die veel kostelyker is dan des Gouds 't welk vergaat, ende door het Vuur beproefd word, bevonden worde te zyn, tot Lof, ende Eere, ende Heerlykheid, in de Openbaaringe Jezu Christi. 1 Pet. 1. v. 6.

Het Lijden (schoon 't niet zagt en is
 Voor 't Vlees) geen straffe 't agten is;
 Als in des Ziels betragtenis
 't Geloof vol Liefdens kragten is,
 Door Christi Doods gedagtenis,
 In hoop op 't geen te wagten is.

Derhalve geliefde, houd u niet vreemd over de bittere der Verdrukkinge onder u, die u geschied tot verzoekingē, als of u iet vreemds over kwame: &c. dog dat niemand van u en lyde als een Doodslager, of Dief, of Kwaaddoender, ofte als een die hem met eens anders doen bemoeid 1 Pet. 4. v. 12. maar Gelukkig! zo wy met Paulus, die kragtige uydrukkinge, van vertrouwen en overwinninge, kunnen gebruyken, wie zal ons scheiden van de Liefde Christi? verdrukkinge, of benaauwtheid of vervolginge &c. in deezen alle zijn wy meer als Overwinnaars, door hem die ons lief gehad heeft. Rom. 8. v. 35.

Geen Vuur verveeld Laurentius,
 Die, door 't Geloof versterkt; aldus
 Sprak, 't is op deeze zijde gaar,
 Keer om, Tiran, en Eet nu maar.

VERVOLGINGE.

Ende niet alleenlijk dit, maar wy roemen ook in de verdrukkinge.

Rom: 5. v. 3.

De Zalamander, zoo men zegt,
Die kan bestaan in Vuur en Hitten:
Zo zynze die Gods Liefde, opregt,
In een getrouw rein Hêrt bezitten,
Het Lieiden Vuur is't dat hen voed,
Zy Leeven in Verdrukking's gloed.

OP DEN EGEL.

DE Ouden verbeelden door den Egel, in een gerold, leggende op een Altaar; een Man, die gewapend met de Deugd, alles kan verdragen: een voorbeeld van Lankmoedigheid; deeze vind haar vastigheid en sterkte in de hoofd-Deugd de Liefde, dewelke Paulus heerlijk beschrijft. *De Liefde is Lankmoedig, zy is Goederzieren, de Liefde is niet afgunstig, de Liefde handeld niet Ligtveerdelyk, zy is niet opgeblazen, &c.* Zy verdraagd alle dingen. 1 Cor. 13. v. 4. Hoe kragtig heeft dat Jozeph betoond omtrend zijn Broeders, wanneer dezelve voor hem kwamen om Koorn van hem te koopen, niet gedenkende, en haar vergeevende, al het kwaad dat zy hem gedaan hadden. O wonderlijke Lankmoedigheid! *de Lankmoedige is groot van verstand: maar die haastig is verheft de Dwaasheid* Prov. 14. v. 29. dus vermaand ons den Apostel Jacobus *weest gy ook Lankmoedig, versterkt uwe Herten: want de toekomstige des Heeren genaakt, &c. mijne Broeders neemt tot een Exempel des Lijdens, ende der Lankmoedigheid, de Propheeten, die in de Name des Heeren gesproken hebben.* Ziet wy houdenze gelukkig die verdragen. Gy hebt de Verdraagzaamheid Jobs gehoord, ende gy hebt het einde des Heeren gezien, dat de Heere zeer Barmhertig is ende een Ontfermer. Jac. 5. v. 8. een grimmig Man zal gekijff verwekken: maar de Lankmoedige zal den Twist stillen. Prov. 15. v. 18. ondersteund de Swakke, zyt Lankmoedig tegen alle. 1 Theff. 5. v. 15.

Lankmoedigheid o Edele Deugd!
 Wat is 'er dat gy niet vermeugd?
 Nog Nyd, nog Nood, kan u bescha'en
 Dit wysd het voorbeeld Jozeph's aan.

LANK.

LANKMOEDIGHEID.

C. H. F.

*De Lankmoedige is beeter dan de Sterke: ende die Heerschers
over zynen Geest, dan die een Stad inneemt.*

Prov. 16. v. 32.

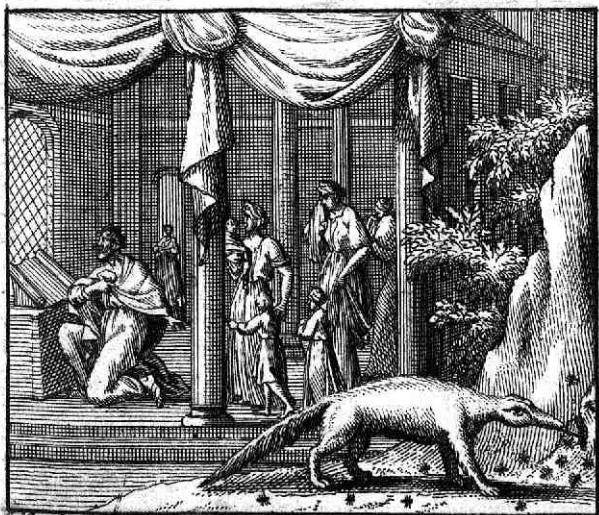
Een Egel tot een kloot gerold,
Die alles afstuyt op zyn Pennen;
Vertoond een Man, die hoe gefold,
Zig tot Verdraagzaamheid kan wennen.
De Nyd, de Laster, of Verdriet,
Verzet een Deugdzaam inborst niet.

OP DEN MIEREN-EETER.

HEt dier *Tamandua* in Brazil, en by ons Mieren-eeter genaamd, heeft een lange ronde Tong, als een dikke Bas-snaar, dewelke het steekt in de nesten der Mieren, waar aan dezelve gaan zitten, en door het schielyk inhalen der Tonge van hem worden ingeslokt: wat zijnder thans, onder de Menschen, veele die men met regt Mieren-eeters mag noemen: nadien zy door haar loze Tong den Arbeidzamen, en eenvoudigen, als Mieren op eten; het zy met hen haare Arbeidsloonen te beknibbelen, ofte in Regte, en daar buyten, door de loosheid van een Vleijende of Bedrieglijke Tonge te verderven, daar duyzende kunsjes op zijn, om zig van eens anders Bloed en Sweet te voeden: David zegt van de zulken *zy mergelen de lieden uyt, zy spreekon Booslijk van Verdrukkinge, Psalm. 73. v. 9. Die haate Tongen scherpen als een Swaard, een bitter Woord aanleggen als haare Pylen. Psalm. 64. v. 4. Uwe Tonge denkt enkel schade: als een gesleepen scheermes, werkende bedrog, gy hebt het kwade liever dan het Goede, de Leugen dan de Geregtheid te spreken, Sela! gy hebt Lief alle woorden van verflindinge, ende een Tonge des bedrogs. Psalm. 52. v. 4. uwen Mond slaat gy in't kwade, ende uwe Tonge koppeld bedrog, gy zit, gy spreekt teegen uwen Broeder, teegen den Zoone uwer Moeder geeft gy Lasteringe uyt. Deeze dinge doet gy, ende ik swyge: gy meind dat ik t'eenemaal ben als gy; ik zal u straffen en zal het ordentelyk voor uwe Oogen stellen. Verstaat dit dog gy God vergeetende: op dat ik niet verscheure, ende niemand redde. Spreekt God. Psalm 59. v. 19.*

O Boosheid van een Looze Tong,
 Wat doet gy meenig Wolven-sprong!
 Gy veinsd, gy liegd, verraad'er by,
 Uw List strekt meest tot schraapery.

LOOZE TONGE.

Die der weduwen Huizen opeeten, en onder eenen schyn langebeeden doen: deese zullen swaarder Oordeel ontfangen.

Luc. 20. v. 47.

De Mieren-eeter met Bedrog,
Zyn Lange Tong steekt in haar Nesten,
En Eetze: 't gaat zo daaglyks nog,
By veele Menschen, die haar Mesten
Door'n Looze Tong, wien Vlees en Bloed,
Van Weeduwen en weezen voed.

OP HET EEKHOORNTJE.

WAnneer het Eekhoorntje uyt zijn Adem geloopt is, in zijn kouwte, wat heeft het gevorderd? Zo mag men met regt, van al de beezigheeden der Menschen, mede wel vragen: dewelke ook, als in den kouw des omwentelenden tijd, daar de dagen en nagten de traljen van zijn, steeds omdraaven; de Kindsheid werd in een onnoozele en onagtzaame woelinge onnut doorgebracht. *De Feugd ende Jonkheid is ydelheid. Eccles. II. v. 9.* want als de Jongeling zig daar in verblijd zal hebben, zal God hem daarom doen komen voor het Gerigte *ibid. v. 8.* In de Mannelijke Jaaren mag men vragen, *Heeft niet den Mensch eenen strijd op der aarden, ende zijn zijne dagen niet als de dagen des daglooners? &c. Job. 7. v. 1.* Vergaderd hy Goederen, wat heeft hy 'er van? dan het genot der Oogen, en zy doen geen nut ten dage der verbolgendheid *Prov. II. v. 4.* zelfs in veel Wijsheid is veel verdriet, ende die Weetenschap vermeerderd, die vermeerderd smerte, *Eccles. I. v. 18.* derhalven dan, de wijze Prediker, hebbende gevraagd, *wat voordeel heeft de Mensch van alle zijnen arbeid, dien hy arbeid onder de Zonne? Eccles. I. v. 3.* Zo besluyt hy eindelijk, na dat hy alle de ydelheid der Menschelijke woelinge hadde onderzocht, van alles dat gehoord is, is het einde van de zake: *Vreest God en houd zijn geboden, want dit betaamt alle Menschen. Want God zal yder werk in het gerigte brengen, met al dat verborgen is, het zy goed, of 't zy kwaad. Eccles. 12. v. 13.*

Met regt beschreid hier Heracliet,
 Der Menschen woeling en verdriet:
 Terwijl een Democriet belagt
 Des Weerelds Rijkdom, Eere, en Pragt.

YDEL.

YDELHEID.

C.H.F.

Ydelheid der Ydelbeeden, zeld den Prediker, ydelheid der ydelbeeden, 't is al ydelheid.

Ecles. I. v. 2.

't Eekhoorn, al loopt het nog zo snel
In zyn Rond-drajend traali-kouwtje,
En vorderd niet: begrypt men 't wel,
Den Mensch trekt mee aan zulk een touwtje
Hy Draafd, hy Rold, in d'Ydelheid,
En wat 's dog van zyn Beezigheid?

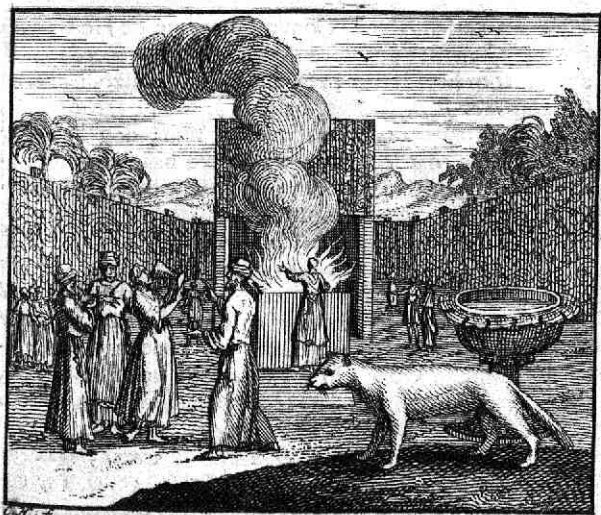
OP

OP DEN ARMELYN.

MEn schrijft dat de witte Armelijn (die men ook Hermya of Hermelijn noemd) zo byzonder zorgvuldig is, om zig onbesmet en zuyver te bewaaren, dat hy liever sterven, dan zig bezoetelen zoude: ouds her heeft men het zelve het Maagden waapen gehouden, dog het is inzonderheid een afbeeldzel, of voorbeeld, van een opregt Christen, die gereinigt door het Bloed Christi. *1 Joan. 1. v. 7. Zig zelven rein en onbesmet moet bewaaren van de Weereld. Jac. 1. v. 27.* maar nademaal dit geen vrugt van onzen eigen Akker is, zoo laat ons op den oversten Leidsman en vol-einder des Geloofs Jezum Christum zien, *Heb. 12. v. 2. die hem zelven voor ons heeft overgegeeven, op dat hy ons zoude verlossen van alle ongerechtigheid, ende hem zelven een eigen volk zoude Reinigen, yverig in goede werken Tit. 2. v. 14. derwelke, na dat hy de Reinig-makinge onzer zonden door hem zelve te weege gebragt heeft, is gezeten aan de Regterhand der Majesteit in de hoogste Heemelen. Heb. 1. v. 3. waar door wy tot Kinderen Gods geworden zijn; derhalven Joannis zegt geliefde, nu zyn wy kinderen Gods, ende het is nog niet geopenbaard wat wy zyn zullen. Maar wy weten, dat als hy zal geopenbaard zijn, wy hem zullen gelijk weezen: want wy zullen hem zien, gelijk hy is. Ende een ygelyk die deeze Hoop op hem heeft, die Reinig hem zelven, gelijk hy Rein is. 1 Joan. 3. v. 2. dat een ygelyk van u weete zyn Vat te bezitten in Heiligmaakinge ende Eere. 1 Thes. 4. v. 4. nademaal dat zalig zijn de Reine van Herte, want zy zullen God zien. Math. 5. v. 8.*

De Proef gedijd een Vrouw tot baat;
Die vry is van 't betigte kwaad;
Wel dien! die 'n eerlijk leeven leid,
Als Christi Bruyd, in Reinigheit,

REINIGHEID.

Die haare kleederen niet bevlekt hebben, zullen met my
wandelen in witte kleederen: overmits zy het waardig zyn.
Die overwind die zal bekleed worden met witte kleederen. &c.
Apoc. 3. v. 4.

Den Armelyn bewaard zyn wit,
Gants onbesmet: regt Maagde wapen:
Ook van die'n reine Ziel bezit,
Tot Heerlykheid en Deugd geschapen;
Wie onbevlekt zyn Tyd besteed,
Praald namaals in het witte kleed.

OP HET CONYN.

BY het verschuygende Conyn het geene de Hooven be-
rooft, kan men de Dieven vergelijken, die meede vrees-
agtig, voor het Geregt, zig verschuylen: alzo het gebod
Gy zult niet steelen. Deut. 5. v. 19. haar overtuygd, als
die zulke dingen doen, strafwaardig zijn; dog het waar
te wenschen, dat 'er geene waare die haar aan moedig-
den, door haar als te dekken; dan zoude het onde spreek-
woord veelzins waar bevonden worden.

Waaren 'er geen Heelders,

Daar waaren geen Steelders.

Dat deeze Menschen dagten, die met een Dief deeld
haat zijne Ziele, by hoord eenen vloek ende by geeft het
niet te kennen. Prov. 29. v. 24. Zy zouden de volgen-
de bestraffinge Gods, in dit stuk, niet onderhavig zyn,
wat hebt gy mijne inzettinge te vertellen? ende neemt mijn
verbond in uwen Monde? dewijle gy mijne inzettinge haa-
zet, ende myne woorden agter u heenen werpt; indiengy
een Dief ziet zo loopt gy met hem. Psalm. 50. v. 16. de-
zulke zyn, zo wel als den Dief, deeze Vloek onderwor-
pen, dit is de Vloek, die uytgaan zal over het gantsche
Land: want een ygelyk die steeld zal van hier uytgeroeid
worden, desgelyks een ygelyk die valschelijk sweerd zal
van hier uytgeroeid worden: ik bringe deezen vloek voort,
Spreekt de Heeren der Heirschaaren, dat hy come in het
huys des Diefs. Zach. 5. v. 3. Die gestoolen heeft en stee-
le niet meer, maar Arbeide liever, werkende dat goed is
met de handen, op dat hy hebbe meede te deelen, den gee-
nen die nood heeft. Ephe. 4. v. 28.

Om Diefstal Achan moest van kant,
Met Wyf, met Kind, met Haaf, verbrand:
O helsche heb-Lust! noit verzaad,
Wat Legtge grond tot alle kwaad.

DIEF

D I E F.

*So de Heere des Huys geweeten hadde in welke nagtwake
de Dief komen zoude, hy zoude gewaakt hebben, ende zoude
zyn Huys niet hebben laten door graven.*

Math. 24. v. 43.

't Conyn doorgraafd, beroofd, een Hof,
En schuyld vreesagtig, in zyn Hoolen,
Dog 't Fret leerd hem die Parten of,
Al is hy nog so diep Verschoolen;
So is een Dief ook, die zig meest
In Kotten houd, en't regt steeds vreesf.

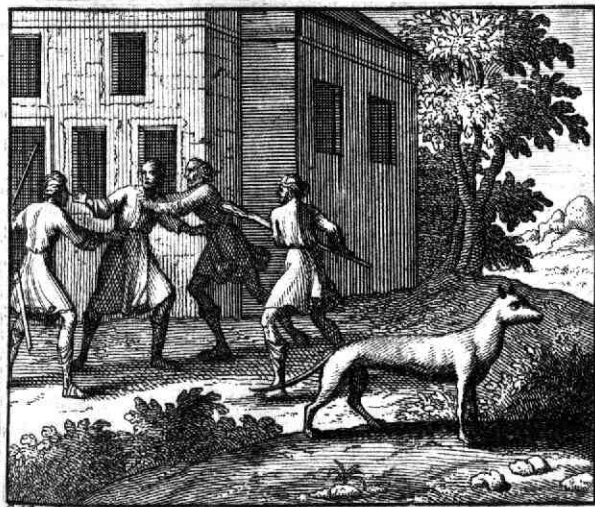
OP HET FRET.

HEt Fret is een dier het geene de Duyn-meyers in de hoolen der Conynen Jagen, om dezelve op te spooren en te Vangen: by deezen kan men de Geregts dienaars vergelyken: dewelke, om de Kwaaddoenders op te zoeken, meede door haar Heeren worden gezonden in hoolen en schuylwinkelen, daar de Dieven of andere kwaadaardige zig vreesagrig verschuylen, dies zegt Paulus de Oversten zyn niet tot een Vreeze den goede werken, maar den kwaden. *Wilt gy nu de Magt niet vreezen? doet het goede, ende gy zult lof van haar hebben. Want zy is Gods dienaresse u ten goede maar indien gy kwaad doet, zo vreeft: want zy draagd het Swaard niet te vergeefs. Want zy is Gods dienaresse, een wreekster tot straffe den genen die kwaad doet. Daarom is 't noodig Onderwerpen te zyn, niet alleenlyk om der straffe, maar ook om der Conscientie wille. Rom. 13. v. 3. Titum zegd ook vermaand haar dat zy den Overheeden, ende den Magten Onderdanig zyn, datze haar gehoorzaam zyn, datze tot alle Goed werk bereid zyn, Tit. 3. v. 1. Christus Raad ook den Mensche, zelfs maar in twilt zaaken, als gy beenen gaat met uwe weederpartye voor de Overheid, zo doet neerstigheid op den weg, om van hem verlost te worden, op dat hy misschien u niet voor den Regter en trekke, ende de Regter u de Geregtsdienaer over leevere, ende de Geregts dienaar u in de Gewankenisse werpe. Luce. 12. v. 58.*

Kwaad-doenders vreezen voor 't Geregt,
 En Schuuten haar voor 's Heeren knogt:
 Maar die zig houd van 't boozen af
 Die vreeft nog Boeyens, Wet, nog straf.

DIEF

DIEFLEIDER.

Zo wie Doodet, die zal strafbaar zijn door het Gerigte.

Math: 5. v. 21.

Zo als het Fret door 's Jaagers hand,
 't Conyn opspoord in donkre gaaten:
 Zo doen 's Regts-dienaars van het Land,
 Tot Veiligheid der Onderzaaten;
 Zy spooren 't Wild der Boosheid op,
 't Geen straf ontvangt door Swaard en Strop.

O P D E N S C H I L D P A D .

DE vergenoegzaamheid word bekwaamelijk by den Schildpad, die in zyn Schild over al t'huys is, vergeleeken: een Mensch die met wijsheid begaafd is, en zyn Herte tot Deugd schikt, kan zig over al na voegen. Zookonde Diogenes, in zyn Ton woonende, Alexander in al zyn Heerlijkheid veragten, en geruster Leeven dan hy. O! dat wy Menschen dog de Deugd, en *Wysheid*, *naspoorden als een verborgene schat*, dan zouden wy de de vreeze des Heeren verstaan, en de kennisse Gods vinden. *Prov. 2. v. 4.* ende daar door zouden wy bevinden, dat de Godzaligheid is een groot Gewin met vergenoeginge, want wy hebben niets in de Wereld gebragt, het is openbaar dat wy ook niet kunnen iet daar uyt dragen. Maar als wy Voedzel en Dekzel hebben, wy zullen daar meede vergenoegd zyn. *1 Tim. 6. v. 6.* terwijl dog niets by geval geschied, en wy weeten dat den geenen die God lief hebben, alle dingen meede werken ten goede. *Rom. 8. v. 28.* Ja! worden niet twee Muskens om eenen penning verkogt? ende niet een van deeze zal op de Aarde vallen zonder uwen Vader. Ende ook uwe Hairen des Hoofds zyn alle geteld. *Math. 10. v. 29.* Gelukkig! die met Paulus, t'allen tijden, zeggen kan, *Ik hebbe geleerd vergenoegd te zijn in het geene ik ben.* *Phil. 4. v. 11.* en die deeze vermaninge steeds in agt neemt, en betragt, uwen wandel zy zonder Geldgierigheid, ende zyt vergenoegd met het teegenwoordige: want hy heeft gezegd ik zal u niet begeeven nog ik zal u niet verlaten. *Heb. 13. v. 5.*

Diogenes vernoegd zijn Vat,
Zelfs meer dan Alexanders Schat:
't Vernoeogen agt Tapijt nog Goud,
Die Deugd behelpt zig wel met Hour.

OVER

OVER AL T' HUYS.

Wenteld uwen weg op den Heere : ende vertrouwd op hem , by zal't maaken.

Pzalm. 37. v. 5.

Gelijk een Schildpad door het Land
Steeds met zig voerd zyn eige woning :
Zo leefd een Man van goed Verstand ;
Want Deugd voerd met zig zyn belooning.
Een wys Mensch van vernoegden Aard ,
Vind over al zyn Huys en Haard.

O P D E M E E R E M I N .

ALhoewel veele Schryvers van Meereminnen gewagen, zo houd men egter dat het een verdigtzel is; Immers de beschrijvinge der zelve, of der Zee-Sireenen, is by de Ouden zeer Leerzaam verzierd, als of dezelve door haar zoeten Zang de zinnen der Scheepvarende betoverden, en dan dezelve in de Elende rukten, en deden vergaan: waar teegens Ulyffes zyn vaarends Volk de Oorē stopte met Was, en haar vast bond, tot dat zy het gevaar te boven waren; een deftig Voorbeeld om de Ooren te leeren stoppen voor het gevlei der Hoeren. *Om u te bewaren voor de kwade Vrouwen, voor de vleiyinge der vreemde Tonge Prov. 6. v. 24. want de Lippen der vreemder Vrouwen druppen Honigzeem: en haar geheemelte is gladder dan Olye: maar het laatste van haar is bitter als Alffem; scherp als een twee snydende Swaard: hare Voeten hellen na de Dood: hare treden houden de Helle vast. Prov. 5. v. 3.* dit hebben onder anderen tot haar verderf, en elende, bevonden, Priamus, Antonius, Alexander, Achab en Samzon &c. den wyze Salomon zegt wyders van de zelve, *de mond der vreemder Vrouwe is een diepe Gragt: op welken de Heere vergramd is, zal daar in vallen. Prov. 22. v. 14. door een Vrouwe die een Hoere is, komt men tot een stuk Broods: ende eens Mans Huysvrouwe jaagd de kostelyke Ziele. Prov. 6. v. 26.* Paulus zegd ook, *die Hoererye bedryfd zondigd teegen zyn eigen Lichaam. 1 Cor. 6. v. 18.* dog het swaarste van alle zal zekerlijk volgen te weeten. *Hoereerders en Over-speelders zal God oordeelen. Heb. 13. v. 4.*

Natuur noir schaad'lyker gedrogt,
 Als Hoerenschoon heeft voortgebrogt:
 Dit tuyg' Heleen, Cleopatra,
 Thais, Jezabel en Delila.

HOEREN-SCHOON.

*En begeerd haare Schoonheid niet in uwe Herten, ende
laatze u niet vangen met haare Ooge leeden.*

Prov. 6. v. 25.

De Meeremin, of Zee-Sireen,
Met Spieg'lend 't blonde Hair te kemmen,
Toond 't Hoeren-schoon, 't geen meenig een,
Schynd in de weelde te doen swemmen;
Onkundig, dat die woeste Zee,
Haar stort in d' Afgrond aller wee.

OP DEN KIKVORSCH.

OVidius in het 6de Boek der Herscheppinge verziert hoe *Latona* voor de vervolginge van *Juno* vlugte, met haar 2 Kindertjes, naar *Lyciën*, alwaar zy, grooten Dorst lydende, water zag, daar eenige Boeren riet maayden, dewelke haar verhinderden haar Dorst te lessen, en zelfs het water, door Handen en Voeten Roerende, drabbig maakten; waar op *Latona* tot *Jupiter* riep, die alle deeze Boeren, tot straf, in Kikvorschen veranderde. Een afbeelding van stuurse Nurken en Gierigaards, die van geen meedelyden weten, en haar Naasten veeltyds verhinderen in het zoeken van haaren Nooddruft. Gelyk zo den dwaazen *Nabal* ververschinge wygerde aan David en zijn Volk; schoon dezelve zyn Have en Vee veelsints beschermd hadde. 1 Sam. 25. zo vind men nog heedendaags veele van die *Nabals*, die geen weldadigheid oeffenen, nog zig den Armen ontfermen, teegens dewelke Christus eens zeggen zal, *Ik ben Hongerig geweest, ende gy hebt my niet gespyst. Ik ben Dorstig geweest, ende gy hebt my niet te drinken gegeven.* &c. of zy haar dan zullen willen verschoonen, met te zeggen, *Heere wanneer hebben wy u Hongerig gezien, of Dorstig?* &c. dan zal hy haar antwoorden, *voorwaar zegge ik u, voor zo veel gy dit een van deeze minste niet gedaan hebt, zo hebt gy het my ook niet gedaan. Ende deeze zullen gaan in de Eeuwige Pyne: maar de Regtveerdigen in dat Eeuwige Leeven.* Math. 25. v. 42. want die den Armen verdrukt, *smaadet des zelven Maaker: maar die zig des Nooddruftigen ontfermd, die eerd hem.* Prov. 14. v. 31. dies deeld meede tot de behoefte der heiligen. *Tragt na Herbergzaamheid.* Rom 12. v. 13.

Onheusheid (dwaaze Nabals daad)

Wat zyt gy vrugtbaar in uw Zaad!

Van vrekke Vorschens inoo krioel,

Thans grimmeld 's Weerelds Modderpoel.

ONHEUSHEID.

Zoo wie een van deeze kleine te drinken geeft, alleenlyk eenen Beeker koud Water, in den name eens Discipels, voorwaar zegge ik u, hy zal zijnen Loon geensints verliezen.

Math. 10. v. 42.

Jupyn tot Vorſchen heeft herſchept.
 Zo Nazo ſchrijft, de Lyciër Boeren,
 Die aan Latoon', met Dorſt behebt,
 Het Water weerden door 't beroeren:
 Dus beelt den Kikkert 't Norts onthaal
 Der Gier'ge Nurken al te maal,

O P D E P A D D E.

BY de Padde, die door het Venyn opsweld, kan men een nydig Mensch verbeelden, dewelke sweld van spyt om zijns Naasten welvaard; Het snoode gedrogt de Nyd kan men niet afschuwlyk genoeg afmaalen: het is een kanker die het Herte des Menschen afknaagd. *een gezond Herte is 't Leeven des Vleesches, maar Nyd is verrottinge der Beenderen. Prov. 14. v. 30.* deze Peste broede, in den vroegtyd, de Broeder Moord aan Abel, wyl Kain met Nydigheid aanzag, dat Abels offer den Heere behaagde *Gen. 4* het was meede van haar uytwerking dat Jozeph, door zyn Broeders, verkogt wierd, wyl zy hem wegens de voorbeeldige Droom benyden. *Gen. 37.* het was Sauls afgunst die David deede vlugten. *1 Sam. 19.* en ontallyke exempelen meer; Ja zelfs! de Vorst des Leevens, onze Zaligmaker, heeft dezelve mede ter Dood gebragt, gelyk zulks Pilatus klaarlyk zag, *want hy wist datze hem nyt Nydigheid overgeleeverd hadden. Math. 27. v. 18.* O schriklyke Padde! wie is bekwaam om de uytwerkzels van uw Doodlyk vergift te beschryven? want *waar Nyd ende twistgierigheid is, aldaar is verwarringe en alle booze handel. Jac. 3. v. 16.* die deze kanker in zyn boezem draagd, is nog niet overgegaan tot het Geestelyk Leeven. *Gy zyt nog Vleeschelyk, want dewyl onder u Nyd is, ende twist, ende tweedragt, en zyt gy niet vleeschelyk, ende wandeld gy niet na den Mensche? 1 Cor: 3. v. 3. of meind gy dat de Schrift te vergeefs zegd, de Geest die in u woond heeft die Lust tot Nydigheid? Jacob. 4. v. 5.*

ô Naar Geraamt, vervloekte Nyd!
 Die steeds uw Herte knaagd van spyt:
 Gy Moord al waarge uw klauwen zet,
 Elendig! 't Hert dat gy besmet,

N Y D.

*Grimmigheid ende overlooppinge van Toorn is wreedheid:
maar wie zal voor Nydigheid bestaan?*

Prov. 27. v. 4.

't Veragte Dier, d'Onreine Pad,
Die door Venyn komt op te swellen,
Toond, hoe een Hert, door Nyd beklad,
In's Naaften welvaard zig kan kwellen;
Het sweld van spyt en braakt Venyn,
Van Laster, in bedekten schyn.

Leerzame Zinnebeelden,
OP DE HONIGBIE.

DE Honigbyen zyn, van oudsher, het afbeeldzel der Geleerde geweest, want gelykerwys de Byen zeer yverig uyt alle Gewassen, Kruyden en Bloemen, haaren Honig weeten te halen: en door haaren Angel, niet alleen de luye Hommels, maar ook alle die haar aandoen, steeken: So trekken de Geleerde ook haren Honig van Leeringe uyt de Goddelyke en Wereldlyke Blaaderen. Volgens het spreekwoord

Zuygd over al den besten zin

Gelijk de Bye; niet als de Spin.

Voor al geeft de Bloeme van Gods woord de grootste Zoetigheid. *Dies Israël haar verblijden moest onder het Lezen der Wet. Nehem. 8.* want de Regten des Heeren zyn waarheid, te zamen zynze Regtveerdig. Zy zijn begeerlyker dan Goud. *Jal dan veel sijn Goud; ende zoeter dan Honig en de Honigzeem. Psalm. 19 v. 10.* Hoe zoet zyn uwe Reedenen myn geheemelte geweest! *meer dan Honig mynen Monde Psalm. 119. v. 103.* hier uyt maaken de Geleerde dien Honigraat der vertroosting, tot verkwikkinge der Ziele: Inmiddels zy ook de luye Hommels der wellusten bestraffen, en de tegensprekende Lasteraars, die (als *Momus* den bedil-al) haar aandoen, met haar Penne en Tonge treffen; dan antwoorden zy den Zot naar zijn Dwaasheid op dat hy in zyne Oogen niet Wys zy. *Prov. 26 v. 5.* dog tot de geenen die het verstand zoeken, als Zilver, en de wysheid na sporen als een verborgen schat. *Prov. 2. v. 4.* zegt Salomon Eetet Honig, mijn Zoone, want hy is goed, ende Honigzeem is zoet voor uw geheemelte. Zoodanig is de kennisse der wysheid voor uwe Ziele: als gyze vind zoodald'er belooninge weezen: ende uwe verwagtinge zal niet afgesneeden worden. *Prov. 24. v. 13.*

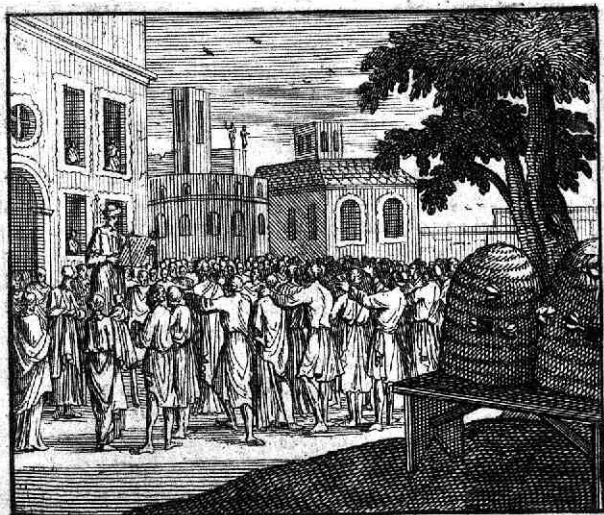
Wat Nut, de Lust en Yver doet,

Getuygd dat Lieflyk Letter-zoet:

Gelukkig! die om 't Honigraat

Der Wysheid 's Weerolds Vreugd versmaad.

GELEERDE.

Het Herte des Verstandige bekomt Weetenschap : ende de Oore der wyzen zoekt Weetenschap.

Prov. 18. v. 15.

Als yverige Honig-Biën,
 Zoet trekken zonder Vrugt te schaaden:
 Zo trekken Nut Geleerde Liën,
 Uyt Wer'ldze en Godgewyde Blaaden;
 Haar Pen ook als een Angel steekt,
 Wanneer haar Momus wederspreekt.

OP DEN SPINNEKOP.

Gelijkerwijs de Spinnekop over al haar Venijn uytzuygd, zo doen de waanwijze meede, dewelke uyt de werken van andere haar Venijn van Lasteringen weeten te haalen. Het is een erbarmlijken inborst daar de Laatdunkendheid in huysvest, *hebt gy eenen Man gezien die wys in zijne Oogen is? van eenen Zot is meer verwagtinge dan van hem. Prov. 26. v. 12.* dog de eige-Liefde is zo algemeen, dat alle Menschen, d'een min d'ander meer, hun aandeel aan de Laatdunkendheid of waanwijsheid hebben; want *alle weegen des Mans zijn zuiver in zijne Oogen; maar de Heere weegd de Geesten. Prov. 16. v. 2.* booven al wil dit gebrek wel by de Rijkdom wezen, *een Ryk Man is Wys in zijne Oogen: maar de Arme die verstandig is, doorzoekt hem. Prov. 28. v. 11.* deeze ondeugd brengt gemeenlijk voort berispinge, bespottinge en veragtinge van zijn Naasten. *Die verstandeloos is veragt zijnen Naasten: maar een Man van grooten Verstande zwijgt stille. Prov. 11. v. 12.* men ziet gemeenlijk den Splinter in zijns naastens Ooge, terwijl men zijn eigen Balk in 't Oog niet gewaar word. O dat ons de Goddelijke Liefde mogte bewerken! dan zouden wy zo ligt onze Naasten niet veroordeelen. Want *de Liefde is Lankmoedig, zy is Goedertieren, de Liefde is niet afgunstig, de Liefde handeld niet Ligtveerdiglijk zy is niet opgeblazen. I Cor. 13. v. 4.* dan zouden wy in staat zijn deeze Lesse waar te neemen *weest eens gezind onder malkanderen, en tragt niet na hooge Dingen maar woegd u tot de Needrige. En zijt niet wijs by uw zelven. Rom. 12. v. 16.*

Waanwijsheid, ô gy booze Spin!
 Die noit behaagd eens anders zin,
 Hoe vuyl word van u menig Borst,
 Met eige-Liefde-Rag bemorst.

W A A N-

W A A N W Y Z E.

*Zijt niet wijs in uwe Oogen : Vreeft den Heere , ende
wijkt van het kwaade :*

Prov. 3. v. 7.

De Spin zuygd over al Venyn,
En smet de wand met Rag en webben :
Regt ook zo de Waanwyze zijn,
Die staag wat te berispen hebben ;
Maar die haar Woorden wel inziet,
Vind Spinnewebben , anders niet.

OP DE Vlieg.

Gelijkerwijs de spijs, door de Vliegen besmet zijnde, in het korte de verrottinge onderworpen is; als ook door een dooden Vlieg zelfs een kostelijken Balzem stinken en bederven kan; zo vergelykt Salomon de mislag of dwaasheid, dewelke een Man van eere en wysheid aanstonds bezoeteld en onteerd. *Ecles. 10. v. 1.* Het gaat met het gedrag des Menschen als met een Kleed, hoe schoonder wit, hoe eer het besmet, en hoe nauwer te wagten; is imand een Leeraar in den Godsdienst, hy diend voorbeeldelijk te Leeven: is hy een Regeerder of Veldheer, hy moet ernsthaftigheid oeffenen, en zijn Leeven niet dierbaar agten in zijne oogen: is hy een Wys en Deftig Burgerman of Huysvader, zijn gedrag moet gerigt zijn na de hoedanigheid van zijn Staat, of aanstonds is zijn eere bezoeteld. Het Toneelspel voegden de Keizer Nero niet: nog het Spinnen onder de Wyven wasaan den Koning *Sardanapalus* betaamlijk; Zo wierd zelfs *David van zyn Huysvrouwe Michal veragt, in haar Herte, Wanneer hy voor de Arke des Heeren kuppelde 2 Sam. 6. v. 16.* wijl zy oordeelde den Dans voor een Koning onbehoorlijk te zyn. Een yder Leere dan, zig voor mislag in gedrag, na zyn staat, te hoeden; hoe wel de Mensch al leefd, nog vind de Laster wel iets, zy zal van Joannes de Dooper zeggen *hy heeft den Duyvel, en van Christus een vraat en wynzuyper maaken. Ziet dan hoe gy voorzigtelijk wandeld, niet als onwijze, maar als wijze. Ephe. 5. v. 15.*

Hoe hooger d'Eere of Wysheid stygd,
 Zy vuyler smet door Mislag krygd:
 'T geen ligt geschied door deeze dry.
 Door Wyn, door Min, en Hoovaardy.

MIS-

MIS-SLAG.

Een doode Vliege doet de zalve des Apothekers stinken, ende opwellen: also een weinig dwaasheids eenen Man die kostelijk is van Wysheid, en van Eere.

Ecles. 10. v. 1.

Al schijnd een doode Vlieg gering,
 Nog kanze een zalve gants bederven:
 Zo kan een Misflag zonderling,
 Den Mensch doen schande en schaam beerven:
 Een yder zorg dan, na zyn staat,
 Dat hy geen Dwaasheid ooit begaat.

OP DE MIER.

DE Mieren zijn een onsterk Volk: evenwel bereiden zy in de Zoomer haare Spyze Prov. 30. v. 25. een regt voorbeeld der Neerftigheid, dies Salomon den Luyaard tot dezelve wijst Prov. 6. v. 6. en hem aldus beschrijft de Luyaard zeld daar is een fellen Leeuw op den weg, een Leeuw is op de straaten, een deure keerd om op haar herre, alzode Luyaard op zijn Bedde. De Luyaard verbergd zijn Hand in zijn boezem, hy is te moede om die weeder tot zijnen Mond te brengen. De Luyaard is Wijzer in zijne Oogen, aan zeeven die met Reedenen antwoordev. Prov. 26. v. 13. zulk een afschuwlijken schetse moet ons aanzetten de Luyigheid te verdrijven, door behoorlyke Neerftigheid in alles; dog als wy al noest beezig zyn met Martha, moeten wy ook met Maria het geestelyke niet vergeten, maar het goede deel nytkiezen, dat van ons niet zal genomen worden. Luc. 10. v. 38. andersints betaamd het ook, dat wy ons beneerftigen in ons beroep, want door groote Luyheid verswaakt het gebind, ende door slappigheid der banden word het Huys doorlekende Eccl. 10. v. 18. Nadien dog arbeid en moeite den Mensch is toe gevoegd, volgens de Vonnisvellende stemme Gods, in het sweet uwes aanschijns zult gy uw Brood Eeten Gen. 3. v. 19. Zo vermaand de Preedikex alles wat uwe Hand wind om te doen, doet dat met al uw Magt: want daar is geen Werk, nog Verzinninge, nog Weetenschap, nog Wijsheid, in het Graf daar gy heen gaat. Eccl. 9. v. 10.

Wel hem! die door Gods Geest geleid,
 Zig met der Mieren Neerftigheid,
 Een voorraad voor zyn Ziel vergaard:
 'T geen Eeuwige verzaading baard.

NEER-

NEERSTIGHEID,

L. H. f.

Gaat tot de Miere, gy Luyaard: ziet hare weegen, ende word wys.

Prov. 6. v. 6.

Zeer yverig de kleine Mier
Des Zoomers bergd haar Winter-voorraad;
Den vuyge Luyaard merke hier,
Hoe dat de Tyd Onnutlyk doorgaat,
Die hy, nu Jong, Zorgloos verkwist,
Waar door hy, Oud, zyn voorraad mist.

H

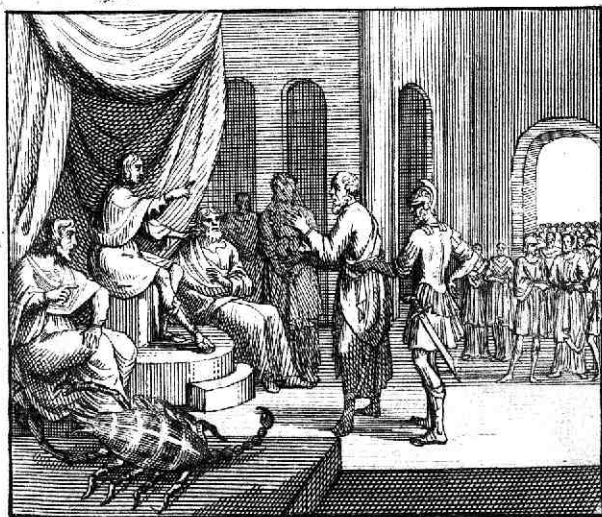
OP

OP DEN SCHORPIOEN.

ZO als de Schorpioenen door den Angel in haaren staart Venynig steeken: zo handelen ook de Agterklappers; het zy met het heimelijke te openbaren, of door Leugen en heimelijk haares Naastens eere te kwetzen, die als een Agterklapper wandeld, openbaard het heimelijke: maar die getrouw is van Geest, bedekt de zake Prov. 11. v. 13. daarom de Propheet Jeremias waarschouwd, wagtet u, een ygelijk van zynen Vriend, ende vertrouwd niet op eenigen Broeder: want Elk Broeder doet niet dan bedriegen, ende Elk Vriend wandeld in Agterklap. Ende zy handelen bedrieglijk, een yder met zynen Vriend, ende spreken de waarheid niet: Zy leeren baare tonge Leugen spreken, Jer. 9. v. 4. Gelijk zoo ook de twee Oudsten, Agterklap teegens d'eerbaare Suzanna uytbraakten, en ten ware God haar, door Daniel, in haare Leugens gevangen hadde, zy zouden d'onnozele verdaan hebben: een hatelijke Peste is dog de Agterklap, en vry schadelijker dan de steek der Schorpioenen, daar teegens deed God een streng verbod aan Izraël, gy zult niet wandelen als een Agterklapper onder uwe Volken; gy zult niet staan tegen het Bloed van uwen Naasten. Ik ben de Heere. Lev. 19. v. 16. Petrus rigt zyn vermaaning mede derwaards, zo legd dan af alle Kwaadheid, ende alle Bedrog, ende Geveinsheid, ende Nydigheid, en alle Agterklappingen. 1 Pet. 2. v. 1. in de Overtreedinge der Lippen is de strik des Boozen: maar de Regtveerdige zal uyt de benauwdheid uytkomen Prov. 12. v. 13.

Door Geile Boevens Vals berigt,
 Zuzanna Eerloos werd betigt:
 Maar God, door Daniel, openbaard,
 De giftige Angel hunner staart.

AGTERKLAP,

C.H. F.

Die als een Agterklapper wandeld, openbaard het heimelijke : vermengd u dan niet met hem, die met zyne Lippen verlokt.

Prov. 20. v. 19.

Des Schorpioens Venyn'ge steek,
 Werd door haar Romp het best geneezen:
 Noit beeter Middel, voor den streek
 Des Agterklappers, kan 'er weezen,
 Als dat men hem het vuyle van
 Zijn eige Leugens toonen kan.

Onder de Slangen is de Adder de vergiftigste wel van allen : daarin brengd Gods woord dezelve veel maa- len Zinnebeeldig over op den boozen staat des Mensche, gy *Adderengebroadzels*, hoe kond gy goede dingen spreken, daargy boos zyt. *Math. 12. v. 34.* hoe doodelijk vergiftig de Adderen zijn, blijkt in het geval van Paulus op het Eyland Milere, als hy, na ontkomene schipbreuk hout op het Vuur wilde werpen, waar uyt een Adder te voorschijn kwam, en hem by zijn hand vatte; dies de Barbare, zijn Dood verwagende, zeiden *deze is gewisselijk een Doodslager, welke de wraake Gods niet laat Leeven, daar hy uyt Zeeontkomen is*; dog als hy dezelve maar afschudde zonder beschadigd te worden, meenden zy dat hy een God was. *Actor. 28.* met Regte worden de Menschen by Adderen vergeleeken, zeedert die Oude Adder-slang onzer aller Moeder Eva, zo arglistig, heeft bedroogen en vergiftigd: want wat is'er vergiftiger dan's Menschen Herte? *Arglistig is het Herte, meer dan eenig ding, Ja! doodlijk is het, wie zal het kennen. Jer. 17. v. 9.* dies ook onze Zaligmaaker zegd gy *Slangen, gy Adderen gebroadzels, hoe zoud gy de helste Verdoemenis onthieden?* *Math. 23. v. 33.* dog niemand waane, dat deeze benaaminge alleen op de Godlooze past. ô Neen! de algemeene Verdorventheid is doorstaande, daarom Joannis de Dooper die geene, die uyt Godvrugtigheid tot zijn Doop kwaamen, met deeze naam meede begroet; laaten wy zyne bestraffinge, ende Lesse, ons vry aanmaatigen; Gy *Adderen gebroadzels, wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden Toorn? brengd dan vrugten voort, der bekeeringe weerdig. Math. 3. v. 7.*

'T is d'Adder van het Aards belang,
Die ons steeds byt, in doen, en gang;
Dog 't waar Geloof schud van de hand,
Dees Adder, door Gods Liefde-brand.

VERHARDING.

Zy zyn als een doove Adder, die haar Oore stopt : op datze niet hoore na de stemme des beleezers.

Psal. 58. v. 5.

Gelijk een Adder d'Ooren stopt,
 Wanneer hem imand wil besweere :
 Zo werd het Geestlyk Oor gepropt,
 Voor's Doopers goed vermaan en Leere ;
 Die zegd, ô ! Adderen Gebroed,
 Vlied gy den Toorn ? zo doet dan Goed.

Gelijk de Slang list toegeschreeven word *Gen. 3. de Slange nu was Listiger dan al't gedierte des Velds: het welk de Heere God gemaakt hadde*, het geene strekte om andre te beschadigen; zo werd ook, tot haar eigen behoudenis, en welstand, een groote voorzichtigheid in haar bespeurd: het welk zo kragtigen voorbeeld is, dat zelfs onze Zaligmaaker zegd, *zyt dan voorzichtig gelijk de Slangen Math. 10. v. 16.* voorzichtigheid is een verstandige oeffening, die een toekomende Zaak in het Ooge heeft, en een wijs beleid om te doen wat tot bekominge van het gewenste, of afweeringe van het gevreesde, vereyft word; waar in de baatzoekende, door eige-Liefde, de eenvoudige en vergenoegde in God, veelsints overtroffen: gelijk als Christus zegd, *de kinderen deezer Wereld zyn voorzigtiger dan de kinderen des Ligts, in haar Geslagte. Luc 16. v. 8.* deeze Eere benijde de Geloovigen haar dog niet; want die op den Rietstok der weereldze Goederen leund, hoe voorzichtig hy ook is, dien zal zy door de hand schieten, daarentegen

Die God vertrouwd,

Heeft vast gebouwd.

Zo als Jezus zeide, *een ygelijk die deeze mijne Woorden hoord, ende dezelve doet, die zal ik vergelijken, by een voorzichtig Man, die zijn Huys op een Rotsteen gebouwd heeft. Math. 7. v. 24.* zeer wel stemd Salomon hier meede over een. *Als de Wysheid in uw Herte zal gekomen zyn, ende de weetenschap voor uwe Ziele zal lieflyk zyn. Zo zal de bedagtzaamheid over u de wagt houden, de verstandigheid zal u behoeden. Prov. 2. v. 10.* Ziet dan hoe gy Voorzigtelijk wandeld, niet als onwijze maar als wyze, den tijd uyt kopen-
de, wyl de dagen boos zyn. Ephe. 5. v. 15.

Voorzichtig! die op 't teegenbeeld

Van Mozi-Slang, het ooge speeld:

Hy werd geneezen van den beer,

Die d'Oude Slang het Menschdom deed.

*‘Dag ik vreeze, dat niet eenigzints, gelijk de Slang
Evam door haar Arglistigheid bedroogen heeft. Alzo uwe
zinnen bedorven worden, om af te wijken van de Eenvon-
digheid, die in Christo is.*

2 Cor. II. v. 3.

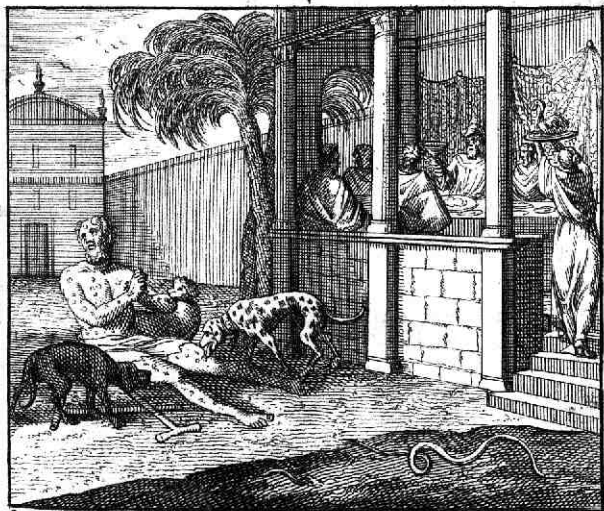
Schoon d’Oude Slang, Arglistig, heeft
Voormaals den eersten Mensch bedrogen:
Nogtans die hem verwon, die geeft
Haar Voorbeeld, t’onzer Leer, voor Ogen,
Wanneer dien Mond der wijsheid zaid,
Leerd van de Slang voorzigtigheid.

OP DEN AARDWORM.

Elendig en Nietig is de vroetende Aardworm: by den welken de staat des Mensch te regte mag vergeleeken worden. Wat mag dog de Mensch zig zo verhooveerdigen! daar hy, als God hem Elenden toefchikt, met Job mag uytroepen, *tot de Groeve Roepe ik, gy zijt mijn Vader; tot het gewormte mijn Moeder, ende mijne Suster Job. 17. v. 14.* wat waand gy nog? Arme Mensch! die meede verblind vroet, in het stof van uwe begeerlykheeden, en in den drek van uwe zondige ondeden, vermeinende nogtans, dat gy uyt uw zelven vrywillige werken kund oeffenen, waar door gy uw eige Gerechtigheid zoud bevorderen, en aan God eenige eere, Nut of voordeel toebrengen; **Elendige Aardworm!** *Indien gy zondigd, wat bedrijsd gy teegen hem? Indien uwe overtredingen vermeenigvuldigd zijn, wat doet gy hem? indien gy Regtveerdig zijt, wat geeft gy hem? ofte wat ontfangt hy uyt uwe hand? Job. 35. v. 6.* Zoude een Mensch Regtveerdiger zyn dan God? zoude een Man Reiner zyn dan zynen Maker? ziet op zijne knechten zoude hy niet vertrouwen, hoewel hy in zijne Engelen klaarheid gesteld heeft. Hoe veel te min op de geenen die Leemen butten bewoonen, welker grondslag in het stof is, zy worden verbryzeld door de Motten, van den Morgen tot den Avond wordenze vermorzeld. *Job. 4. v. 17.* maar tot de geene die, haar verneederende, zig de Wormen gelijk agten, zal God zeggen, *ik de Heere uwe God grijpe uwe Regterhand aan, die tot u zegge, en vreesd niet, ik helpe u. En vreesd niet gy Wormken Jacobs, gy Volksken Izraëls, ik helpe u spreekt de Heere, ende uw Verlosser is de Heilige Izraëls. Jera. 41. v. 13.*

't Geloof, met Hoop, versterkt in Nood,
 Die hier een Worm is tot zijn Dood;
 Dog namaals t'eeuwig Leeven erfd:
 Maar weel wiens Worm dat nimmer sterfd.
 's MEN-

°s MENSCHEN STAAT.

De Sterren zijn niet zuiver in zijnen Oogen. Hoe veel te min de Mensch die een Made is : ende des Menschen kind, die een worm is?

Job. 25. v. 5.

Hoe wriemeld de Aardworm in den Drek!
 Een regte schetse der Elenden
 Des Menschen staat: die, vol Gebrek,
 Met regt zijn stem tot God mag wenden,
 En zeggen, wat's den Mensch? ô Heer!
 Dat gy hem nog bekroond met Eer.

Gelijkerwijs de Slekken, aan de Aarde vast kleevende, een Moet van Slym agter zig na laten; en door Zout versmelten: Zo zyn wy Menschen in alle onze weegen, wy kleeven aan de Aarde, en laten een belmetelyken na Oeep, van eige-Liefde, in alle onze gangen blyken. De eige-Liefde, zynde de Bron-ader aller Zonden, dewelke de eerste Menschen in de zonden deede vallen, is ook alle Menschen natuurlijk eigen geworden; het welke uyt haar zelven niet beeteren zal, als blykt, *weet dit, dat in de laatste daagen ontstaan zullen swaare tijden, want de Menschen zullen zijn Liefhebbers van haar zelven, Geldgierig, Laatlunkige, Hooveerdige, Lasteraars &c. meer Liefhebbers der wellusten dan Liefhebbers Gods, hebbende een gedaante van Godzaligheid, maar die de kracht der zelven hebben verloochend. Hebt ook eenen afkeer van dezze 2 Tim. 3. v. 1. om nu deze slym kwyt te raaken, moeten zig zelve verloochenen Math. 16. v. 25. en door het Zout van Gods Geest in ons zelven weg smelten. Want een yder zal met vier gezouten worden. Ende yder Offerhande zal met zout gezouten worden &c. hebt Zout in uw zelven, ende houd vrede onder malkanderen. Marc. 9. v. 49. Zalig! die het Slym van eige-Liefde begint te verlaaten, zo dat hy niet meer zo vast aan de Aarde kleefd; en, door de werkinge van het Zout, van Gods Geest, zig in de zelfs verloochening voeld weg smelten: En zeggen kan ik leewe dog niet meer ik, maar Christus leefd in my: ende't geene ik nu in het Vleesch leewe, dat leewe ik door het geloove des Zoons Gods, die my Lief gehad heeft, en hem zelve voor my overgegeeven heeft. Ephe. 2. v. 20.*

d'In God gerufte en zal'ge Mensch,
Leefd buyten vrees, en zonder wensch,
Maar eige-Liefde kleefd ons aan,
'T is al, Heer! hoed ons wy vergaan.

EIGE-LIEFDE.

*Ik Elendig Mensche! wie zal my verlossen uyt het Lichaam
deezes Doods?*

Rom. 7. v. 24.

Gelyk een Slek, door slibbrig Slym,
Een Moet, na laat in al haar gangen:
Zo zyn wy Menschen: wien het Lym,
Van eige-Liefde, zal aanhangen,
Zo lang ons Vleesch, dien leemen Hut,
De werking van Gods Liefde stut.

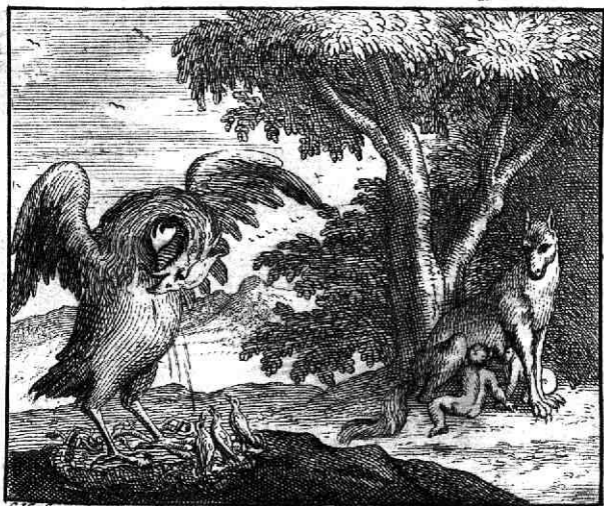
OP

OP DEN PELLIKAAN.

DE Pellikaan, haar borst op pikkende om de Jongen te voeden met haar eigen Bloed; is aan de eene zijde een voorbeeld den Ouderen, om haare Kinderen zorgvuldig te voeden. Zelfs ten koste van haar Sweet en Bloed. Dog het is beklaglyk, dat, niet alleen, veele Moeders, uyt gemak ofte Luijgheid, haar eige Kinderen zelfs niet zoogen, en zonder noodzakelykheid voedsters neemen; maar dat veele Ouders, met haar zelve in Luyheid, Dronkenschap, en andre vuyle Lusten, te voeden, de Opvoedinge haarer Kinderen verwaarloozen: deze Voogel strekke dezulke tot schaamte. Aan de andre zijde, verтоond dit de Kinderen, wiens Ouders haar pligt wel waarneemen, hoe swaaren moeilyk het Regtschapen Ouders vald, om haar Kinderen op te brengen, en haar noodig Voedzel, Nooddruft en Onderwijs, te doen hebben. Maar helaas! hoe weinig werd dit van de Kinderen in agt genomen: hoe meenige zyn heedendaags door een los en ongebonden Leeven, het verderf van haar Ouders; veele die nog waanen eenig gemoed te hebben, en andre niet zouden willen verkorten, die berooven en besteelen zomwylen haar Ouders, onder voorwendinge het is dog ons eigen: maar *die zyn Vader ofte zynen Moeder beroofd, ende zeyd het is geen Overtreedinge; die is der verdervende Mans gezelle.* Zegd Zalomon Prov. 28. v. 24. de zulke verderven haar Ouders en haar zelve. De Kinderen moeten gedenken aan de vermaninge die Paulus de Weduwen geeft, *datze Leeren eerst aan haer eigen huys Godzaligheid oeffenen, ende den Voorouderen weder vergeldinge doen.* Want dat is goed en aangenaam voor God. 1 Tim. 5. v. 4.

Zo als het Kind werd opgevoed,
Daar na zo schikt zig zyn Gemoed:
Zuygd Romulus aan een Wolvin,
Hy trekt haar Roof, en Moord-zugt in.

OPVOEDINGE.

Gy Kinderen zyt uwe Ouderen gehoorzaam in alles:
want dat is den Heere wel behaagelyk.

Col. 3. v. 20.

De Pellikaan haar Jongen voed,
Door't Bloed uyt eigen Borst te Pikken:
Zo kwyten Ouders haar gemoed,
Den Kind'ren voedzel te beschikken.
Vergeld, ô Jeugd! dees weldaad we'er,
Door Vlyt, in weldoen, Eere en Leer.

OP

O P D E N A R E N D.

DENatuurschryvers getuygen dat de Arend zyn Jongen met zyn vleugelen slaat en haar aanpord om teegens de Zon op te zien, welke dan haar Oogen sluyten, of welkers oogen traanen, die werpt hy als Bastaarden uyt het Nest: wijders, wanneer door Ouderdom zyn Gezigt verduyfterd en zyn Kragten verzwakken, dat hy dan teegens de Zonne opvliegde, waar door hy in Gezigt en Kragten vernieuwd word. Even zo gaat het met de Geloovigen; die Zinnebeeldig Arenden genaamd worden, *alwaar het doode Lichaam is, daar zullen de Arenden vergaaderd worden* *Matth. 24. v. 28.* deeze versterken het Geestelyke Ooge meede, met teegens de Zonne der Gerechtigheid op te zien; door wien ook haar *Jeugd vernieuwd als eenes Arends* *Pfalm. 103. v. 5.* want Christus is 't die haar *kragt geeft,* *Phil. 4. v. 13.* en haar *geeft verlightede Ooge des verstands* *Ephe. 1. v. 18.* maar als dezelve nalaatig zyn om het Ooge om hoog te heffen, zo neemt God (die gelyk een Arend zyn Nest opwekt, over zyn Jongen sweefd, zyne Vleugelen uytbreid, neemt ze en draagde ze op zyn Vlerken. *Deut. 32. v. 11.*) ook die Vleugelen en pord haar daar meede om het gezigt na den Heiland te stieren; waar door zy ook beproefd worden egte Kinderen te zyn, want *indien gy zonder Castydin-ge zyt, welke alle deelagtig zyn geworden, zoo zyt gy dan Bastaarden en niet Zoonen* *Heb. 12. v. 8.* aldus verligt God het Ooge der Ziele, *want God, die gezegd heeft dat het Ligt uyt de Duysternisse zoude schynen, is de gene die in onze Herten geschreeven heeft, om te geeven verlightinge der Kennisse der Heerlykheid Gods in het aangezichte Jezu Christi* *2 Cor. 4. v. 6.*

Hoe scherp was Mozi Ziels Gezigt,
Op den Onzienlyken gerigt!
Hy agte Christi smaadheid meer,
Dan alle Egiptens Schat en Eer.

*Namelijk, verlightede Oogen des verstands, op dat gy
meugt weeten welke zy de Hoope van zijne Roepinge, ende
welke de Rijkdom zy der Heerlijkheid van zijne Erfenisse
in de Heiligen &c.*

Ephe. I. v. 18.

Dit is de Proeve eens Arends kroost,
Met open oog de Zon t'aanschouwen:

Dit merk is ook eens Christens troost,
Geregt'heids Zon in 't Oog te houwen,

Wiens stralen 't Zielen-Oog verligt,

En schenkt eens Ad'laars s'cherp gezigt,

OP

VAn den Vogel Phenix schryft men, dat als hy Oud geworden is, zo neemt hy takken van Wierook, Cassia, en andere welriekende Kruyden, en maakt zig een Nest, het geene door de Zonne ontstookten word, waar in hy zig verbrand, uyt welkers asche wederom een Jonge Phenix voorkomt: een heerlyke afbeeldinge der Weedergeboorne, dewelke zig hebben vergaaderd veel *Reukwerks, welke zyn de gebeden der Heiligen.* Apoc. 5. v. 8. het geene door de Zonne der Gerechtigheid Jezus Christus ontstookten word en door het vier van Gods Liefde Brand, waar door de *Oude Mensch met alle zijne begeerlijkheden gedoodet word.* Coll. 3. gelyk zulks Paulus den Geloovigen beveeld, *te weten, af te leggen aangaande de voorige Wandeling den Ouden Mensch die verdorven word door de begeerlijkheden der verleidinge, ende dat gy zoudet vernieuwd worden in den Geest uwes Gemoeds, ende den Nieuwen Mensch aandoen, die na God geschapen is, in Regtveerdigheid en Heiligheid der waarheid.* Ephe. 4. v. 22. Zoo dan, indien imand in Christo is (dat is, die door het Vuur der Liefde Gods zijn geduurig Gebed, en Zugtinge, ontsteeken heeft, waar door hy den Ouden Mensch, den Mensch der Zonde, doodet) *die is een Nieuw Schepzel, het oude is voor bygegaan, ziet, het is al nieuw geworden.* 2 Cor. 5. v. 17. derhalven dan, *liegt niet tegen Malkanderen, dewijle gy uyt gedaan hebt den ouden Mensch, met zijne werken, ende aangedaan hebt den nieuwen Mensch die vernieuwd word tot kennisse na het Evenbeeld des geenens die hem geschapen heeft.* Col. 3. v. 9. dit is de verborgen Mensch des Hertens, *in't onverderfelyk verciersel eens Zagtmoedigen en stillen Geests die kostelyk is voor God.* 1 Pet. 3. v. 4.

Toen Saulus tot een Paulus werd,
 Ontstak Gods Liefde-Vuur zyn Hert,
 Dies storf hy 't voorig Leeven af;
 Waar van hy wisse blyken gaf.

ZONDER WEERGA.

Want indien gy na den Vleesche leefd, zo zult gy Sterven: maar indien gy door de Geest de werkinge des Lichaams doodet, zo zult gy Leeven.

Rom: 8. v. 13.

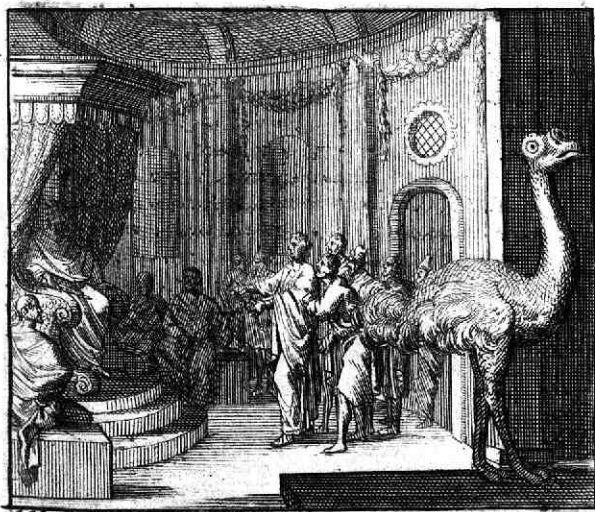
De Phenix, zonder wederga,
 Verbrand zig om te zyn herbooren;
 Zo volgd het Heemels 't Aardse na;
 De Geest herleefd gaat 't Vlees verlooren.
 Wel zalig! die der Zonden sterft,
 En 't Gode-Leeven hier verwerft.

OP DEN STRUYS.

Door den Voogel Struys werd de Gerechtigheid (by de Poëten) verbeeld; ook heeft hy de eigenschap dat zyn maage alles verteeren kan: waar by men de Liefhebbers der Gerechtigheid wel mag vergelijken; die meede alles verdouwen en verdragen kunnen; gelijk zulks Paulus, in zyn eigen Perzoon, aanwijst, *in veele Verdraagzaamheid, in Verdrukkinge, in Nooden, in Benaauwtheeden, in Slagen, in Gevangenisfe &c. door de wapenen der Gerechtigheid ter Regter ende aan de Slinker zyde. 2 Cor. 6. v. 4.* wie zoude niet tragten, om met zulk een Borstwapen voorzien te zijn? dog hoe meenige zijn 'er! die wanen de Gerechtigheid, als een vrugt van haar eigen Akker te bezitten; gelijk zulks de wetgeleerde meenden, dog Christus zegt, *ten zy uwe Gerechtigheid overvloediger is dan de Schriftgeleerde ende Pharizeen, gy zult in het Coningryke der Heemelen geenzints ingaan. Math. 5. v. 20.* wy moeten Christus erkennen als den **HEER E** onze Gerechtigheid, *Jer. 23. v. 6.* ende worden *dienstknegten der Gerechtigheid, onze Leeden stellende om dienstbaar te zyn der Gerechtigheid, tot Heiligmaakinge. Rom. 6.* wordende aldus *vervuld met Vruchten der Gerechtigheid, die door Jezum Christum zyn tot Heerlijkheid en Prys Godes. Phil. 1. v. 11.* Laat ons dan niet zoeken onze eigen Gerechtigheid op te rigten als de Jooden *Rom. 10. v. 3.* maar gy, *o Mensch! vlied deeze dingen, ende jaagd na Gerechtigheid, Godzaligheid, Geloofe, Liefde. &c. 1 Tim. 6. v. 11.* zoekt het Coningryke Gods en zyn Gerechtigheid, *Math. 6. v. 33.* want *Zalig zynze die hongeren en dorstenna de Gerechtigheid. &c. Math. 5. v. 6.*

Als Paulus zyn verdedding doet,
Geen Boeyens kluystren hem den Moed:
Hy is tot Lijden wel bereid,
Gewapend met Gerechtigheid.

GEREGTIGHEID.

*Wie zal ons scheiden van de Liefde Christi? Verdrakkinge,
of Benaauwdheid, of Vervolginge, of Honger, of Naakt-
heid, of Gevaar, of Sweerd?*

Rom. 8. v. 35.

Geregtigheid beeld ons den Struys,
Ook kan hy Staal en Steen verteeren:
Geen yz're Boeye, of staal van kruys,
Nog Steen van Swaarigheid, kan deeren,
Die de Geregtigheid bemind;
Nadien zyn Moed het al verflind,

O P D E N B A Z I L I S K U S.

Zo als veele Schryvers wiffen, zoude de Bazilifkus zo vol venyn zijn, dat zy, niet alleen, alle Kruyden die zy maar aan Ademd kan verzengen, en zelfs fteerots daar door doen fpringen, maar ook, zoude haar het vergift ten oogen uytftraalen; of zulks waar is laaten wy in zyn waarde. Immers dit is zeeker, dat 'er geen (of weinig) vergiftiger Dier is; dies het zelve een Regt afbeeldzel is, der Godverzaakers, Deugnieten en Hoeren. Want deeze *haare keele is een geopend Graf: met haar Tonge pleegen zy bedrog: Slangen venijn is onder haare Lippen: welker mond is vol van vervloekinge ende bitterheid.* Rom. 3. v. 13. *haare Tonge is een onbedwinglyk kwaad, vol van doodelijk venyn.* Jac. 3. v. 8. *hebbende de Oogen vol Overfpeel.* 2 Pet. 2. v. 14. *Zy gaan met uytgestrekten halze, ende lonken met de Oogen,* Jef. 3. v. 16. David befchrijft dezelve in het algemeen aldus, *zy hebben vierig Venijn, nagelijckheid van vierig Slangen Venijn: Psalm. 58. v. 5. Zy fcherpen haare Tonge, als een Slange: beet Adder vergift is onder haare Lippen.* Psalm. 140. v. 4. ende Zalomon zegd, *een Belials Menfche, een ondeugdzaam Man gaat met verkeerdheid des Monds omme; wenkt met zyne Oogen, fpreekt met zyne Voeten, leerd met zijne Vingeren, in zijn herte zyn Verkeerdheeden.* Prov. 6. v. 12. een yder zie wel toe, dat hy door omgang met de zoodanige, niet befmet worde; maar een ygelyk die de name Chrifti noemd, *fta af van Ongeregtigheid.* 2 Tim. 2. v. 19.

Al die met Zimon Hert en Zin,
Misbruykt tot Luft en vuyl gewin,
Gods Woord den zelvén fchatten zal,
Vol Ongeregt'heids bitt're Gal,

Zy vertrouwen op Ydelheid, ende spreken Leugen; met
moeiten zijn zy Zwanger, en zy baren Ongerechtigheid:
zy broeden Basiliskus Eyeren uyt, ende zy weeven Spinne-
webben: die van haare Eyeren eet, moet sterven. &c.

Jesa. 56. v. 4.

De Basilisk, venynig Dier,
Dood met haar Adem, en door d'Oogen:
Zo straald het Oog der Boozen, 't Vier
Van Ontugt uyt, en Ademd Loogen;
Een Godverzaaker, Hoere en Guyt,
Bro'en Basiliskus Eyren uyt.

OP DEN HAVIK.

Veelerlei Soorten van Havikken zijnd'er , dog alle Roofzugtig en verscheurende : by deeze kan men de Geweldenaars, Woekeraars, Gierigaards en Bedriegers vergelyken. Daar David van zeide, *hebben dan alle werkers van ongerechtigheid geen kennisse, die mijn Volk op eeten, als of zy Brood aaten?* Psalm. 14. v. 4. niet lettende op deeze Spreuke, *die den Armen verdrukt, om het zijne te vermeerderen; ende den Rijken geefd, komt zekkerlijk tot gebrek.* Prov. 22. v. 16. nog agt geevende op het gebod, *verdrukt de weeduwe, nog den weeze, den vreemdeling, nog den Elendigen, niet.* Zach. 7. 10. maar helaas! zoude God nu met Regt niet moogen zeggen, als eertyds; *hooret dit, gy, die den Nooddrustigen opslokket: ende dat om te vernielen de Elendige des Lands: zeggende; wanneer zal de nieuwe Maane overgaan, dat wy Lystogt moogen verkoopen? ende den Sabbath, dat wy koorn moogen Oopenen? verkleinende den Ephraïm, ende den Zikel vergrootende; ende verkeerdelijk handelende met bedrieglijke weegschaalen: dat wy de Arme om Geld moogen koopen, ende den Nooddrustigen om een paar Schoenen: dan zullen wy het Kaf van het Koorn verkoopen.* Amos 8. v. 4. daar God het Land swaarlyk om dreigde te straffen; en God weet waarom ons Land nu, met Oorlog, en Neeringloosheid, gestraft word! Immers, yder hebbe dog agt op deeze vermaning *Beroofd den Armen niet om dat hy Arm is: ende verbryzeld den Elendigen niet in de Poorte: want de Heere zal haar twistzaake twisten, ende hy zal den geenem, dieze berooven, de ziele Rooven.* Prov. 22. v. 22.

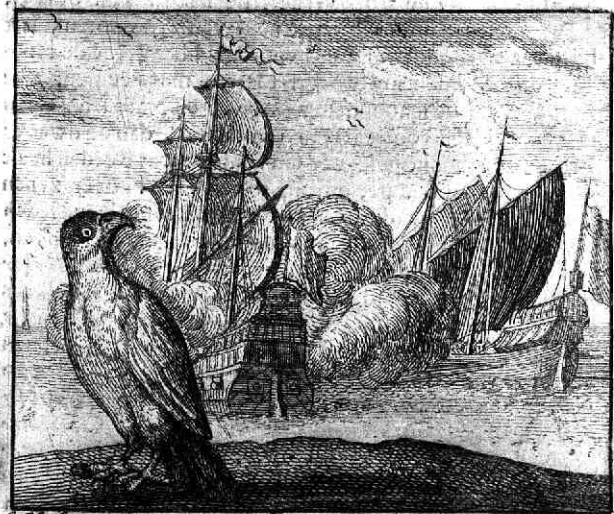
Daar zyn meer Roovers dan ter Zee,
Zulks doet een vrekke woek'raar mee;

Ook die een's anders faam verdoofd:

D'een 't Goed, en d'ander, d'Eer beroofd,

ROO-

ROOVERY.

*Der Godloozen Raadslaägen zijn bedrog. De Woorden
der Godloozen zijn om op bloed te leeren.*

Prov. 12. v. 5.

Der Haviks zoort is veelerlei,
Dog Leeven all' van Roof en Moorden:
Nog meer der Boozen Schelmery;
Beroovende met Daad, en Woorden.

Wat zetten z' Haviks klauwen neer!
In 's naastens Goed, en Bloed, en Eer.

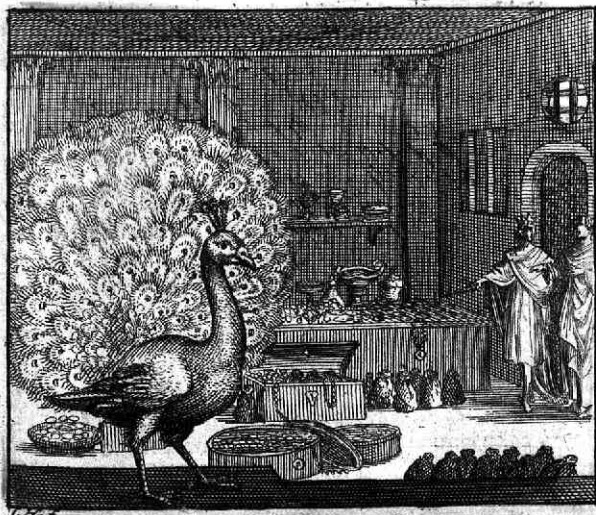
OP DEN PAAUW.

Hoovaardig en trots verheft de Paauw zijn Staart, maar ziende de mismaaktheid van zyn Pooten, laat hy zijne veeren zakken: een voorbeeld het geene de Hoovaardige Mensch zig wel ter Herten mag neemen. De Paauw, die de schoonheid zyn er veeren Natuurlyk eigen is, heeft meer voorregt van te pralen, dan de dwaaze Pronkers op hunne geleende Cieraaden: wat Reeden heeft dog de Hoogmoedige, om zig te verheffen booven zynen Naasten? daar hy dog van het zelve Leem afgezneeden is, met den Armen die hy veragt; zonder te gedenken, dat die den Armen verdrukt, smadet des zelven Maaker *Prov. 14. v. 31.* dat dog yder Hoovaardige zig t'elkens erinnere het Slot vonnis Gods, *gy zijt stof, en gy zult tot stof wederkeeren Gen. 3.* Zy zouden reeden hebben zig te Verneederen: boven dien nog, *al die hoog is van Herten, is den Heere een Grouwel: hand aan hand, zal hy niet onschuldig zyn. Hooveerdigheid is voor de verbreekinge; ende hoogheid des Geestes voor den Val. Het is beeter needrig van Geest te zijn, met de zagtmoedige; dan Roof te deelen met de Hooveerdige. Prov. 16.* dat dan yder Christen deeze volgende Leeringe in agt neeme, *de vreeze des Heeren is te haaten het kwade, de Hooveerdigheid, den Hoogmoed, ende den kwaden weg. Prov. 8. v. 13.* want, *als de Hooveerdigheid komt, zal de schande ook komen: maar met de Ootmoedige is wijsheid. Prov. 11. v. 2.* derhalven, *zyt niet hooggevoelende maar vreesd. Rom. 11. v. 20.* Zijt met de Ootmoedigheid bekleed, want God wederstaat de Hooveerdige, maar de Needrige geeft hy Genade. *1 Pet. 5. v. 5.*

Steld Crezus Roem in Schat en Eer,
 't Geld Solon nog geen Paauwen-veer;
 Nadien men voor den sterfdag,
 Geen Mensch gelukkig noemen mag.

HOO-

HOOVAARDY.

*Voor de verbreekinge zal des Menschen Herte zig ver-
heffen : ende de Needrigheid gaat voor de Eere.*

Prov 18. v. 12.

Hoovaard'ge Paauw ! verheft vry stout ,
Uw fieren Staart met Argus Oogen ;
Dog weet , als gy uw Poot aanschoud ,
Dat al uw Praalzugt is vervloogen :
Staat ook, ô Mensch ! uw Grootshheid af,
Gy zyt maar stof en held na 't Graf.

OP DEN HAAN.

DE Haan verbeeld wakkerheid en dapperheid: alzo hy den Morgenstond door zyn kraayen aankondigd, en altyd dapper en stuydbaar is. Die morgen-wekker roept de Menschen uyt den slaap, om tot haaren arbeid te keeren; maar Gelukkige! die, met Petrus, op het haanen gekraay, uyt den Slaap der Zonden ontwakende, berouw over hunne Misdaaden krygen; gelyk 'er staat ende terstond kraayde den Haan, ende Petrus wierd indagzig des woords Jezu, die tot hem gezegd hadde, eer den Haan gekraayd zal hebben, zult gy my driemaal verloochenen, ende na buyten gaande weende Bitterlyk. Math. 26. v. 75. ô! dat wy Menschen (die door onze zondige daaden, onzen Heiland zoo meenigmaal verloochenen) als wy den Haan hooren kraayen, hem mogten aanmerken als roepende, *ontwaakt gy die slaapt en staat op uyt den dooden, en Christus zal over u ligten.* Eph. 5. v. 14. de Waakzaamheid en Dapperheid beveeld ons Paulus zeer nadrukkelyk, *zoo laat ons dan niet Slaapen, als andere, maar laat ons waaken ende Nugteren zijn. Want zy die Slaapen, Slaapen des Nagts, ende die Dronken zyn, zyn des Nagts dronken, maar wy die des Daags zyn, laat ons Nugteren zijn, aangedaan hebbende de borstwapen des Geloofs, ende der Liefde, ende tot een helm de Hoop der Zaligheid, 1 Thef. 5. v. 6. daarom neemt aan de wapen Rustinge Gods, op dat gy konnet wederstaan in den boozen Dag: ende alles verrigt hebbende staande blyven.* Eph. 6. v. 13.

ô Mensch! vertrouw niet op uw kragt,
 Maar neemd op Petri voorbeeld agt,
 Die 't haanen-kraay tot boete wekt,
 Als hy zyn swakheid had ontdekt.

WAK.

C. H. F.

*Wy hebben het Propheetisch woord , dat zeer vast is :
ende gy doet wel , dat gy daar agt op hebt , als op een Ligt
schynende in een Duystere Plaatzte , tot dat den Dag aan-
ligte , en de Morgensterre opgaa in uwe Herten.*

2 Pet: 1. v. 19.

De Morgenkreet der wakk'ren Haan ,
Schier luyd , ô Mensch ! ontfluit uw Oogen ,
Zo als het Petrus is gegaan ;
Toen hy tot Weenen wierd bewogen :
Wiens Leeven zulk een Morgen wekt ,
Diens Dag ter Eeuw der Eeuwen strekt.

OP

O P D E K L O K H E N .

DE Klokhenne betoond een byzondere geneegendheid tot haare Kiekens : een afbeeldzel van de hoofddeugd de Liefde, en een Zinnebeeld ; het geene Christus tot zyne teedere Liefde , over de Inwoonders van Jeruzalem, overbrengt. *Math. 23.* maar, hoe kragtig deeze uytbeelding ook is , nograns, is dezelve cen al te flauwe fchetze, om de liefde volkomen uyt te drukken ; daar zelfs het gantze fchepzel te fwak toe is : wyl niet alleen *de Liefde is de band der volmaaktheid. Col. 3. v. 14.* maar ook *God is Liefde. 1 Joan. 4 v. 16.* daarom God zyn onnafpoorlyke Liefde aan ons zelve fchenkt , *alzo de Liefde Gods in onze Herten is uytgestort , door den heiligen Geest, die ons is gegeven Rom. 5. v. 5.* waar door wy bekennen de Liefde Christi , die de kenniffe te booven gaat *Eph. 3. v. 19.* want God die Rijk is in Barmhertigheid, door zyne groote Liefde , daar meede by ons Lief gehad heeft , ook doe wy dood waaren , door de misdaaden , heeft ons Leevendig gemaakt met Christo. *Eph. 2. v. 5.* hier aan hebben wy de Liefde gekend , dat hy zyn Leeven voor ons gefield heeft. *1 Joan. 3. v. 16.* dies zegd Christus , *gelikerwijs de Vader my Lief gehad heeft , hebbe ik ook u Lief gehad , blyft in deeze myne Liefde. Joan. 15. v. 9.* Zalige ! die met Paulus zeggen kunnen , *de Liefde Christi dringt ons. 2 Cor. 5. 14.* wie zal ons fcheiden van de Liefde Christi ? *verdrukkinge of benaauwdheid ? &c. Rom. 8. v. 35.* waar door wy vervolgens Liefde tegens malkandre oeffenen ; want *indien imand zegd , ik hebbe God lief, ende haat zynen Broeder, die is een Leugenaar. &c. 1 Joan. 4. v. 19.*

Heer ! die't gekreukte Riet niet breekt,
 En 't smeulend Lemmet meer ontsteekt,
 Schenkt ons uw Liefde, die noit vreeft ;
 En sterkt ons door uw goeden Geest.

LIEF-

Jeruzalem, Jeruzalem, . . . Hoe menigmaalen hebbe ik uwe kinderen willen by een vergaeren, gelykerwys een Hinne haare Kiekens by een vergaderd onder de Vleugelen, ende gy lieden hebt niet gewild.

Math. 23. v. 37.

Gelyk een Klokken't kicken lokt,
En dekt dezelve met haar vlerken;
Riep Jezus't Joodendom, verstokt
Van Herten; steunende op haar werken:
En roept als nog, hy kom tot my,
Die in't Gemoed beladen zy.

GEmeenlijk werden de Valken doppen op de Oogen gedaan, om datze niet schielijk op Vliegen zouden: waar by de Hoop werd afgebeeld. Nademaal wy nu in dit Leeven *Wandelen door Geloove*, en niet door *aanschouwen*. 2 Cor. 5. v. 7. Zoo voeden wy ons met de Hoop; want wy zyn in Hoopē zalig geworden. De Hoopē nu die gezien word, is geen Hoopē: want het geene imand ziet, waarom zal by het ook Hoopē? maar indien wy Hoopē het geene wy niet zien, zo verwagten wy het met *Lydzzaamheid*. Rom. 8. v. 24. inmiddels dat onze eige-liefde en begeerlijkheid, door werelds belang en vermaak, als doppen, ons Geestelyk Ooge verblind; het geene duuren zal zo lang als wy deeze Leeme hurrē zullen omdragen. Van de tydelyke Hoopē zegd Zalomon, *de uytgestelde Hoopē krenkt het Herte: maar de begeerte die komt is een Boom des Leevens*. Prov. 13. v. 12. deeze vald lastig en verdrietig; maar regt het tegen-deel, dit is een Hoopē die niet beschaamd. Rom. 5. v. 5. welken wy hebben als een Anker der Ziele, het welke zeker en vast is, ende ingaat in het binnenste des voorhangzels, daar de voorlooper voor ons is ingegaan, namelyk Jexus. Heb. 6. v. 19. deze is de Hoopē die weg gelegd is in de Heemelen, welke is Christus, de Hoopē der Heerlykheid. Col. 1. die ons ook het onderpand des Geests gegeven heeft. 2 Cor. 5. v. 5. dies nu yder Geloovige mag roemen, in de hoopē der Heerlykheid Gods. Rom. 5. v. 2. zeggende met David, *daarom is myn Herte verblyd, ende myn Tonge verheugd haar, ja ook myn Vleesch zal rusten in Hoopē*. Psalm. 16. dewyle wy dan zoodanig een Hoopē hebben, 2 Cor. 3. Zo laat ons de onwankelbaare belydenisse der Hoopē vast houden. want die het beloofd heeft is getrouw. Heb. 10. v. 23.

Vraagd Izak, Vader waar is 't Lam?

God zal 't voorzien; zegd Abraham:

En Paard dus, door één vaste knoop,

't Geloove en Hoop; zelfs teegens hoop.

HOOP

H O O P.

*Want wy zien nu door een Spiegel in een duystere Reeden,
maar als dan zullen wy zien aangezigt tot aangezigt.*

I Cor. 13. v. 12.

De Valk Geblind, vertoond de Hoop,
Wyl hy verlangd het ligt t' aanschouwen:
Zo is eens Christens Leevens-Loop,
Niet als verlangen, en vertrouwen,
Na 't geen men hier op Aarde alleen
Als Raadzel ziet in Duyst're Réen.

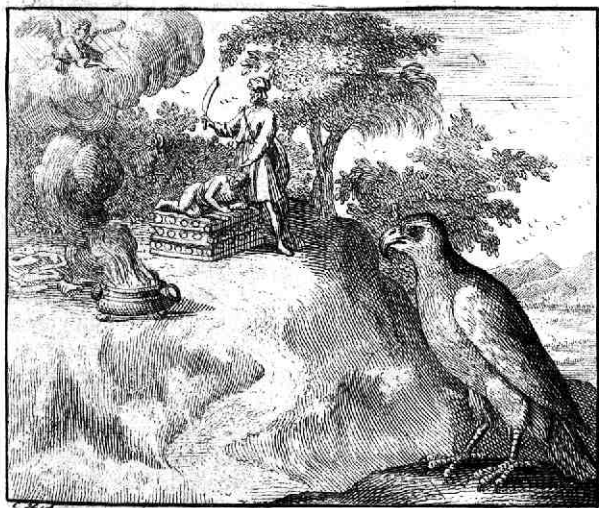
OP

OP DE GIER.

DE Gieren, zyn byna een soort van Arenden, hebbende meede zeer scherp Gezigt en hooge vlugt, dog verschillen hier in, dat deeze niets Leevendigs verscheuren, maar met Dood aas zig voeden: daarom de ouden, een Gier op een Kruys afmaalden, om de Barmhertigheid te verbeelden; wy kunnen al zoo bekwaamlyk het Geloove by den Gier vergelyken, want als de schrift zegd *alwaar het Doode Lichaam zal zyn daar zullen de Arenden vergaderd worden. Math. 24. v. 28.* beteekend zulks, dat het geloove in Christi Kruys-dood haar voedzel vinden kan. Het Geloof ziende op den Oversten Leidsman en voleinder des Geloofs, Jezum, *Heb. 12. v. 2.* ziet meede zeer scherp met de Oogen des verstands, als blykt, *u is 't gegeeven de verborgentheeden des Coningryke Gods te verstaan, maar tot de andre spreek ik in Gelykenisse, op dat zy ziende niet zien. Luc. 8. v. 10.* en haar hooge vlugt in de Kennisse, is zoodanig, dat de Apostel zegd, *onze wandel is in de Heemelen, waar uyt wy ook den Zaligmaaker verwagten. Phil. 3. v. 20.* Laat ons dan het Ooge des Geloofs sterk vestigen op onzen Heiland, die ons een oorzaake der Eeuwige zaligheid geworden is. *Heb. 5. v. 9.* en onze Herten van de Aarde aftrekkende, onze Zielen in den Geloove ten Heemel heffen, om ons voedzel aan het Lichaam en Bloed Christi te vinden, gelyk Jezus, ons noodigende, zegd, *myn Vleesch is waarlyk spyze ende myn Bloed is waarlyk Drank, die myn Vleesch eet en myn Bloed drinkt, die blyft in my, en ik in hem. Ik ben het Brood des Leevens, die tot my komt zal geenzints Honger en, ende die in my geloofd zal nimmermeer Dorsten. Joan. 6. v. 35.*

De Vaderlyke Liefde-Pligt,
 Voor Abrahams Geloove swigt:
 Des hy, door zelfs verloochenis,
 Een Vader der Geloov'gen is.

GELOOVE.

*Jezus dan zeide tot haar, voorwaar voorwaar zegge ik u
lieden, ten zy dat gy het Vleesch des Soons des Menschen Eetet,
ende zyn Bloed drinket, zoo hebt gy geen Leeven in u zelve.*

Joan. 6. v. 53.

De Gier op 't kruys (by d'Ouden) geeft
Een teeken van Barmhertigheden;

Wyl hy noit eet 't geen Leeven heeft:
Zoo 'n Gier is het Geloove meede;

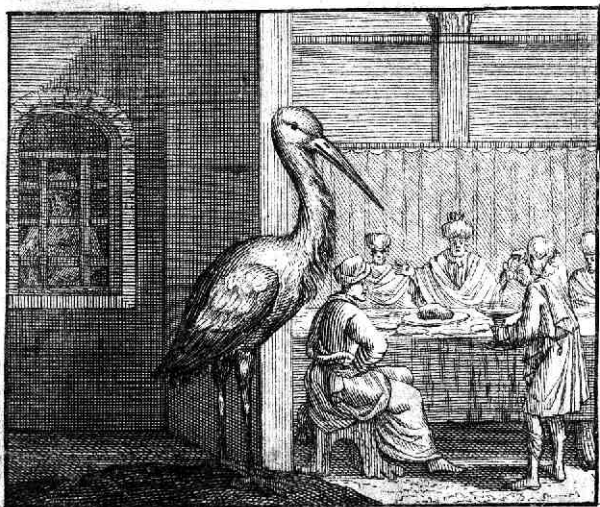
Aan 't Kruys hing 't aas het geen haar voed,
En lest haar dorst in Christi Bloed.

OP DEN OJEVAAR.

DE Ojevaar die zynen gezetten tyd waar neemt om te vertrekken, en te ontvlieden de guure Stormen des Winters: is een Leerzaam Zinnebeeld voor den Mensch, om zig te wagten voor de Vlaagen van Nyd, Haat, Toorn, en Twist, dewelke, gelyk de barre Winter, meede geen vrugten geeven; *beeter is een gerigte van groen Moes, daar ook Liefde is; dan een gemeste Os, ende haat daar by.* Prov. 15. v. 17. *een drooge beete, ende ruste daar by, is beeter, dan een Huys vol van geslagte Beesten, met Twist.* Prov. 17. v. 1. daarom behoorden de Menschen haar Tyd ook waar te nemen, en te ontvlieden al het geene aanleidinge tot onrust geeft. *Het begin des Krakeels is gelyk een die het Water opening geeft: daarom verlaat den Twist, eer by zig vermengd.* Prov. 17. v. 14. dit is wel een noodige waarschouwingen opzichte van den uytterlyken omgang met onzen Naasten: Maar voortreffelyker, en noodiger, is het te streeven nadat stille, en geruste, gewest, *de vrede Gods, die alle verstand te boovengaat.* Phil. 4. v. 7. ende de vrage eener goede Conscientie tot God, door de opstandinge Jezu Christi. 1 Pet. 3. v. 21. derhalven Paulus vermaand *Jaagd de Vrede na met allen, ende de Heiligmakinge zonder welke niemand den Heere zien zal.* Heb. 12. v. 14. ende Petrus van gelyke, *wie het Leeven wil Lief hebben, ende goede daagen zien, die stille zyne Tonge van het kwaade, ende zyne Lippen datze geen bedrog spreeken, die wyke af van het kwade, ende doe het goede, die zoeken de vrede, ende Jage dezelve na.* 1 Pet. 3. v. 10. *die Christo in deeze dingen diend, is Gode welbehaagelyk ende aangenaam den Menschen.* Zoo dan laat ons na jagen 't geene tot den Vrede diend. Rom. 14. v. 19.

De vrede Vorst ons Vryheid geeft;
 Dog daarom niet in wellust leefd:
 Wie vrydom, met den Schenker, ziet,
 Vergeet dog Jozeph's schaade niet.

V R Y H E I D S L U S T .

*Zelfs een Ojevaar aan den Heemel weet zyne gezette
tyden.*

Jer. 8. v. 7.

'T afbeeldzel van den vryen Staat,
Een Ojevaar, vlied Wintervlagen:
Dit voorbeeld strekt een goede Raad,
De zoete Vreede na te Jagen;
Wie tweedragts guure winter vlied,
De Zoomer van de Rust geniet.

O P D E N G A N S.

WAnneer de Ganzen over het Gebergte Taurus vliegen willen, alwaar veele Arenden zyn, zo neemen zy eenft een in den Bek, om haar natuurlyk veel kwaaken te breidelen, op datze zig zelve aan de Arenden niet zouden beklappen: een Leerzaam voorbeeld, om ter behoorlyker Tyd te swygen; daarom zegt het spreekwoord,

*Die Swygen kan,
Geen Wyzer Man.*

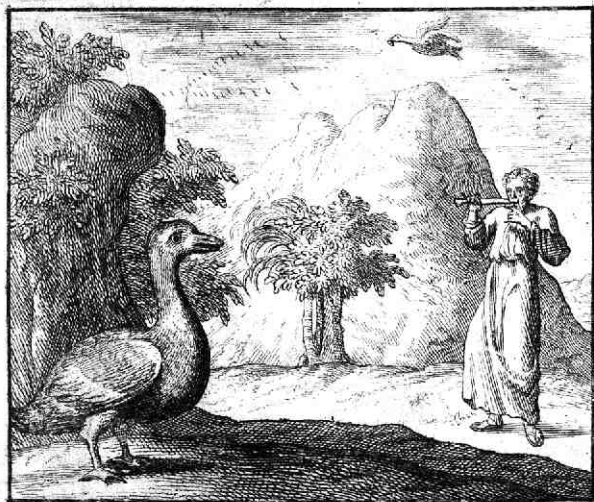
Dog hier word geen gestadig swygen verstaan, waar door de Mensch, Stom, of Dom, geagt mag worden, maar op zyn pas; want gelijk het Swart, het Wit doet afteeken, en in de Schilderkonst de bruyne schaduwe aan de daaginge kragt by zet, en aangenaamheid geefd, Zoo is ook het behoorlyk swygen in het Reedeneeren.

In swygen, Maat;	Vuyl spreken, Smaad;
Veel spreken, Laat;	Kwaad spreken, Schaad;
Vals spreken, Haat;	Wel spreken, Baat.

Kortheidshalven kan dit een kleine scherze zyn in swygen en spreken. De Psalmist, de vrugten van spreken en Swygen aanwyzende, zegt, eerst van een Godlooze, *zyn Mond is vol van vloek ende bedriegerye, ende list, onder zyne Tonge is moeite en Ongeregtigheid. Psa. 10. v. 7.* en van de vroomen, *wie zal wonen op den Berg uwer Heiligheid? die met zyn Tonge niet agterklapt, zynen Metgezelle geen kwaad en doet, ende geen smaad Reedenen opneemd teegen zynen Naasten. Psalm. 15. wie is de Man die Lust heeft ten Leeven? die dagen Lief heeft om het Goede te zien? bewaard uwe Tonge van het kwaade, ende uwe Lippen van Bedrog te spreken. Psalm. 34. v. 13.*

'T was wreed (is 't waar) 't geen Solon deed,
Dat hy zyn eige Tonge afsneed,
Om onnut spreken te verho'en:
Dat kon Voorzigtigheid wel doen.

SWYGEN BEST.

*Die zynen Mond bewaard, behoud zyne Ziele: maar
voor hem is verstooringe, die zyne Lippen wyd open doet.*

Prov: 13. v. 3.

De Gans vat in zyn Bek een steen,
Om onder 't Vliegen die te snoeren,
Uyt vrees voor d'Arend: dat zoo de'en
De Menschen die haar Mond veel Roeren,
'T was wenschlyk; dan wierd meenig een
Niet Liget gevangen in zyn Re'en.

O P D E S W A A N .

DE Geloovige in haaren Zuyveren wandel voor God, kunnen te regt, door de Zuyver witte Swaan, zingende haar Lykzang (gelyk 'er de Poeeten van schryven) afgebeeld worden; want, *de zuyvere en onbevleete Godsdienst voor God ende den Vader is deeze, Weeduwen en weezen bezoeken in haare verdrukkinge, ende hem zelve onbesmet bewaren van de Wereld. Jac. 1. v. 27.* het geene de opregte Geloovigen eigen is, als werdende door Gods Geest geleid in alle Wysheid en Geestelyk verstand. *Col. 1. v. 9. de Wysheid die van booven is, die is ten eersten Zuyver, daar na vreedzaam, Bescheiden, Gezeggelyk, vol van Barmhertigheid ende van goede vrugten, niet partydelijk oordeelende, ende ongeveinsd. Jac. 3. 17.* dog helaas! als wy na Petri Lesse, onderzoekt u zelven of gy in het Geloove zyt, *beproef u zelven. Of kend gy u zelven niet, dat Jezus Christus in u is? 2 Cor. 13. v. 5.* ons gaan onderzoeken, hoe swak zullen wy ons bevinden! moogende zeggen, *de Geest is wel gewillig, maar het Vleesch is swak. Math. 14. v. 38.* en uytroepen, als onze Swaane-Zang *ik Elendig Mensche! wie zal my verlossen nyt het Lichaam dezès Doods? Rom. 6. v. 24.* die waarlyk aldus treuren en met haar zelve verleegeen zyn, geeft Jacobus deeze Raad, *Naaket tot God, ende hy zal tot u naaken; Reinigd de Handen gy Zondaars, ende zuyverd de Herten gy dubbelhertige, draagd u als Elendige, ende treurd ende weend, uw Lachen worde veranderd in treuren, ende uw blydschap in droefheid, verneederd u voor den Heere, ende hy zal u verhoogen. Jac. 4. v. 8.*

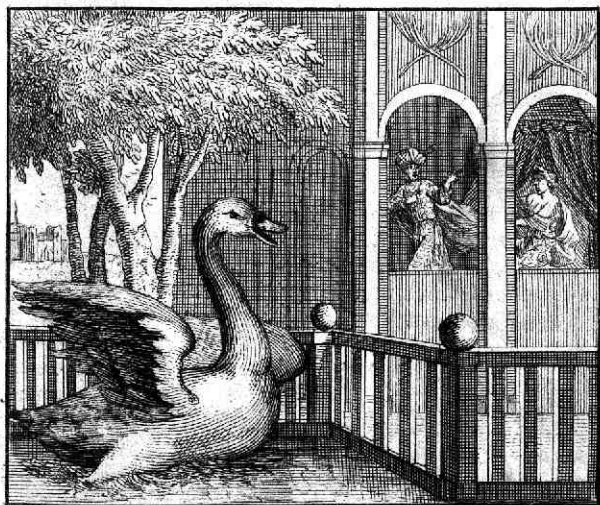
Die hier (in zuyver Swaanen-wit)

Een onbevleete Ziel bezit;

Werd nu met Jozeph wel gehoond,

Dog namaals heerlyker gekroond.

ZUYVERHEID.

L.H. F.

*Want God heeft ons niet geroepen tot onreinigheid maar
tot Heiligmaakinge.*

I Tess. 4. v. 7.

Men zegd, de zuiver witte Swaan
Zou voor haar Dood, een Lykzang neuren:
Die steeds, naar Heiligmaking staan,
En over hunne swakheid treuren,
Die zingen door een zuivre Gang,
In het Geloof haar Swaane-Zang.

OP DEN KRAANVOGEL.

Wanneer de Kraanvogels, by haar vertrek, met hopen Vliegen en ergens hunne Nagtruft neemen, zoodat zij eene der zelve op de wagt, neemende een Steen in zyn eene Poot, terwijl hy op de andere Staat, om door den Slaap niet overvallen te worden, of door het ontglyden van de Steen weer te ontwaaken: Waar door de Waakzaamheid word afgebeeld; een Leerzaam voorbeeld, om niet door de Slaap van Zorgloosheid overvallen te worden, wijl de Mensch zoo veele Vyanden heeft: daarom Leerd ons Christus *waakt ende bid, op dat gyniet in verzoekingē komt. Math. 14. v. 38.* en beveeld zig te wagen, van de Menschen, van valsche Propheeten, van Pharizeen, en Schriftgeleerden: ook diend zig de Mensch voor zyn zelve te wagen, want ons Herte is arglistig en Boos, meer dan eenig ding, *Ja doodlijk is het: wie zal het kennen? Jerem. 17. v. 9.* Behoed uw Herte boven al dat te bewaaren is; want daar uyt zijn de uytgangen des Leevens. *Prov. 4. v. 23.* men moet zig ook wel wagen van de Gierigheid, *Luc. 12. v. 15.* als de wortel van alle kwaad. *1 Tim. 6. v. 10.* dus kan men niet genoeg op zyn hoede zyn, daarom houd sterk aan in het Gebed, ende waakt in het zelve met dankzegginge. *Col. 4. v. 2.* Waakt, staat in het Geloove, houd u Manlyk, zyt sterk. *1 Cor. 16. v. 13.* ende wagt u zelven, dat uwe Herten niet t'eeniger tyd beswaard worden, met Brasserye, ende dronkenschap, ende zorgvuldigheeden deezes Leevens, ende dat u dien dag niet onvoorziens over kome. Want gelijk een strik zal hy koomen, over alle de geene die op den gantschen Aardbodem gezeeten zyn. *Waakt dan tot aller tyd, &c. Luc. 21. v. 34.* Zalig zijn die Dienstknechten welke de Heere als hy komt zal waakende vinden. *Luc. 12. v. 37.*

Onzaal'ge Slaap van Zorgloosheid,

Wat wordge, helaas, te laat beschreid!

Wanneer de Ziele vadzig werd,

Dan groeid het onkruid in het Hert.

W A A K.

W A A K Z A A M H E I D.

Waakt dan, want gy weet niet in welke ure uwe Heere komen zal.

Math. 24. v. 42.

Uyt zorg voor Slaapen staat de Kraan
 Op eene Poot, en vat in d'andre
 Een Steen, om op de Wagte te staan:
 Dit hoorde een Christen op te schrandre,
 Tot waaken in opregt Geloof,
 Om niet te werden tot een Roof,

K 5

OP

OP DE DUYVE.

BY de Poeten werd de Duyve afgebeeld, om te betee-
kenen den huwelijken staat, de vrede, ende de nei-
ginge des Gemoeds eenvoudigheid of opregtigheid: waar
toe onze Zaligmaaker haar ten voorbeeld by brengt
Math. 10. v. 26. het behaagde God ook de Neederdaalinge
des Heiligen Geests op Christus, aan Joannis de Doo-
per, in de gedaante van een Duyve te vertoonen, ende by
*zag den Geest Gods neederdaalen, gelyk een Duyve, ende op hem
komen. Math. 3. v. 16.* overmits de Duyven zeer kuysch,
onnoozel en opregt zyn, zo stemmen met haar eigen-
schappen zeer wel over een, de eenvoudigheid des her-
ten, ende Reine Oogen, na den inhoud des Euangeliums des
vreedes; gelyk zoo de eerste Gemeente Christi bestond,
*Daagelyks eendragtelyk in den Tempel volhardende, ende
van huys tot huys Brood breekende, aaten zy te zamen met
verheuginge, en Eenvoudigheid des Herten. Act. 2. v. 46.*
zo zegd ook Christus, *wanneer dan uwe Ooge Eenvou-
dig is, zo is ook uw geheel Lichaam verligt. Luc. 11. v. 34.*
zoo bestond Nathanaël, volgens het getuygenisse Jezus.
*ziet waarlyk een Izraëlyt, in welken geen Bedrog is. Joan.
1. v. 48.* Wel zalig! zyn dan die met Paulus zeggen
kunnen, *onze Roem is deeze, Namelyk het getuygenis onzer
Conscientie, dat wy in Eenvoudigheidende opregtigheid Gods,
niet in vleeschlyke wysheid, maar in de Genade Gods, in de
Weereld verkeerd hebben. 2 Cor. 1. v. 12.* van de zulke zal
de Zaligmaaker, als de Bruydegom zyner Kerke, zeggen
*ziet gy zyt schoone-mijne Vriendinne, ziet gy zijt schoone,
uwe Oogen zyn Duyven Oogen tusschen uwe Vlegten Cant. 4.
v. 1.*

Gelukkig! wien Emanuël
Zal schatten als Nathanaël;
Daar Jezus geen bedrog in vond:
ô, dat ons Hert ook zoo bestond!

EENVOUDIGHEID.

Ziet ik zende u als Schaapen in't midden der Wolven; zyt dan voorzigtig gelijk de Slangen, ende opregt gelijk de Duyven.

Math. 10. v. 16.

De Eenvoudigheid, de Vreede en Egt,
 Werd door de Duyf 't zaam afgeteekend:
 De Vreede-Vorst, die't slegte en Regt,
 Verr' booven Pragt en Heerszugt reekend,
 Vermaand uw wandel zy geleid,
 Naar 't Spoor der Duyve Eenvoudigheid.

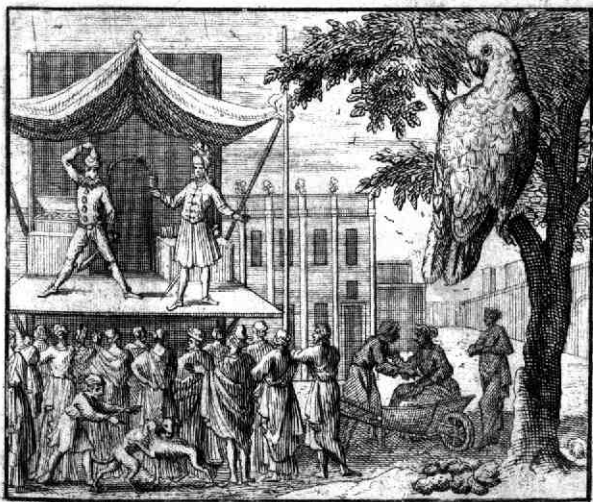
OP

O P D E N P A P E G A A Y.

DE klappende Papegaay pronkende met schoone veederen; is een net afbeeldzel van een Ryken Snapperd, dewelke om zyn Cierlyke Kleederen, niet alleen zig zelve behaagd, maar daarom ook Eere en aandagt van andre verwacht, op zyn (veeltyds onnutte) Reedenen; waar in hy zig ook zelden bedriegd, door de kwaade gewoonte, dat men om het Kleed den Man Eerd, daar en booven waand 'er meenig een dat de Weetenschap of Wysheid in veel spreken bestaat, maar die met anderen veel spreken, spreken weinigst met haar zelve, dewijl zy noyt 't huys zijn, en by gebrek van gemeenschap met haar zelve, misrekenen zy haar, vergoonende het Gezelschap een Zot, daar zy waanen de wijste te wezen. Zegd de Heer J. de Brune. Zulke Praaters zoude men met Eliphas te regte vraagen, zal een Wijs Man windige Weetenschap voor antwoorde geeven, ende zal by zijnen Buyk vullen met Oosten Wind? bestraffende met Woorden die niet baaten, ende door reedenen met welke by geen Profijt doet? Job. 15. v. 2. wat word 'er meenig ydel geswets en gesnap, als met open mond, aangehoord! voor al, als 'er (met de Kwakzalvers) de swierige, of wel staatlyke, kleederen by verzeld gaan; die nogtans in haar zelve gants onnut zyn, dies vermaand Zalomon gaat weg van de teegenwoordigheid eenes zotten Mans, want gy zoud by hem geen lippen der weetenenschap merken. Prov. 14. v. 7. Dood en Leeven zijn in het geweld der tonge, ende een yder dieze lief heeft zal haar vrugt Eeten. Prov. 18. v. 21. wie Weetenschap weet houd zijn Woorden in, ende een Man van verstand is kostelijk van Geeste; een Dwaas zelfs, die swijgt, zal wijs geagt worden: en die zijn Lippen toefluit, verstandig. Prov. 17. v. 27.

Wat word 'er meenig zot gesnap,
Gepreezen, om het kleed, of kap!
Dog (onder een geleerden schijn)
Maar ongezoute woorden zijn.

SNAPPERY.

C.H. J.

*In de veelheid der Woorden gebreekt de Overtreedinge niet:
maar die zijne Lippen weederhoud is kloek Verstandig.*

Prov. 10. v. 19.

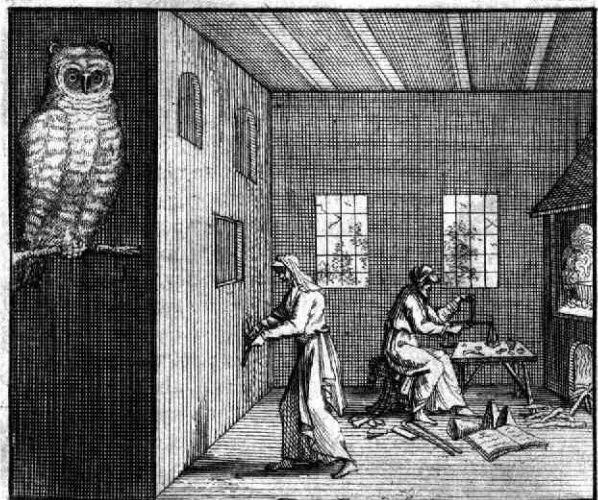
Het zoet gefnap des Papegaais,
En 't Cierlijk schoon van haare veeren,
Vertoond een Zot, die voor wat fraais
Agt veel gepraat. en schoone Kle'eren:
Maar een Verstandig Man die haat,
Een snapperd, die niet veel verstaat,

OP

DOor den Uyl hebben de Ouden de wysheid afgebeeld, en haar aan Minerva, de Goddinne der wijsheid, toegewijd: dog word meest gebruykt om te berekenen, die geen die ydele Weetenschappen zoeken, zonder de Deugd te beherrigen. Alle Weetenschappen die niet betrekkelijk zyn tot den waaren God en zyne verheerlykinge, door het werk der Scheppinge in Christo, kunnen de Ziele niet verligten, nog inwendige Rust toebrengen. Te vergeefs blokt de Sterrekundige, zoo zyn bespiegelinge zig niet verder strekt, dan tot de afstanden der Heemel ligten: onnutlijk verslyt de Alchimist zyn kostelijken tyd: om kort te zyn, alle weetenschap die alleen het tydelyk Belang betreffen, zonder betrekkinge tot Deugd en de eeuwigheid, zyn ydele Beezigheeden: dewelke de Menschen, in de Duyfternis van haar eigen Woelinge, doen omdwaalen; waar door zy haar eigen Netten Rookten, en haar gelukzaligheid zelfs vermeenen uyt te werken; maar God vattet de wijze in haare arglistigheit, de Heere kend de Overlegginge der wijze, datze ydel zyn. *1 Cor. 3. v. 19. de Natuurlijke Mensch begrijpt niet de dingen die des Geests Gods zyn, want zy zyn hem dwaasheit, en hy kanze niet verstaan, om datze Geestlijk onderscheiden worden. 1 Cor. 2. v. 14. derhalven ziet toe, dat niemand u, als eenen Roof vervoere, door de Philosophie, ende ydele verleidinge, na de overleveringe der Menschen, na de eerste beginzelen der Wereld, ende niet na Christum. Col. 2. v. 8. Bewaard het Pand u toebetrouwd, eenen afkeer hebbende van het ongoddelyk Ydelroepen ende van de valschehijk genaamde Weetenschappen, dewelke zommige voorgeevende zyn van het Geloove afgeweeken. 1 Tim. 6. v. 20.*

Hy die van alles Reedeneerd,
Dog waare Wysheids-kerne ontbeerd,
En niet steeds doeld op 't hoogste Goed,
Is als des nagt-Uyls blind gebroed.

YDELE WEETENSCHAP.

Want de wijsheid dezer Weereld is Dwaasheid by God.

I Cor: 3. v. 19.

Een Uyl Minerva toegewyd,
 Beeld af, die d'Ydle Weetenschappen
 Meer dan de Deugd bemind; diens vlyt
 Het Spoor betreed der duystre stappen
 Van Vrouw Natuur: maar geen Gezigt
 Heeft van des Waarheids helder Ligt.

OP

O P D E N R A A V E.

DE Raaven zyn (als Natuurſchryvers melden) zo onagtzaam dat zy veeltijds haar Neſt vergeeten ; zo dat haar Jongen van Honger zouden vergaan , by aldienze, uyt een aangebooren voorzigtigheid, daar teegens niet eenig Goed in haar Neſten hadden daar Wormtjes in groeyen , welke de Jongen als dan eeten : hier op ſpeeld , mogelijk de text, *wie bereid de Raaven haaren koſt ? als haar Jongen tot God ſchreeuwen , als zy dwalen om dat 'er geen Eeten is. Job. 39. v. 3.* ook werd haar geroep *Cras Cras* (in het Latyn) *Morgen Morgen* , aardig tot een ſpreekwoord gebruykt , om de onagtzaamheid der Menſchen te berispen, dewelke den boozen Dag verre ſtellende, denken het is nog tyds genoeg, teegens het voorbeeld Pauli , daar hy zegt , *vergeetende het geene dat agter is, ende ſtrekkende my tot het geene dat voren is , Jaage ik na het wit , tot den Prys der Roepinge Gods die van booven is in Chriſto Jezu. Phil. 3. v. 14.* veel Menſchen Leeven met zoo weinig agterdogt , als of zy nimmer ſterven zouden ; haar vervrolykende wylze afneemen, gelyk de Slekken, die op het vier gelegte zynde piepen, en zoet geluyd geeven , inmiddels dat haar huysjes brandende vergaan. **M**aar o Menſch ! gedenkt dat de, heilige Geest zegt *Heeden als gy zijne Stemme hoord , zo verhard uwe Herten niet. Heb. 3. v. 7.* Ziet dan hoe gy Voorzigtelijk wandeld : *niet als onwijze maar als wyze , den tijd uytkoopende wyl de Daagen boos zijn. Eph. 5. v. 16.* Zyt niet traag in het bekeerſtigen , *zijt vierig van Geeste , diend den Heere. Rom. 12. v. 11.* ende Gedenkt aan uwen Schepper in de Daagen uwer Jongelingschap , *eer dat de kwaade Daagen komen ende de Jaaren naderen , van dewelke gy zeggen zult , ik hebbe geen Luſt in dezelve. Eccleſ. 12. v. 1.*

Onagtzaamheid , waar in 't ook zy ,
 Brengd niet dan Schaade en Moeite by :
 Zoo Amaza hadde opgepaſt ,
 Had Joabs ſwaard hem niet verrast.

ONAGTZAAMHEID.

Beroemd u niet over den Dag van Morgen : want gy weet niet wat den Dag zal Baaren.

Prov. 27. v. 1.

Onagtzaam en vergeetelyk,
De Raave vaak verlaat haar Jongen:
O! dat de Mensch vermeetelyk,
Noit meede deed dezelve sprongen;
Die Cras Cras met den Raave kryt,
Dat's Morgen, Morgen, is't nog Tyd.

OP DEN EXTER.

DE Exter kan zyn huppelen niet laten, is een gemeen spreekwoord geworden, overmits zijn Natuur mede brengt dat hy steeds van d'eene Tak op d'andre springt: waar by de Gewoonte word afgebeeld, de welke is als de tweede Natuur; gelyk men ziet aan het hour, als het door de tyd krom gewend is, hoe beswaarlyk het weder tot zijn voorige regtheid te brengen is; zoo is het ook met de Mensch geleege, gelyk Zalomon zegd *dit hebbe ik gevonden, dat God de Mensche Regt gemaakt heeft, maar zy hebben veete vonden gezogt. Ecl. 7. v. 29.* deeze vonden zoekinge heeft onze Natuure zoo aangenoomen, dat elk zeggen moet, *ziet ik ben in Ongeregtigheid gebooren, ende in zonden heeft my mijne Moeder ontfangen. Psalm. 51. v. 7.* de Mensch heeft zig omgewend tot eige-liefde, daar hy al zijn Rust en genoegen in God moest vinden; derhalven de Ziele, van Natuure Rust zoekende, aaft op de Schepzelen, springende van het eene voorwerp op het ander, en blijft onverzadigd, nadien 'er buyten God geen Rust te vinden is; aldus is de regte gang verkeerd. Daarom zegd Gods woord *word behouden van dit verkeerd geslagte. Act. 2. v. 40.* wanneer nu de kromme weegen zullen tot een Regten weg worden. *Luc. 3 v. 5.* zoo moet God de Neiginge onzes Gemoeds tot een strydige zyde over buygen; dat heet *het Vleesch kruycigen met al zyn Begeerlykheeden. Gal. 5. v. 24* en de Leeden dooden die op de aarde zyn. *Col. 3. v. 5.* daar God veeltijds harde middelen toe gebruykt, daarom *Geliefde en houd u niet vreemd. Maar zyt geduldig in de Verdrukkinge. Rom. 12 v. 12.* op dat gy moogt onberispelyk ende opregt zijn, kinderen Gods zynde onstraffelyk in 't midden van een kromen verdraayd geslagt. *Phil. 2. v. 15.*

Gewoonte, zoo Licurgus leerd,
De Neiging der Natuur verkeerd:
Die stadig in het Booze leefd,
Ook zelden trek ten Goeden heeft.

GEWOONTE.

Gy Adderen gebroedzels, hoe kond gy Goede dingen spreken, daar gy Boos zyt?

Math. 12. v. 34.

Een Exter, huppelende, springt
 Steeds van den eene Tak op d'andere;
 Zoo kan ook, wien gewoonte dringt,
 Beswaarlyk zyn Gedrag verandre:
 Wie Bôt aan zyne Lusten Bied,
 Laat met den Exter 't hup'len niet.

O P H E T V E L D H O E N .

DE Patrys, of het Veldhoen, broeid wel, maar ziet veeltijds geen vrugt; overmids de Jaagers haar Nesten ligt verstooren, of haar opvangen: Zo vergelykt Gods woord den Mensch, in zijn onregt vergaaderden Rijkdom. *Jer. 17. v. 11.* een Leerzaam Zinnebeeld, om de ydelheid, van de noeste beezigheeden en pooginge, om verganklijke Goederen te verkrijgen, aan te wijzen; waar door aanleidinge gegeven word tot opmerkinge der Lesse Christi, *vergaaderd u geen schatten op de Aarde, &c. maar vergaaderd u schatten in den Heemel. Math. 6. v. 19.* immers voor al dog geen Listen, nog bedrog, te gebruyken om dezelve te bekoomen. *Te arbeiden om schatten met een walsche Tonge, is een voortgedreeven ydelheid der geener die de Dood zoeken. Prov. 21. v. 6.* Goed van ydelheid gekoomen zal verminderd worden: maar die met de Hand vergaaderd zal't vermeerderen. *Prov. 13. v. 11.* En vermoeid u niet om Ryk te worden: staat af van uw Vernuft; zult gy uwe Oogen laten vliegen op't geene dat niet is? want het zal zig gewisselyk Vleugelen maaken, gelijk een Arend die na den Heemel vliegt. *Prov. 23. v. 4.* O! dat yder dit dog wel overwoog! en daar door inzag de broosheid en onstandvastigheid van de wereldze goederen, dewelke door duyzende ongevallen vervliegen en vervreemden; dan zouden men leeren na het bestendige uytzien, en op God alleen vertrouwen: want *schatten der Godloosheid doen geen Nut: maar de Gerechtigheid Reddet van de dood. De Heere laat de ziele des Regtveerdigen niet Hongeren: maar de haa- ven der Godloozen stoot hy weg. Prov. 10. v. 2.*

Wie ooit van Elie Zoonen Las,
Hoe Hophni en hoe Pinehas,
Om vuyl gewin, behaalden straf;
Sta van Geweld en List ook af.

*Gelijkeen Veldhoen Eyeren vergaaderd, maar broeidze niet
uyt, alzo is hy die Rijkdom vergaderd, dog niet met
Regt: in de helft zijner dagen zal hy dien moeten
verlaten, ende in zyn laatste een Dwaas zyn.*

Jer. 17. v. II.

Het Veldhoen zameld de Eyren wel,
Maar heeft naauw Tyd die uyt te kippen,
Door 's Jagers komst: zoo zal ook snel
'T onregt verkreegen Goed ontslippen,
Dien Mensch die uyt een vrekken aard,
Door Roof en Woeker Goed vergaard.

OP HET YSVOOGELTJE.

HET Ysvoogeltje, gemeenlyk Alcioné genaamd (om de verziëringe dat de Koninginne Alcioné, willende by haar verdronken man (Ceix) springen, beide in Ysvogels veranderden *Ovid: Meth: Lib: 11.*) maakt haar Nest op de Zee, den tyd waarnémende dat dezelve geheel stil is; ook schrijft men veel van haar onderlinge liefde, in zo verre dat als het Mannetje sterfd, het Wyfje haar dood hongerd, of treurd; een zoet voorbeeld van de Eendragt, het zy men ze aanmerkt, in het Huwlyk, of in den Geestlyke, en Burgerlyke Zaamenlevinge, in welke alle, de stormen van twist en tweedragt, dezelve ook belet vrugten van Liefde, Rust en voordeel, te konnen voortbrengen; daarom zegt de Provintiale Zinspreuk zeer wel,

Eendragt

Maakt magt.

Dat dog yder deeze Spreuke ter herte neemel in opzigte van Huwlyk, gedenkende *een Vleesch te zijn*, zig voor den storm van twist dog te wagten, en de Rust te zoeken: in het Geestelijke geld de vermaaning, *weest eens gezind onder malkanderen Rom. 12. v. 16.* naar het voorbeeld der eerste Kerke Christi, dewelke was *dagelijks eendragtelyk in den Tempel volberdende. Act. 2. v. 46.* en in den burgerlijken wandel, *vergeldet niemand kwaad voor kwaad, bezorgd het geene Eerlijk is voor alle Menschen, indien het mooglijk is, zoo veel in u is, houd vrede met alle Menschen. Rom. 12. v. 17.* gave God! dat in alle déze de volgende wensch stand greep, *de God der Lijdzzaamheid, ende der vertroostinge, geeve u dat gy eens gezind zyt onder Malkanderen na Christum Jezum, op dat gy Eendragtelyk met eenen Monde meugt verhoerlyken den God ende Vader onzes Heeren Jezu Christi. Rom. 15. v. 5.*

De Twist in Kerk, in Land, of Huys,

Is een beklaglijk heilloos kruys;

Daar agt men God, nog zijn gebod:

Waar Liefde en Eendragt is woond God.

E E N D R A G T.

*Alle Bitterheid, ende Toornigheid, ende Gramschap ende Ge-
roep, ende Lasteringe, zy van u geweerd, met alle Boosheid.*

Eph. 4. v. 31.

Het Voogeltjen Alcioné

Weet om te Broeijen tijd te ramen,

En nesteld op een kalme Zee:

Zoo meede die in Egt verzamlen,

Haar voegd, vooral, geen storm van twist,

Waar door men't zoet der Eendragt mist.

O P D E N S W A L U W.

DE Swaluw, die in het zoete des Zoomers ons bywoond en in den Winter ons verlaat, is een regt Zinnebeeld van heedendaagze Vrienden: de Vriendschap strekt zig nu niet verder uyt, als het Belang, Genot, en Vermaak duurd; Zalomon mag zeggen *een Vriend heeft t'aller tijd lief, ende een Broeder word in de Benaauwtheid geboren* Prov. 17. v. 17. dat is te verstaan van een waaragtig en getrouw Vriend, maar waar zal men die nu vinden? men mag nog Davids, dat zijn Mannen na Gods Hertevinden, dog of, die haare Jonathans mede aantreffen is hachelyk; veel eer zullen zy haar *Achitophels* ende *Zimeis* ontmoeten. En wanneer het gebeurd, dan geld de Lesse *een Man die vrienden heeft, heeft zig vriendelyk te houden.* Prov. 18. v. 24. hy zetse dog Zagt, om ze te behouden. De Hr. de Brune, beschryfd de heedendaagze vriendschap aardig, *de vriendschap (zegd hy) is een daaglijks Brood, dat wel smaakt, zoo lange het versch is, en de korsjes nog kraaken: maar als't door Onderdom begint te muffen en te marbelen, werd het hoender kost, of mesting voor de Verkens. Men plag te Pryzen een Vriend van honderd Jaar, maar daar isser nu kwalijke een van honderd weeken te vinden. Om de oude Koe is weinig rouwen, en nog min om een verjaard Vriend, die geen vet meer heeft om den As te smeeren, en het wiel glad en wakker te doen gaan. 'T is verloren van Deugd en Pligt te spreken. Als't Diep verloopt, verzet men de Bakens. Op Tabor zou men, met Petrus, wel Tabernakelen willen bouwen, maar op den weg na Golgotha dan is't ik kenne de Mensche niet. Math. 26 v. 72. het is alleen oud kwaad, het Goed brengt veele Vrienden toe: maar de Arme, word van zyn Vriend gescheiden.* Prov. 19. v. 4.

Als imand het Geluk toelagt,
Werd hy van yder een geagt:
In teegendeel wie't kwalyk gaar,
Die werd, zelfs van zyn Vriend, gehaar.

VRIEND-

VRIENDSCHAP.

*De Arme word zelfs van zijnen Vriend gebaat : maar de
Liefhebbers der Ryken zijn veel.*

Prov. 14. v. 20,

Regt als de Swaluw 't Zoomer zoet
By ons geniet, zo doen de Vrinden,
Die men in Voorspoed veel ontmoet,
Maar in den Druk noit zyn te vinden:
'T zyn Zoomer-voogels van 't Geluk;
Z'ontylien de Winter van den Druk.

OP DEN KOEK KOEK.

DE veragte Voogel de Koekkoek beroofd de andre Voogels haar Nesten, eetende de eyeren, en leggende van haar eyeren in de plaats, om door vreemde uytgebroeid te worden: vorders is hy ook een smaad van andre Voogelen, dewelke hem als uyt jouwen, Zo als de Natuurschryvers willen. Om déze redenen, noemden (by gelijkenis) Koekkoeken, de ontugtige Deugnieten; die met deezes Voogels hoedanigheeden veelzins overeenkoomen: *deze gelyk heeft haar niet Goed gedagt heeft, God in Erkentnisse te houden, zoo heeftze God overgegeeven in een verkeerden zin, om te doen Dingen die niet betamen, vervuld zijnde met alle Ongerechtigheid, Hoererye, Boosheid, &c. Rom. 1. v. 28. ende aldus versmaadende de Lankmoedigheid Gods, die haar behoorde tot Bekeeringe te leiden, vergaaderen zy haar Toorn als een schat, in den dag des Toorns, ende der Openbaaringe van het Regtveerdig Oordeel Gods. Rom. 2. zingende meede, met den Koekkoek (als men zegd) den ouden zang: gelijk de Prophet zegd zal ook een Moorman zijn huyl veranderen of een Luypaard zijn vlekken? Zoo zult gy ook kunnen Goed doen die geleerd zyt Kwaad te doen. Jer. 13. v. 23. wandelende (volgens de beschrijvinge Pauli) in de ydelheid haares Gemoads, verduysterd in het Verstand, vervreemd zynde van het Leeven Gods, door de onweetenheid die in haar is, door de verhardinge haares Herten; welke ongevoelig geworden zijnde, hebben haar zelven overgegeeven tot ontugtigheeden, om alle ongerechtigheid Gieriglyk te bedrijven. Eph. 4. v. 18. daarom men haar moet tragten te mijden. Hebt geen gemeenschap met de onvrugtbare werken der Duysternisse, maar bestrafte ook veel eer; want het geen heimelyk van haar geschied is schandelyk ook te zeggen. Eph. 5. v. 11.*

Naauw week, van Pharao, de plaag,
 Of hy verharde zig gestaag:
 Veeltijds men na verdrukking ziet
 Dat wynig beeterschap geschiet.

'T O U D E D E U N T J E .

Om dat niet haastelyk het oordeel over de booze Daad geschied, daarom is het Herte van de kinderen der Menschen in hen vol om kwaad te doen.

Ecles. 8. v. II.

De Koekkoek roept haar eigen naam,
 En is een smaad van andre Veug'len:
 Dat yder zig ook hunner schaam,
 Die vuyle Lusten niet beteug'len.
 Een Deugniet, al zyn Leeven lang,
 Zingd met den Koekkoek d'Ouden zang.

O P D E N N A G T E G A A L.

Onder het Gevogelte is de Nagtegaal wel een van de kleinste van Lichaam, dog swaarste van Stem, en Muzikaalste in gezang: Daarom wy den Lofzang daar by kunnen vergelijken; want Gods Lof door het geringste Schepzel op het kragtigt word uytgebreid, *uyt den Mond der jonge kinderen, ende der Zoogelingen hebt gy uw Lof toebereid.* *Math. 21. v. 16.* toen de Toovenaars van Egipten de Wonderen der Plagen nabootsten, tot veragtinge van Gods eere, en Mozes luyzen te voorschijn bragt, wierdenze door dit kleine schepzel genoodzaakt (daar de groote het niet hadde kunnen te weeg brengen) uyt te roepen, *dit is Gods vinger.* *Exod. 8. v. 19.* O! dat wy Menschen zoo versteend van Herten zyn! daar God nog daaglijks zoo menigvuldige Wonderen doet, dat wy egter ons des naauwlijks bekreunen, of der moeite waardig agten om daar eenig gebruik, tot Godes eere en verheerlijkinge, van te maaken; gave God! dat wy met Paulus zeide, en betragtede, *laat ons door Christus, altijd Gode op Offeren een Offerbande des Lofs, dat is de vrugt der lippen die zynen Naame belijden.* *Heb. 13. v. 15.* ende met die lieflyke onder de Lofzangen Israëls mogten uytgalmen, *ô Heere, onze Heere, hoe Heerlijk is uwen Name op de gantsche Aarde! die gy uwe Majesteid gesteld hebt booven de Heemelen. &c. als ik uwen Heemel aanzie, het werk uwer Vingeren, de Maan, ende de Sterren die gy bereid hebt. Wat is de Mensch, dat gy hem bezoekt? Psalm. 8. Looft den Heere mijne Ziele; ende al wat in my is zynen heiligen Name Looft den Heere myne Ziele, ende vergeet geene van zijne Weldaaden.* *Psalm. 103.*

Weg; met het ydel aards Muzyk!

Wat is dog Davids Harp gelyk?

Die door een Ziels verrukten Galm,

Jehova Loofd in yder Psalm.

LOFZANG.

Uyt den Mond der Kinderkens ende der Zuygelingen, hebt gy sterkte gegrondvest om uwer Teegenpartyen wille.

Psalms. 8. v. 3.

Wat stem haald by den Nagtegaal!
 Wiens swaar Geluyd, door 'n kleine Gorgel,
 Sweemd na de Konst van 's Menschen taal,
 En welgeschiktheid van het Orgel:
 God vest zijn Lof in 't kleinste ding,
 Zelfs in den Mond der Zuygeling.

OP.

O P D E N L E E U W R I K .

Wonderlijk hoog verheft zig de Leeuwrik in de Lugt, en zweefd al zingende booven ons Gezigt : een Leerzaam Zinnebeeld den Geloovigen, om met een verheevene Ziele-vlugt na booven te stygen, verlaatende de doffe Aarde ende God verheerlijkende in den Geest, *door de vernieuwinge des Gemoeds. Rom. 12. v. 2. alle die hier in den draf der Weereldze begeerlykheeden vroeten, gelijk de Swynen, die verheerlijken God niet; deeze zyn vyanden des kruyces Christi, welkers einde is het verderf, welker God is de Buyk, welker heerlykheid is in haare schande, dewelke Aardze dingen bedenken; maar onze wandel is in de Heemelen, waar uyt wy ook den Zaligmaaker verwagten, namelyk den Heere Jezum Christum. Phil. 3. v. 19. die in den Vleesche zyn konnen God niet behagen, dog gylieden zyt niet in den Vleesche maar in den Geest, zo anders de Geest Gods in u woond. Deeze Geest getuygd met onzen Geest dat wy kinderen Gods zyn. Rom. 8. welken Geest wy hebben ten onderpand van onze Erfenisse tot de verkreegene verlossinge, tot Prys zynner heerlykheid. Ephe. 1. v. 14. deeze is een onverdervelyke, en onbevlekkelyke, en Onverwelkelyke Erfenisse, die in den Heemelen bewaard is. 1 Pet. 1. v. 4. dewijle dan ons heil daar booven is, en deze ondermaanse Dingen alle vergaan hoedanig behoorde gy te zyn in heiligen Wandel en Godzaligheid. 2 Pet. 3. v. 11. indien gy dan met Christo opgewekt zyt, zoo zoekt de Dingen die booven zyn, daar Christus is zittende ter Regterhand Gods: bedenkt de Dingen die booven zyn, ende niet die op de Aarde zyn. Col. 3. v. 1.*

Hy die met Petrus in 't Gebed
 't Gemoed verheft, beschoud (te met)
 Des al-bestierders Vol-ops kleed,
 Die tot de Ziel zegd, Slagt en Eet.

VER-

VERHEFFINGE DES GEMOEDS.

Waar uwe Schat is, daar zal ook uw Herte zyn.

Math: 6. v. 21.

De Leeuwrik reisd uyt ons Gezigt,
En kwinkleerd met zoet Geweemel:
Leerd hier, ô Mensch! dat zy gerigt,
Uw Herte en Stemme na den Heemel;
Verlaat het Aards, hef op uw Geest,
Dan Loofdge uw Schepper allermeest.

OP

MEn blind de Vink om de zelve te leeren fluytèn, nadien dat het Gezigt, door de voorwerpen, haar anderzints verhinderd: zoo gaat het ook met den Mensch, die van Natuure verdorven word door de Begeerlijkheid der verleidinge. Eph. 4. v. 22. de Begeerlijkheid der Oogen ende des Vleesch. 1 Joen. 2. v. 16. is den Mensch zo eigen dat de Apostel Paulus zeggen kan ook hadde ik de Begeerlijkheid niet geweeten Zonde te zyn, indien de Wet niet zeide, gy zult niet Begeeren. Rom. 7. v. 7. dit ooge der Begeerte moet uytgestooken; deeze eige-liefde moet (als Hagar) uytgedreeven worden; schoon het een hard woord is voor het Vleesch, bezorgd het Vleesch niet tot Begeerlykbeeden. Rom. 13. v. 14. indien uw ooge u ergerd trektze uyt. Math. 18. v. 9. hier mag men nu vragen wie is tot deeze Dingen bekwaam? 2 Cor. 2. v. 16. dog weeder antwoorden niet dat wy van ons zelven bekwaam zyn yet te Denken, als uyt ons zelven, maar onze bekwaamheid is uyt God, die ons bekwaam gemaakt heeft. 2 Cor. 3. v. 5. dewelke in ons vervuld al het welbehagen zynere goedigheid, en het werk des Geloofs met kragt. 2 Thes. 1. v. 11. Zalig! die God, door afstervinge der Begeerte, gewaardigd om deel te hebben aan de Erwe der heiligen in het lgt. Col. 1. v. 12. deeze beginnen den voorzang te neuren van dat Lied, dat niemand kan Leeren, dan de Honderd vier en veertig duyzend. Apoc: 14. v. 13. die, haar zelfs verloochenende, God in alle zyne uytwerkinge verheerlyken, zingende het gezang des Lams zeggende, Groot ende Wonderlyk zyn uwe Werken, Heere gy almachtige God, Regt-werdig en waaragtig zyn uwe weegen, gy Koning der Heiligen, wie zoude u niet vreezen Heere? ende uwe naame niet verheerlyken? want gy zyt alleen Heilig. Apoc: 15. v. 3.

Die't ooge der Begeerte sluyt,

Die steekt, na Jezu Les, haar uyt:

En leerd dus steeds te zijn vernoegd,

In voor en teegen, zoo't God voegd.

DEMPINGE DER BEGEERTE.

C.H. F.

Indien dan uw Regter ooge u Ergerd trektze nyt, ende werptze van u : want het is u nut dat eene uwer Leeden vergaa, ende niet uw geheel Lichaam in de Helle geworpen worde,

Math. 5. v. 29.

Wanneer de Vink blyfd ongeblind,
 Dan Leerd hy na de konst niet fluyten,
 Zoo meede die, nog Aards-gezind,
 Het Eigenbaatzugts-oog noit fluyten;
 Die Leeren hier den voorzang niet,
 Van 't Eeuwig driemaal Heilig Lied.

O P D E B O O M E N.

DE Boomen (waar van de eene Vrugt draagd en de andere niet; veele goede, andre wederom kwaade Vruchten voort brengen) zyn Zinnebeelden van de Menschen: gelyk als Gods Woord defelve daar by vergelykt; de Apostel Judas zegt, van de ingesloopene godlooze in de Gemeente, *zy zyn als Boomen in het afgaan van den Herfst, onvrugtbaar, tweemaal verstorven, ende Ontworteld, v. 12. Gezeegend daarenteegen is de Man die op den Heere vertrouwd: ende wiens vertrouwen den Heere is. Want hy zal zyn als een Boom, die aan het Waater geplant is, ende zyne wortelen uyt schiet aan een Riviere, ende gevoeld het niet wanneer der een Hitte komt, maar zijn Loof blyfd groen: ende in een Jaar van droogte zorgd hy niet, ende houd niet op van vrugt te dragen. Jer. 17. v. 7. op gelijke wijze beschryfd David den Man die Lust in Gods W et heeft, hy zal zyn als een Boom geplant aan waterbeeken, die zyne Vrugt geeft in zynen tijd, ende welkers blad niet afvald: ende al wat hy doet zal wel gelukken. Psalm. 1. v. 3. onze Zaligmaaker vergelykt de Menschen veel by Boomen, maakt den Boom goed ende zyne vrugt goed, ofte maakt den Boom kwaad ende zijne vrugt kwaad, want uyt de vrugt word de Boom gekend Math. 12. v. 33. Alzoo een yder goede Boom, brengt voort goede vruchten, ende een kwaade Boom kwaade vruchten. Een goede Boom kan geen kwaade vruchten voortbrengen: nog een kwaade Boom goede vruchten voortbrengen. Een yder Boom die geen goede vruchten voortbrengd, word uytgehouden, en in't Vuur geworpen. Math. 7. v. 17. want wy alle moeten geopenbaard worden voor den Regterstoel Christi, op dat een ygelijk weg-drage het geene door het Lichaam geschied na dat hy gedaan heeft, het zy goed, het zy kwaad. 2 Cor. 5. v. 10.*

Neem agt, ô Mensch! op gang, en stand;
 God heeft u als een Boom gepland,
 Met Heil gemest, door Kruys besnoeid,
 Draag vrugt! en dog vergeefs niet bloeid.

MENSCHEN.

L. H. f.

Ende is ook alreede de Byle aan de wortel der Boomen gelegd : alle Boom dan die geen goede vrugt voortbrengd word uytgehouwen, ende in het Vier geworpen.

Math. 3. v. 10.

Gelijk de Boomen algemeen,
 Zoo zyn de Menschen aan te merken:
 Maar 't onderscheid, van yder een,
 Bespeurd men door haar Vrugt, in werken;
 Daar Jezus van (als Hoovenier)
 Doemd, die geen vrugt draagd, tot het Vier.

OP DE WILGEN,

DE Wilgen aan den boord van de waterstroomen geplant
 zyn zeer groeizaam : want schoon dezelve veelmaalen
 van alle haare takken beroofd worden, zoo schieten zy dog,
 binnen kort , weederom veele looten: by deeze vergelykt
 God de vrome en opregte , *zy zullen uytſpruyten tuſſchen
 in het gras , als de Wilgen aan de water-beeken. Jeſa. 44. v. 4.*
 hoedanig God de opregte bewaard , zegend , en doet
 bloeijen , toond ons Zalomon veelmaalen in zyn spreu-
 ken , in tegenſtelling met de Godloozen , *de opregtigheid
 der opregten Leydet haar: Maar de verkeerdheid der trouw-
 loozen verſtoord haar. Prov. 11. v. 3. de Gerechtigheid be-
 waard den opregten van weege : maar de Godloosheid zal
 den Zondaar omkeeren. Prov. 13. v. 6. het Huys der God-
 loozen zal verdelgd worden : maar de tente der opregten zal
 bloeijen. Prov. 14. v. 11.* gelukkige ! welke tragten , in
 opregtigheid haares Herten, voor God te wandelen; en een
 vroom eerlijk leven te leiden , na het voorbeeld van Job;
 van wien God deeze heerlyke getuygeniſſe gaf , *niemand is
 op Aarde gelyk by, een Man opregt, ende vroom , Godvreezen-
 de, ende wijkende van 't kwaad. Job. 1. v. 8.* daarom dee-
 de God hem weeder op nieuw uytſpruyten , gelyk de Wil-
 gen ; schoon hy van alles beroofd was , God gaf het hem
 dubbeld weederom : hierom *doet alle dingen zonder murmu-
 reeren, ende teegenſpreken: op dat gy moogt onberispelyk ende
 opregt zyn , kinderen Gods zijnde onſtraffelyk in 't midden
 van een krom en verdraaid Geſlagt : onder welke gy ſchijnet
 als ligten in de Weereld. Phil. 2. v. 14.* want de bane der
 opregten is, van het kwaad af te wijken : by behoed zijne zie-
 le , die zynen weg bewaard. *Prov. 16. v. 17.*

Alſchoon men knor der Wilgen top,
 Zy ſchieten des te Wilger op :
 Zoo ook , men Geefel Paulus vry,
 Gods Geest zet hem weer kragten by.

VROO-

VROOMEN.

Ik zal mynen Geest op uw Zaad gieten , ende mijn Zegen op uwe nakomelingen. Ende zy zullen uytſpruyten tuſſchen in het Gras , als de Wilgen aan de Waterbeeken.

Jes. 44. v. 4.

Gods woord verbeeld der Vroomen ſtand,
By Wilgen aan de Waater-Beeken :

Geplant door Godes regterhand ;

ô ! Dat ons God daar onder Reeken !

En groejen doe gelyk een Boom
Bevogtigd van een Waterſtroom,

OP DEN LINDEBOOM.

GElykerwijs de Lindeboom zig breed en wijd uytzet, dog geen vrugt geeft, kan men de geweldenaars, of vermoogende Dwingelanden, aanmerken; zo als David de zelve beschrijft. *Pfalm. 37. v. 35.* ook beeld Zalomons haar aldus af, een Man des gewelds verlost zynen Naasten: ende hy leid hem in een weg die niet goed is: hy sluyt zijne Oogen, om verkeerdheeden te bedenken: zijne Lippen bytende, volbrengd hy het kwaad. *Prov. 16. v. 29.* dies hy ook vermaand, zyt niet nydig over een Man des gewelds: ende verkiest geene van zijn weegen. Want de afwijker is den Heere een Grouwel. *Prov. 3. v. 31.* van den Man des Bloeds, ende des bedrogs, heeft den Heere een Grouwel. *Pfalm. 5. v. 7.* want hy kend de ydele Liederen: ende hy ziet de ondeugd, zoude hy dan niet aanmerken? *Job. 11. v. 11.* God zal dezelve zekerlyk straffen, gelyk David zegt, Gy ô God, zult die doen nederdaalen in den Put des verderfs; de Mannen des bloeds ende bedrogs zullen haare dagen niet ter helfte brengen. *Pfalm. 55. v. 24.* dat dit dog bedagten de ryke Vrekken! die hunne Naasten met geweld overheerschen, en den armen verdrukken; eeven als de groote boomen zonder vrugten, die het Zap van Rondomme na zig trekken, en de goede planten haar Wasdom ontnemen; op dat zy haar mogten bekeeren, ende verneedere: want al die hoog is van Herten, is den Heere een Grouwel: hand aan hand, zal hy niet onschuldig zijn. *Prov. 16. v. 5.* wie op zijne Rijkdom vertrouwd, die zal vallen: maar de Regtveerdige zullen Groenen als Loof. *Prov. 11. v. 28.*

De Linde heft zig breed en hoog,
 Dog al zijn Nut is maar voor 't oog;
 Zo is een Ryk Geweldenaar;
 Hy strekt Gods wraak ten brandhout maar.

*Ik hebbe gezien eenen geweld dryvende Godloozen: die zig
uytbreide, als een groene Inlandze Boom. Maar by
ging door, ende ziet by wasser niet meer: ende
ik zogte hem, maar by werd niet gevonden.*

Pfalm. 37. v. 35.

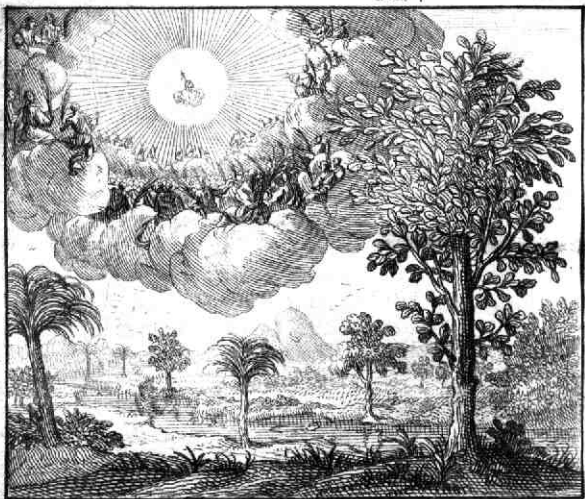
Schoon Groen, dog zonder vrugt, zo spruyt,
Zeer breed van takken uyt, de Linde:
Dus breiden haar veel Grooten uyt,
Door hunne Naasten te verflinde;
Als zulk een eens ontworteld is,
Men haat zelfs zyn gedagtenis.

O P D E N P A L M B O O M.

DE Palmboom groeid, in weerwil van stormen en vlaagen, zeer regt en hoog op: daarom word de Palmtak een teeken van overwinninge gehouden; by deeze worden de Regtveerdigen te regt vergeleeken. *Pfalm. 92. overmits zy meede, in Kruys en Swaarigheid, hunne hoofden hemelwaarts heffen, en in de vlaagen der verdrukkinge pal staan; de Godlooze zal beenen gedreven worden in zyn kwaad: maar de Regtveerdige betrouwde zelfs in zynen Dood. Prov. 14. v. 32. veele zijn de teegenspoeden des Regtveerdigen: maar uyt alle die reddet hem de Heere. Pfalm. 34. v. 26. nademaal God alleen zijn betrouwen is; want de geenen die niet werkt, maar Geloofd in hem, die den Godloozen regtveerdigd, word zijn Geloof gerekend tot Regtveerdigheid. Rom. 4. v. 5. derhalven hy zeggen kan, alging ik in een dal der schaduwwe des Doods, ik zoude niet vreezen. Pfalm. 23. v. 4. ziet, zoo hy my doode, zoude ik niet Hope? Job. 13. v. 15. want de Oogen des Heeren zijn over de Regtveerdige, ende zyne Ooren tot haar Gebed. 1 Pet. 3. v. 12. hoe hoorde een Christen zig niet te bevljigten om dit voordeel te erlangen! want de Zaligmaakende genade Gods is verscheenen alle Menschen. ende onderwijst ons, dat wy de Godloosheid ende de Weereldze Begeerlijkheeden verzaakende, Maatiglijk, ende Regtveerdelijk, ende Godzaliglijk, Leeven zouden in deeze tegenwoordige Weereld, verwagende de zalige Hoop, ende verschijninge der Heerlijkheid des grooten Gods ende onzes Zaligmaakers Jezu Christi. Tit. 2. v. 11. als wanneer de regtveerdige, bekleed zynde met lange witte Kleederen, ende Palmtakken in haare Handen, uyt roepen zullen de Zaligheid zy onzen God die op den Throon zit, ende den Lamme. Apoc. 7. v. 9. dan zullen de Regtveerdigen blinken gelijk de Zonne in 't Coningrijke haares Vaders. Math. 13. v. 43.*

Sta Pal, Regtveerd'ge! vreesd geen Nood,
 Joannis, ziet u na de Dood
 Uytgalmen (meer dan Hozanna)
 Dat Eeuwigh bly Haleluja.

REGT.

*De Regtveerdige zal groejen als een Palmboom : hy zal
wassen als een Ceederboom op Libanon. Die in 't buys
des Heerengeplant zijn , dien zal gegeven worden
te Groejen in de Voorhooven onzes Gods. &c.*

Pfalm. 92. v. 13.

De Palm heft Heemelwaards zyn top,
In weerwil van de guure vlaagen :
Zoo kan vervolging, Swaard, nog Strop,
Ook geen Regtveerdige vertzaagen ;
Hy groeid gelyk den Palmboom,
In Nood en Dood ; bevryd van schroom.

OP DEN CEDERBOOM.

BY de Ceederboomen, die in Palestina op het gebergte Libanons groeiden (zijnde seer schoon en hoog, welkers hout uyttermaaten sterk en duurzaam is) werden de uytverkoorne veeltijds vergeleeken; gelijk zo Bileam van het uytverkooren volk Izraël zegd, *de Heere heeft ze geplant als de Ceederboomen aan het Waater.* Num. 24. v. 6. zoo spreekt ook Zacharias wegens haare verwoestinge, *doed uwe deuren op, ô Libanon! op dat het Vier uwe Ceederen verteere: Huylet gy dennen, dewijle de Ceederen gevallen zijn, dewijle die Heerlijke Boomen verwoestet zijn: Huylet gy Eiken bafans, dewijle het sterke woud needergevallen is.* Zach. 11. v. 1. zoo vergelijkt David de uytverkoorne meede, zeggende, *hy zal wassen als een Ceederboom op Libanon, die in het Huys des Heeren geplant zijn, dien zal gegeven worden te groejen in de voorbooven onzes Gods, in den Gryzen Ouderdom zullen zy nog vrugten dragen: Zy zullen vet en groene zijn, om te verkondigen dat de Heere Regt is.* Psalm. 92. v. 13. zo zegt ook Paulus *gy zijt een uytverkooren Geslagte, een Coninglijk Priesterschap, een Heilig, een verkreegen Volk, op dat gy zoudet verkondigen de Deugden des geenens die u uyt de duysternisse geroepen heeft, tot zijn wonderbaar ligt.* 1 Pet. 2. v. 9. Jezus Christus, de stamwortel der uytverkoorene, werd zeer zoet (door de Bruyd) meede by den Ceeder vergeleeken, *zijne gestalte is als de Libanon, uytverkooren als de Ceederen. Zijn gebeemelte is enkele zoetigheid, ende al wat aan hem is, is gantsch begeerlijk: zulk een is mijn Liefste: Ja zulk een is mijn Vriend, gy Dogters van Jeruzalem.* Cant. 5. v. 15.

Als Ceederboomen hoog gaegt,

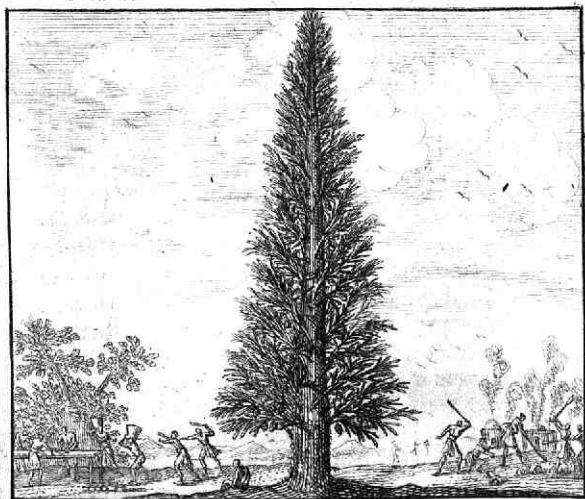
Zo is het uytverkoorn Geslagt:

'T geen duurzaam raay in Lijdzzaamheid,

Schoont 't stormd, haar takken weelig spreid.

U Y T.

UYTVERKOORNE.

De Boomen des Heeren worden verzaadigd, de Ceederboomen van Libanon, die hy geplant heeft.

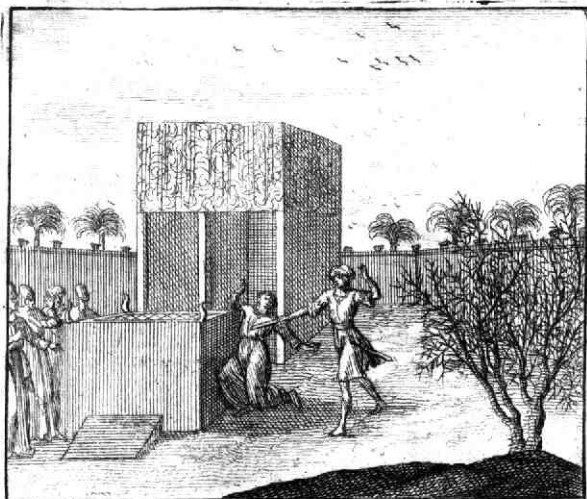
Pfalm, 104. v. 16.

De Ceeder op den Libanon,
Staat vast geworteld en verheeven :
Zoo doet de straal der Waarheids-Zon
Steeds bloejend groejen in dit leeven,
Zijn uytverkoorne, die Gods hand,
Als Ceederboomen heeft geplant.

O P D E D O O R N E N.

Door de Doornen, welkers eigenschap is, door scherpe angels te kwetzen en te scheuren, wiens einde is ter verbrandinge, worden de Godloozen doorgaans afgebeeld, *de beste van hen is als een Doorn, d'opregtste is scherper als een Doornhegge. Micha. 7. v. 4. derwijle zy in malkanderen geplogten zijn als Doornen, ende Dronken zijn, gelijk zy pleegen Dronken te zijn, zo worden zy volkoomelijk verteerd als een dorre stoppel. Nakum. 1. v. 10. Zo zeide ook God tot Ezechiël, vreesd niet voor haare woorden, boewel weederwiligen en Doornen by u zijn. Ezechiël. 2. v. 6. te regte worden de Godloozen by Doornen vergeleeken, wyl zy, vol Twist en Nyd zynde, ook kwetzen, steeken en verscheuren, geen vrugten der Liefde konnende voortbrengen; de Godloozen, *zeid mijn God, hebben geenen vrede. Jes. 57. v. 21. geen wonder, want men leeft geen Vygen van Doornen, nog men snijd geen Druyven van Distelen. Luc. 6. v. 44. derhalven zegd David van dezelve, de Mannen belials die zullen altemaal zijn als Doornen die weg geworpen worden, om dat men ze metter Hand niet kan vatten, maar een ygelijk dieze zal aantasten, verzieet zig met Izer, ende het Hout eener spieffe, ende zy zullen gantschelijk met Vier verbrand worden ter zelver Plaatze. 2 Sam. 13. v. 6. want het ligt Ixraëls zal tot een Vier zijn; ende zijn Heilige tot een vlamme, welke in Brand zal steeken ende verteeren, al zijn Doornen, ende zijn Distelen op eenen Dag. Jes. 10. v. 17. Gelykerwijs dan het onkruid vergaaderd, ende met Vier verbrand word, also zal het ook zijn, in de vol-eindinge dezer Weereld. Math. 13. v. 40.**

Wat scherpen Doorn was Joabs hand!
Die Schelms twee Helden hielp van kant:
Dog hy ontgaat Gods wraakvuur niet,
Alfchoon hy tot den Altaar vlied.

C. H. F.

*Uwe Regterhand zal uwe Haaters vinden. Gy zultze
zetten als eenen vierigen Ooven, ter tyd uwes toornigen
Aangezigtcs: de Heere zalze in zynen toorn verflin-
den, ende het Vier zalze verteeren.*

Pfalm. 21. v. 9.

d'Onvrugt'bre Doorn, verbeeld den staat
Der weederspannige Godloozen:

Gelyk dezelve onnut vergaat
Door Vuur; zoo zullen ook de Boozen,
Hier na verftrekken als een Doorn,
Ten dag der wraake van Gods Toorn.

OP

O P D E E Y K E N .

DE Deugd en Sterkte, werd door den Eykenboom afgebeeld daaromme de Ouden, den geenen die eenige Burgers in den Oorlog verlost of bevrijde, met een krans van Eykenloof bekroonde: Gods woord Zinspeeld meede op de sterkte der Eyke, spreekende van den Amoriter. *Hy was sterk als de Eyke. Amos. 2. v. 9. ende van het Overblyfzel Izraëls gelijk de Eyke, ende gelijk de haag Eyke, in dewelke na de afwerpinge der bladeren nog steunzel is: also zal het Heilige zaad het steunzel daar van zyn. Jes. 6. v. 13.* Zoo staat de Deugd ook pal in alle wederwaardigheden: daar Stefanus, de Eerste bloedgetuyge van Jezus Christus, een Leevendig voorbeeld van is; want door Deugd te betragten, verkrijgd de Ziele kragt en sterkte, om alles te ondergaan. Deugd, is een betragtinge van weldoen, waar door alles gerigt word om (zonder afwykinge) Lynregt het vereiste einde te bereiken: het geene in de werkinge of neiginge der ziele, de liefde tot God is; die alle daaden tot een Rigtsnoer strekt, en het waaragtige verband is van het schepzel met zyn oorzaak: deze Deugd is het zout van alle Menschelyke bedryven, zonder welk alle Daaden, niet alleen laf en onmaakelyk, maar zelfs verderffelyk en stinkende worden. Derhalven de Deugd, als den tweeden schakel aan de keeten der betragtinge eenes Christelyken wandels aangemerkt word, *voegd by uw Geloofve Deugd, en by de Deugd Kennisse, &c. overmits God ons geroepen heeft tot Heerlykheid en tot Deugd. 2 Petri. 1. Voorts Broeders, al wat waaragtig is, al wat Eerlyk is, al wat Regtveerdig is, al wat Rein is, al wat wel luyd, zoo daar eenige Deugd is, zoo daar eenigen Lof is, dat zelve bedenkt. Phil. 4. v. 8.*

Beproofde Deugd, ô vasten Eyk!

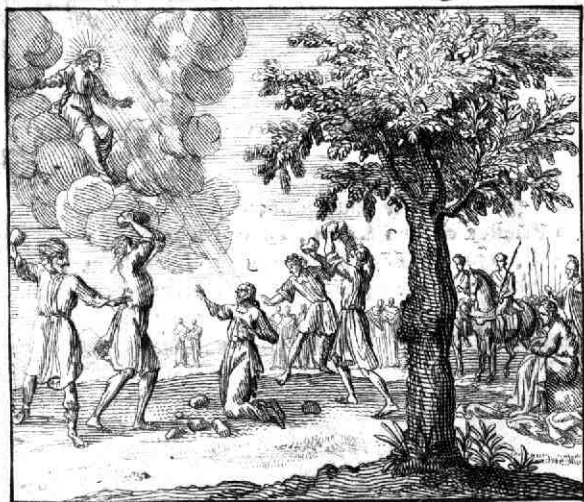
Uw Kragt is booven het bereyk

Van ons Verstand: spyt Nyd en Nood,

Zo groend gy voor en na de Dood.

DEUGD

D E U G D.

Op dat zy genaamd worden Eike-boomen der Gerechtigheid,
 een Plantinge des Heeren, op dat hy verbeerlykt worde.

Jesa. 61. v. 3.

Een Eyk verbeeld, by d'Ouden, Deugd,
 En sterkte: zoo kan men ook agten,
 Dien Waarheid steeds het Hert verheugd,
 En hunne Pligt in Deugd betragten;
 'T zyn Eiken der Gerechtigheid,
 Tot Lof van Godes Majesteid.

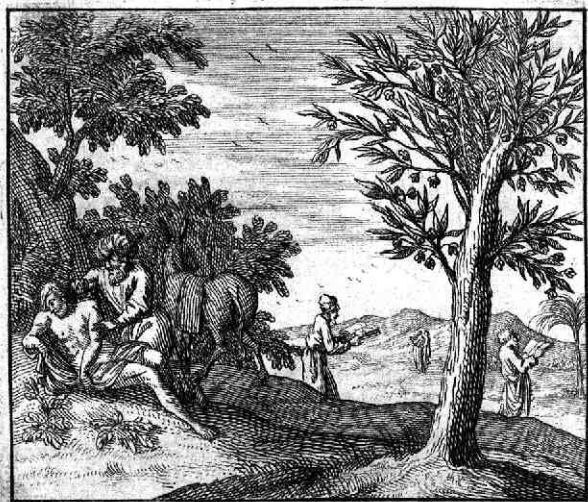
O P D E N O L Y F B O O M.

D'Olyfboom beteekend (by de Geleerden) de Barmhertigheid; overmits uyt haar vrugt die Lieflyken Olie komt, dewelke door hare Balzemagtige vettygheyd de wonden en geswellen verzagt en geneest; daarom men ook de Olyftrak tot een teeken van Vreede steld, wyl de Vreede de Rampen des Oorlogs meede verzoet en verdryfd: *zoo Roemd ook de Barmhertigheyd teegen het Oordeel. Jac. 2. v. 13.* dies de barmhertige Samaritaan, die Olie en Wyn in des gekweyften Wonde goot, den Lof behaalde booven den Priester en den Levyt, en een algemeen voorbeeld wierd, *gaat heenen en doet desgelyks. Luc. 10. v. 37.* wat heerlyke Deugd de Barmhertigheyd is, blykt, wyl onzen Zaligmaaker pronkt met dien eernaam van *Barmhertig Hoogenpriester. Heb. 2. v. 17.* Ja! zelfs ook God, wanneer die zyne Heerlykheyd aan Mozes vertoonde, benoemde zig aldus, *als nude Heere voor zyn aangezichte voor by gink, zoo Riep hy Heere, Heere, Barmhertig ende Genadig: Langmoedig ende groot van Weldadigheit ende van waarheit. &c. Exod. 34. v. 6.* derhalven ook Christus beyeeld, *weest dan Barmhertig gelijk ook uwe Vader Barmhertig is, Luc. 6. v. 36.* Zoo doet dan aan als Uytverkoorne Gods, Heilige ende Beminde, de innerlyke Beweginge der Barmhertigheit, Goedertierenheit, Ootmoedigheit, Zagtmoedigheit, Langmoedigheit, verdragende Malkanderen, ende vergeevende de eene den andren. Zoo imand, tegen imand, eenige klagten heeft, *gelijkerwijs als Christus u vergeeven heeft, doet ook gy also. Col. 3. v. 12.* want een onbarmhertig oordeel zal gaan over den geenen die geen Barmhertigheit gedaan heeft. *Jac. 2. v. 13.*

Voor die (als den Zamaritaan)
 Steeds heeft Barmhertigheit gedaan,
 De Vaader der Barmhertigheit,
 Groot Loon hier namaals heeft bereid.

BARM

B A R M H E R T I G H E I D.

Zalig zijn de Barmhertige : want haar zal Barmhertig-
heid geschieden.

Math: 5. v. 7.

d'Olyf (der Vreedentak) vertoont
'T afbeeldzel der Barmhertigheeden:
Wien deeze Deugd in 't Herte woond,
En zig ontfermd aan Christi Leeden,
Diens Lamp heeft Olie van Gods Geest,
En komt thans op 's Lams Bruylofts Feest.
N O P

O P D E N V Y G E N B O O M.

DE Vygenboom door haare zoete Vrugt, verbeeld de Zagtzinnige Goedertierenheid; een van de eerste Vruchten der hoofdeugd de Liefde, gelijk de Apostel toond. *De Liefde is Langmoedig, zy is Goedertieren: I Cor. 13. v. 4. want de vrugt des Geests is in alle Goedigheid. Eph. 5. v. 9.* wanneer Adam en Eva uyt de Liefde tot God gevallen, en tot eige-liefde overgeslagen waren, storten zy in de Overtreedinge; waar door zy bespeurden dat zy Naakt waren, dies begten zy Vygenboom bladeren te zamen, en maakte zig schorten. *Gen. 3. v. 7.* dat wy ook zoo, onze Naaktheid der Misdaaden, met het Vygenblad der Goedertierenheid tragten te bedekken! want *door Goedertierenheid, en Trouwe, word de Misdaad verzoend. Prov. 16. v. 6.* de Keizer Augustus toond een heerlijk voorbeeld van Goedertierenheid in zig zelfs, wyl hy zo bezaaidigd van Gemoed was, dat hy Cinna, die Moorddaadelyk op zijn Leven toeleide, met minnelijke Woorden van het feit overtuygde, hem het boos Voorneemen vergaf, tot zijn Vriend aannam, en met Weldadigheid beloonde meer als te vooren. O wonderlyke goedheid! deeze Deugd is Gode welbehagelyk. *Ik hebbe Lust tot Weldadigheid, ende niet tot Offer: zegt God by Hozea Cap. 6. v. 6. Hy heeft u bekend gemaakt, ô Mensche! wat goed is: ende wat eist de Heere van u? als regt te doen, ende weldadigheid Lief te hebben, ende ootmoedelyk te wandelen met uwen God. Micha. 6. v. 8. die zig des armen ontfermd, leenden Heere: ende hy zal hem zijn Weldaad vergelden. Prov. 19. v. 17. indien de geene, die u haat, hongerd, geeft hem Brood te Eeten: ende zoo hy Dorstig is, geeft hem Water te drinken: want gy zult vierige koolen op zyn Hoofd hoopen: ende de Heere zal't u vergelden. Prov. 25. v. 21.*

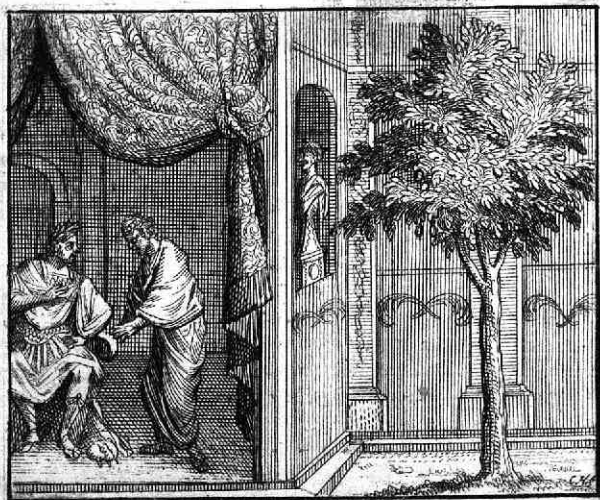
Augusti Goedheid Lof verdiend,

Die zyn belager maakt tot Vriend:

'T geen Cinna's' Moord-Lust stremmen doed;

Verschrikt door 't overtuygd gemoed.

GOEDERTIERENHEID.

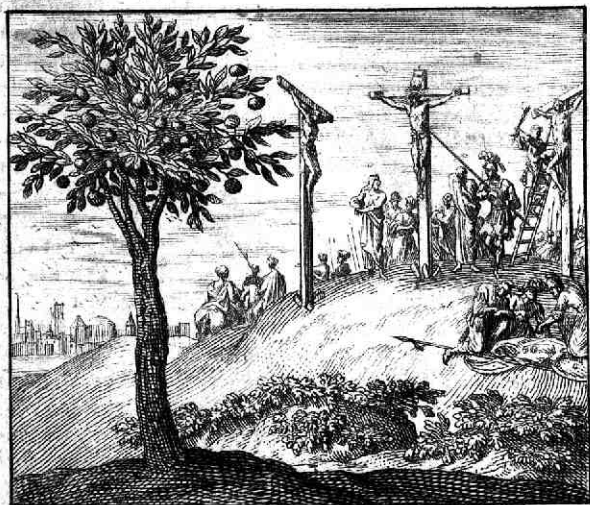
*Het verstand des Menschen vertrekt zijnen Toorn : ende
zyn Cieraad is, de Overtreedinge voor by te gaan.*

Prov. 19. v. 11.

Des Vygebooms zoet-aardigheid,
Verbeeld de Goedertieren Menschen;
Die steeds, tot Liefde-pligt bereid,
Haar Naastens Nut te vordren wenschen:
ô! Dat dog elk zijn Naaktheid had
Bedeckt met zulk een Vyge-blad.

Door den Appelboom, onder de Boomen des wouds, werd onze Zaligmaaker verstaan, by de Bruyd, *Cant. 2. v. 3.* daarom wy de verlossinge daar by vergelijken, want *de verlosser zal uyt Zion komen, ende zal de Godlooskeeden afwenden van Jacob*, hadde de Schrift voorzegt, te zien. *Rom. 11. v. 26.* uyt wiens Dood de Vrugten spruyten tot Verlossinge, *dit is de Boom des Leevens voortbrengende twaalf Vrugten; ende de blaaderen des Booms waaren tot Geneezinge der Heidenen. Apoc. 22. v. 2.* en tot teegen-gift van die Doodelyke na smerte van Adams Appel beet: waar van ons de Heere Christus alleen verlost, *op dat geen Vleesch zoude Roemen voor God; maar uyt hem zyt gy in Christo Jezu, die ons geworden is Wysheid van Gode, ende Regtweerdigheid, ende Heiligmakinge, ende Verlossinge.* Op dat het zy, gelijk geschreeven is, die Roemd, Roeme in den Heere. *1 Cor. 1. v. 29.* in den welke wy de Verlossinge hebben door zyn Bloed, Namelyk, de vergeevinge onzer Zonden. *Col. 1. v. 14.* die ons ook zijn Geest ten onderpand gegeven heeft, *in welken gy ook, na dat gy Geloofd hebt, zyt verzeegeld geworden met den Heiligen Geest der beloften: die het onderpand is van onze Erfenisse, tot de verkreegene verlossinge, tot Prys zijner Heerlykheid. Eph. 1. v. 13.* derhalven vermaand Paulus, *zoo bidde ik dan, ik de gevangene in den Heere, dat gy wandeld weerdiglyk de Roepinge, met welke gy geroepen zyt: ende bedroefd den Heiligen Geest Gods niet, door welken gy verzeegeld zyt tot den Dag der Verlossinge. Eph. 4. v. 1. . . . 30.* ô! dat onze Ziele dog met de Bruyd zegge! *hy voerd my in het Wynhuys, ende de Liefde is zyne Baniere over my. Ondersteund gy lieden my met de Flessen, versterkt my met de Appelen: want ik ben Krank van Liefde. Cant. 2. v. 4.*

Heillooze Boom! bevrugt met kwaad,
 Het Kruys (uw tegenbeeld) verzaad,
 Geneesd, Verlost, en sterkt in Nood,
 Doorkragt der Vrugt van Christi Dood.

*Als een Appelboom onder de Boomen des Wouds, zo is mijn
 Liefste onder de Zoonen: ik hebbe groote Lust in zijne
 schaduw, ende zitter onder: ende zyne Vrugt
 is mijn geheemelic zoet.*

Cant. 2. v. 3.

Des Appelbooms Zerp-zoete Vrugt,
 En schaduw-Lommer, doet vermaaken;
 Zo geeft ook Christus Ziels-genugt,
 Aan haar die zyne Zoetheid smaaken:
 Wie van zyn Dood de Vrugten eet,
 Werd vry van Adams Appel-beet.

O P D E N N O O T E - B O O M .

DE Ouden hebben de Nooteboom voor een afbeeldzel van het Huwlyk genoomen : moogelyk wyl men dien Boom veeltijds beukt, de schorze slaat, of splyt, ook wel een gat a 2 in de wortel boord, om daar door te beeter Vrugten aan te kweeken; om alzo af te schetzen dat de wederwaardigheeden des Huwlyks de vrugten der Liefde te vaster maken: Zoo verhaald Homerus van Ulysses en de kuyfche Penelope, dat schoon Ulysses twintig Jaren omdoolde, in den trojaansen kryg, egter haar onderlinge Liefde, by zijn wederkomst, des te heeviger was; zoo konde ook de veertien Jaarige Dienst Jacob niet afschrikken, om, naar het volbrengen van dien, zijn Beminde Rachel tot zyn Huysvrouw te bekoomen. *Gen. 29. na't spreekwoord*

Die de Kern wil smaaken,

Moet de Nooten kraaken.

Het zoetste Zoet geeft het wrangste Zuur: zo heeft het Huwlyk ook zyn Vermaak en Teegenspoed; dog daar Man en Vrouw in regte Liefde leeven, verdubbeld het Genoegen, en de Huyszorge, en wederwaardigheeden, met eenparige schouders gedrage zynde verligt het ongemak. Dog gelukkig! wanneer dezelve malkandren tragten op te scherpen tot de Liefde en Vreeze Gods; of ze malkandren Heere mogten winnen, *want wat weet gy Wijs, of gy den Man zult zalig maken? of wat weet gy Man, of gy het Wyf zult zalig maaken? 1 Cor. 7. v. 16.* om alzo deel te hebben aan het Geestelyke Huwlyk Christi en zynes Gemeinte; daarom zegt Paulus, *dog ik wil dat gy weetet, dat Christus het Hoofd is eens ygeijken Mans: ende de Man het Hoofd der Vrouwe: ende God het Hoofd Christi. 1 Cor. 11. v. 3.* desgelijks gy Vrouwen, zijt uwe eigene Mannen onderdanig: &c. *gy Mannen insgelijks, woonet by haar met Verstand. &c. 1 Pet. 3. v. 1.*

Als Ulysses doold twintig Jaar,

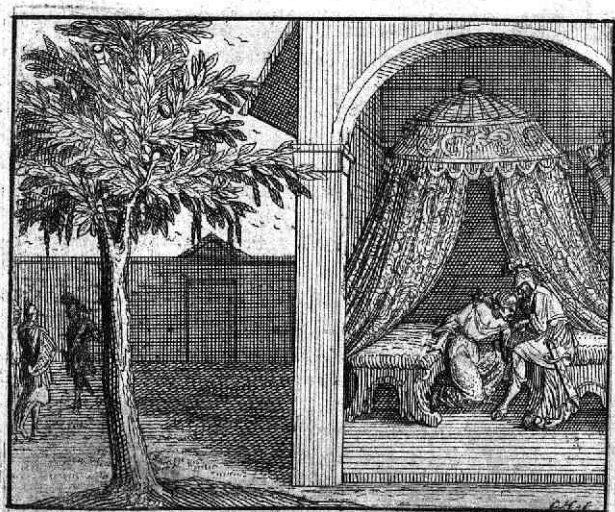
Loopt Penelopes eer gevaar:

Dog egte-Liefdens vasten band,

Houd, door geduld, nog d'overhand.

HUW-

H U W E L Y K.

Alzo zijn de Mannen schuldig haare eigene Vrouwen Lief te hebben, gelijk haare eigene Lichaamen. Die zijn eigen Vrouwe lief heeft, die heeft hem zelven lief.

Ephe: 5. v. 28.

De Noote-boom, die vrugtbaar Bloeid,
 Is (al van Ouds) een Huwlyks teeken;
 Om dat hy taay, door 't beuken, Groeid:
 Dat zal aan d'Egt ook niet ontbreken,
 Als Liefde vaste wortels schiet,
 Dan Bloeid den Trouw, zelfs in 't verdriet.

O P D E N L A U W R I E R .

DE onverwelklyke en altyd groene Lauwrier, is een Praal teeken van overwinninge: daarom Oudsher de Helden, uytsteekende Reedenaars, en andere (het zy by Overwinninge in Veldslaagen, of door deftige Vertoogen, ofte door behalen van den Prys, in de Olympische speelen, in ftryd en Ren-baanen) met den Lauwerkrans vereerd wierden. Zoo ook wy Christenen, dewelke *stryden in het geloove*. 1 Tim. 6. v. 12. en *loopen in de Loophane die ons voorgesteld is*. Heb. 12. v. 1. *Jagende na het wit tot den Prys der Roepinge Gods*. Phil. 3. v. 14. *wagten meede na onze overwinninge de onverwelklyke kroone der Heerlykheid*. 1 Pet. 5. v. 4. *daarom neemt aan de geheele wapenrustinge Gods, op dat gy konnet wederstaan in den boozen Dag, ende alles verrigt hebbende, staande blijven*. Eph. 6. v. 13. *word van het kwaad niet overwonnen, maar overwind het kwade door het Goed*. Rom. 12. v. 21. *de geene daar Christus in het Herte woond, en die in de Liefde geworteld en gegrondet zijn*. Eph. 3. v. 17. *al worden zy den gantzen Dag gedood, en geagt als schapen der Slagtinge, die zyn nogtans in allen deezen, meer dan Overwinnaars; door hem, die ons Liefgehad heeft*, Rom. 8. v. 36. *want al dat uyt God gebooren is, overwind de Weereld: en dit is de Overwinninge die de Weereld overwind, Namelyk ons geloove; wie is 't die de Weereld overwind? dan die geloofd, dat Jezus is de Zoone Gods*, 1 Joan. 5. v. 4. *Zalig! die met Paulus zeggen kan, ik hebbe den goeden stryd gestreeden, ik hebbe den Loop geeindigd, ik hebbe het Geloove behouden. Voorts, is my weg gelegd de Kroone der Regtveerdigheid, welke my de Heere, de Regtveerdige Rigter, in dien Dag geeven zal*. 2 Tim. 4. v. 7.

Schoon Cezar Praald met Lauwer-blad,
 Zyn Roem is dog met Bloed beklad:
 Maar vry veel schooner Kroon behaald,
 Diē door 't Geloove zeegen-Praald.

OVER.

Ziet, ik kome haastelyk: houd dat gy hebt, op dat niemand
uwe Kroone neeme. Die overwint, ik zal hem maken
tot eenen Pilaar in den Tempel myns Gods, ende
hy zal niet meer daar uytgaan: &c.

Apoc: 3. v. 11.

Het onverwelklyk Lauwer-loof
Bekroond eën Held, in Zeegenpraalen:
Zy die hier sryden, in 't Geloof,
En in den Loopbaan Prys behaalen,
Die werden van den Heere thans,
Bekroond, met 's Leevens Lauwerkrans,

O P D E N W Y N G A A R D.

GElykerwijs de Wijngaard door het snoeyen haar vrugten vermeerderd, en welkers vrugt vervrolykt; zoo is het met de Reine vreugde der Christenen, die in Christus, als den waren wijnstok, ge-ent zijn, en in hem vrugten dragen: wanneer het snoeymes van Gods bezoeking ons de Begeerte knot, waar door wy leeren *de Weereldze Begeerlykheeden verzaaken.* Tit. 2. v. 12. ende het Zap der Liefde Gods, door de Stamwortel Jezus Christus, onze Ziele doorstraald, dan draagen wy vervrolykende vrugten in God. Welzalige wiens Herren, door de werkinge Gods in Christus, van de ydele schyngoederen deezer Weereld afgetrokken, en wiens Lusten besnoeid worden, waar door zy *in de Liefde geworteld en gegrondet zyn.* Eph. 3. v. 17. deeze kunnen met de Bruyd zeggen, *wy zullen ons verheugen, ende in u verblyden: wy zullen uwe uytneemende Liefde vermelden meer dan den Wijn.* Cant. 8. v. 7. deeze Liefde, deezen Wyn der vreugde, worden wy deelagtig *in den Zoone van Gods Liefde.* Col. 1. v. 13. die daar Noodigende zegd, *ik hebbe mynen Wijn, mitsgaders mijne Melk, gedronken: Eetet vrienden, Drinket ende wordet Dronken, ô Liefste.* Cant. 5. v. 1. tot hem, *dien God gezalfd heeft met vreugden Olie boven zijne Meedegenooten.* Psalm. 45. v. 8. kunnen wy blymoedig zeggen, *veele zeggen, wie zal ons het Goede doen zien? verheft Gy over ons het Licht uwes Aanschijs ô Heere. Gy hebt vreugde in myn Herte gegeven, meer dan ter Tyd, als haar Koorn, ende haaren Most, vermeenigvuldigd zyn.* Psalm. 4. v. 7. Gy zult my het Pad des Leevens bekend maaken: *verzadinge der vreugde is by uw Aangezichte, Lieflykheeden zijn in uwe Regterhand Eeuwiglyk.* Ps. 16. v. 11.

Zy die in Christus zyn ge-ent,
 In wien hy 't Zap des Leevens zend,
 Diens vrugt vervrolykt het Gemoed,
 Meer dan der Cyprus-trossen zoet.

VREUG.

V R E U G D E.

*Ik ben de Wynstok ende gy de Ranken : die in my blyft ,
ende ik in hem, die draagd veel vrugt.*

Joan: 15. v. 5.

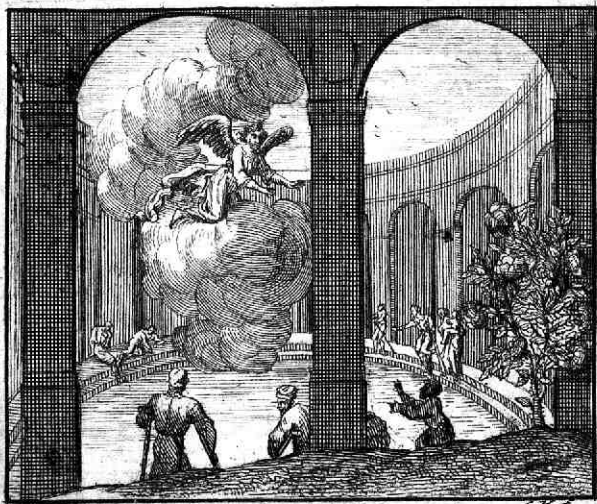
De Wyngaard (Bron der Vrolykheid)
Vermeerd haar Vrugtbaarheid door snoeijen:
Die uyt den waaren Wynstok spreid,
Gelyk een Rank, moet zig bemoeijen,
Dat hy zyn Aardse Lusten knot,
Dan draagd hy vrugt, tot vreugd, in God.

O P D E N R O O S .

BY den Roos, schoon van verwe en lieflyk van Geur, dog welkers steel met Doornen bezet, en wiens bestaan kort van duur is: word des Menschen Leeven niet onaardig vergeleeken; hoe schoon en lieflyk ook het Leeven is, haar steel, ofte bestaan, is meede wel bezet met Doornen van Moeiten en Verdriet, want *uyt het stof komt het Verdriet niet voort: nogte de Moeite spruyt niet uyt der Aarde: Maar de Mensch word tot Moeite gebooren; gelijk de spranken der vieriger koolen haar verheffen tot vliegen. Job. 5. v. 6. heeft niet de Mensch eenen strijd op der Aarden? ende zyn zyne Dagen niet als de Dagen des Dagh-Looners? gelijk de Dienstknegt hygt na de schaduwe: ende gelijk de Daglooner verwacht zyn werkloon: alzo vergelykt Job dit leeven. Cap. 7. v. 1. het geene als een regt Badwater van Bethesda, (met allerlei elendige omzet) is aan te merken: en ook als een Bloem kort van duur is. Alle Vleesch is als Gras, ende alle zyne Goedertierendheid als een Bloeme des Velds. Het Gras verdord, de Bloeme valdaf, als de Geest des Heeren daar in blaasd. Jes. 40. v. 6. De Daagen des Menschen zyn als Gras, gelijk een Bloeme des velds zoo bloedig hy, als de Wind daar over gegaan is, zo is hy niet meer, ende haare Plaatze kendze niet meer. Psalm. 103. v. 15. Alle onze Dagen gaan beenen door uwe Verbolgendheid: wy brengen onze Jaaren door als een gedagte. Aangaande de Daagen onzer Jaaren, daar in zyn't zeventig Jaar: ofte zoo wy sterk zyn tachtig Jaar: ende het uytneemenste van dien, is Moeite en Verdriet: want het word snellyk afgesneeden, ende wy Vliegen daar beenen. &c. leerd ons also onze Dagen tellen, dat wy een wys Herte bekommen. Pf. 90. v. 9.*

Die d'ydelheid des Leevens ziet,
Doorspekt met Moeiten en Verdriet,
Versterkt zyn Geest, na God gerigt,
Als Roozen-waater het Gezigt.

's MENSCHEN LEEVEN,

*De Mensch van een Vrouwe gebooren, is kort van Dagen, ende
Zat van onruste. Hy komt voort als een Bloeme, ende wort af-
gesneeden: ook vlugt hy als een schaduw, en bestaat niet.*

Job. 14. v. 1.

Dit Leeven is gelyk een Roos,
Die voortspruit op een steel vol dooren;
Haar stand geduurd maar voor een Poos:
Den Mensch tot Moeite werd gebooren;
Wiens Luiſter slegts in schyn bestaat,
En als een Droom, of Waan, vergaet.

OP

DE Reine witte Leelie, vol van lieflyke Geur: kan bekwaamlyk een Zuyver en Rein Gemoed afbeelden; daarom vergelykt de Bruydegom zyn Bruyd by dezelve, gelyk een Leelie onder de Doorne, *alzo is myne Vriendinne onder de Dogteren.* Cant: 2. v. 2. dat de Apostelen geyverd hebben, om de Bruyd tot een rein Gemoed toe te bereiden, blykt, *dezen tweeden Zendbrief, Geliefde, schryve ik nu aan u, in (welke) beide, ik door Vermaninge u opregt Gemoed opwekke.* 2 Pet. 3. v. 1. *ik ben yverig over u, met een yver Gods: want ik hebbe u lieden toebereid, om u als een Reine Maagd, een Man voor te stellen, Namelyk Christo.* 2 Cor. II. v. 2. hier in bestaande, dat gy zoudet afleggen, aangaande de voorige Wandeling, den ouden Mensch, die verdorven word door de Begeerlykbeeden der Verleidinge: ende dat gy zoudet vernieuwd worden in den Geest uwes Gemoeds, ende den Nieuwen Mensch aandoen, die na God geschapen is, in Regtveerdigheid, en Heiligheid der waarheid. Eph. 4. v. 22. *welke is de verborgene Mensch des Herten, in het onverdervelijk Vercierfel eenes Zagtmoedige en stillen Geest, die kostelyk is voor God.* 1 Pet. 3. v. 4. dit Rein gewaad heeft onze Zaligmaaker ons verworven, gelyk ook Christus de gemeente Lief gehad heeft, ende hem zelven voor haar heeft overgegeeven, op dat hy ze Heiligen zoude, haar gereinigd hebbende, met het Bad des Waters door het Woord. Op dat hy ze hem zoude Heerlyk voorstellen, een Gemeinte die geen Vlekke ofte Rimpel heeft ofte iet diergelyken, maar dat zy zoude heilig zyn ende onberispelyk. Eph. 5. v. 25. derhalven zoo staat, ende word deezere weereld niet gelyk vormig, maar word veranderd door de vernieuwinge uwes gemoeds, op dat gy moogt beproeven welke de goede, ende Welbehagende, ende volmaakte wille Gods zy. Rom. 12. v. 2. *bewaard u zelven Rein.* 1 Tim. 5. v. 22.

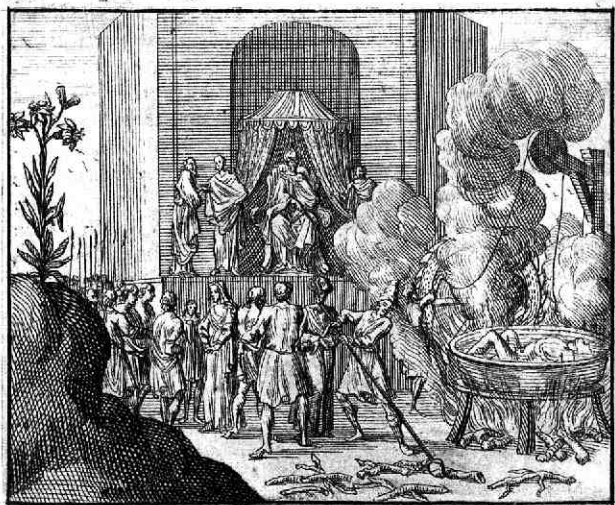
Antiochus ontreinigd geen,

Der zeeven Broeders Machabeen;

Schoon hy ze pynd door Vier, en Swaard:

Wel Zalig! die zig Rein bewaard.

REIN

Wat zyt gy bezorgd voor de kleedinge? aanmerkt de Leelien des Velds, hoe zy wassen: zy Arbeiden niet, nog spinnen niet: ik zegge u, dat ook Zalomon in alle zyne Heerlykheid niet is bekleed geweest, gelyk eene van deeze.

Math. 6. v. 28.

De Heerlykheid van Zalomon,
Moët voor der Leliën schoonheid daalen:
Al't geen bestraald werd door de Zon,
Kan by geen Rein Gewisse haalen;
Die zyn Gemoed houd zuiver wit,
Heeft meer dan Kleeding of bezit.

BY het Gras, het welke 't Vee Voedzel geeft, mag men het Vertrouwen wel vergelyken; want het Vertrouwen is het Voedzel der Ziele: die Ziele nu, die op God Vertrouwd, Voed zig als met Gras; daar in teegendeel, die haar vertrouwen op iets anders stellen, zig tragtē te verzadigen met stroo, en stoppelen; *aangaande de geenen die op haar Goed Vertrouwen, ende op de veelheid haares Rykdoms roemen; niemand van hen zal zynen Broeder immermeer kunnen verlossen: Hy zal Gode zyn Randzoen niet kunnen geeven. Psalm. 49. v. 7. Elendig! de Mensch die op het Vleesch, ofte zyn goed, vertrouwd; gelyk zulks Christus toond, Kinderen, hoe swaar is 't dat de geene die op het Goed haar vertrouwen zetten, in het Coningryke Gods ingaan? Marc. 10. v. 24. hier van ontschuldigde zig Job, zoo ik het Goud tot myne Hoope gezet hebbe: ofte tot het syn Goud gezegd hebbe, gy zyt myn vertrouwen &c. Job. 31. v. 24. want ook, Goed en doet geen Nut ten Daage der verbolgendheid. Prov. 11. v. 4. maar 't spreekwoord is waaragtig,*

*Die God vertrouwd,
Heeft vast gebouwd.*

Dan zegd een Ziel de Heere is myn Herder, my zal niets ontbreeken: *hy doet my nederliggen in Grazige weiden. Psalm. 23. v. 1. dus voed hy zig met het Gras van Vertrouwen, zeggende, ik Vertrouw op u ô Heere. Ik zegge gy zyt myn God. Psalm. 31. v. 15. op u Heere betrouw ik; laat my niet beschaamd worden in Eeuwigheid. Psalm. 71. v. 1. God is ons een toevlugt, en sterkte: hy is kragtelyk bevonden eene Hulpe in benaauwdheeden. Psalm. 46. v. 2. werpt uwe zorge op den Heere, ende hy zal u onderhouden: hy zal in Eeuwigheid niet toelaate, dat de Regtveerdige wankelen. Psalm. 55. v. 23.*

'T Vertrouwen Voedzel van de Ziel,
Was 't geen Elias onderhiel;
Dies hem de Raavens bragten Brood:
Gods Hulp is kragtig, in den Nood.

VERTROUWEN.

Indien nu God het Gras des Velds , dat heeden is ende morgen in den Oven geworpen word , alzo bekleet , zal by u niet veel meer Kleeden , gy klein Geloovige ? &c.

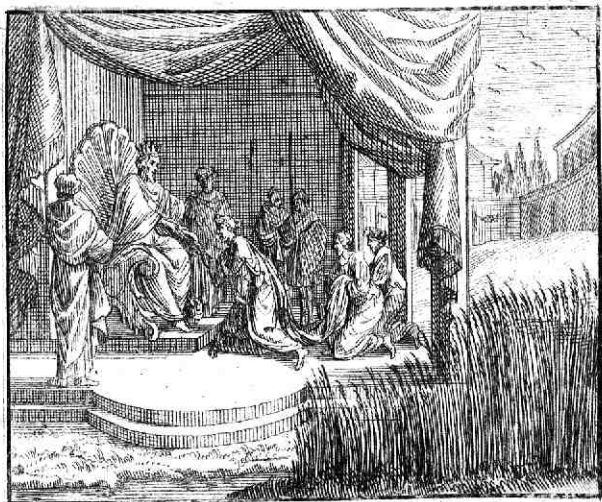
Math. 6. v. 30.

Gelyk het Gras de Beesten Voed,
 En cierlijk Groend : zoo is 't Vertrouwen ;
 'T geen altyd , in den Teegen spoed ,
 Den Mensch op zynen God doet bouwen.
 Zyt niet , door Zorg , te zeer bedroefd ,
 Want God die weet wat gy behoefd.

BY het buygzaam Riet, 't geene de Vlaagen der Stormen onduykt (als wel hooge Boomen vallen, Ja zelfs Toorns omverre Raaken) en zig daar na wederom opheft : kan men bekwaamlyk de Needrigheid af beelden. Een Deugd, den Mensch zoo hoognoodig, als dezelve hem wel teegen-aardig is, want de Hoovaardye is den Mensch als natuurlyk eigen; daarom onze Zaligmaaker vermaand, *leerd van my, dat ik Zagtmoedig ben, en Needrig van Herten: ende gy zult Ruste vinden voor uwe Ziele. Math. 11. v. 29. tragt niet na de hooge Dingen, maar voegd u tot de Needrige.* Vermaand ook Paulus Rom. 12. v. 16. Zalomon leerd dit zelve ernstelyk, zeggende *het is beeter Needrig van Geeste te zyn met de Zagtmoedige; dan roof te deelen met de Hooveerdige. Prov. 16. v. 19. voor de verbreekinge zal des Menschen Herte zig verheffen: en de Needrigheid gaat voor de Eere. Prov. 18. v. 12. de Loon der Needrigheid, met de vreeze des Heeren, is Rijkdom, ende Eere, ende Leeven. Prov. 22. v. 4. dog dit is zoo zeer niet te verstaan van Lichaamlyke Rykdom, eere, ende Leeven, als wel na den Geest; als blykt, zalig zyn de Arme van Geeste: want haarer is het Coningrijke der Heemelen. Math. 5. v. 3. gelyk ook uyt die troostryke belofte Gods, alzo zegd de Hooge ende Verbeevene, die in de Eeuwigheid woond, ende diens Name Heilig is: ik woone in de Hoogte, ende in het Heilige: ende by dien die eenes verbryzelden ende Needrigen Geestes is: op dat ik Leevendig maake den Geest der Needrigen, ende op dat ik Leevendig maake het Herte der verbryzelden. Jez. 57. v. 15. de Broeder die Needrig is; die Roeme in zyne Hoogheid: ende de Ryke in zyne vernederinge: want by zal als een Bloeme des Gras voorbygaan. Jac. 1. v. 9.*

De Trotsheid Vasthi vallen doet,
 Daar Elthers needrigheid behoed:
 Op 't needrig Hert Gods ooge ziet,
 Hy Regt weer op 't gekrookte Riet.

NEEDRIGHEID.

*God weerstaat de Hooveerdige, maar de Needrige geeft
by Genaade.*

Jacobi 4. v. 6.

Het buygzaam Riet bukt voor de wind,
En heft zig weder na de vlaagen:
Een Burger-Man zig zo bevind;
Ook die zig Needrig weet te draagen;
Wanneer, door Storm, de Toorns vergaan,
Dan blyft het Leenig Riet nog staan.

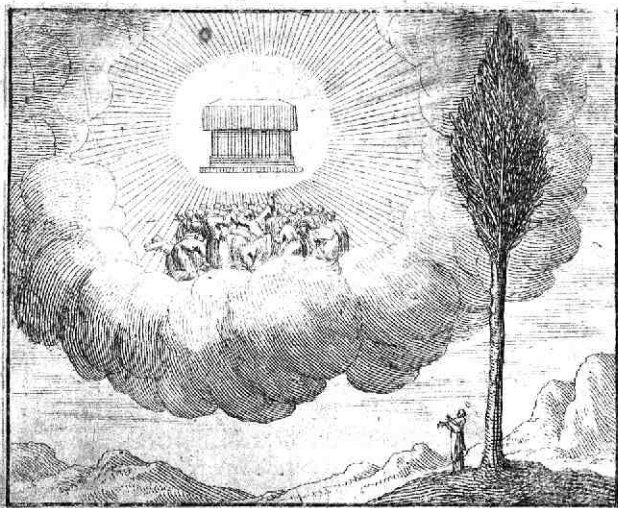
O P D E N C Y P R E S .

BY de Oude, wierd de Cypresseboom in Lykstatie gebruykt, en de Doode, als hebbende Overwonnen de Wifselvalligheden dezer Wereld, met een Cypressen krans bekroond; hier by mag men der Vroomen Dood gelyk stellen: voor al, der gene die met de Kroone des Martelaarschap bekroond worden; want *zalig zijn die vervolgd worden om der Gerechtigheid wille. Math. 5. v. 10.* gelyk Christus voorzeide *Ja de ure komt, dat een ygelijk die u zal Dooden, zal meenen Gode een Dienst te doen, Joan. 16. v. 2.* ende wanneer dit geschied, zal God zulks niet gering agten; want *haar Bloed zal dierbaar zyn in zijne oogen. Psalm. 72. v. 14.* ende wanneer dezelve *van onder den altaar Roepen, hoe Lange, o heilige en waaragtige Heerscher, oordeeld ende wreekt gy ons bloed niet, van de geenen die op der aarde woenen? werden haar lange witte Kleederen gegeven, ende tot haar gezegd, dat zy nog een kleinen tyd rusten zouden, tot dat ook haare meede Dienstknechten, ende haare Broeders, zouden vervuld zyn, die gedoodet zoude wordengelyk zy. Apoc. 6. v. 10.* daarom *vreesd u niet voor de geene die het Lichaam Dooden, ende daar na niet meer kunnen doen. Maar ik zal u toonen wiengy vreezen zult; vreesd dien; die na dat hy gedood heeft, ook Magt heeft in de Helle te werpen: Ja ik zegge u vreesd dien. Zegd Christus Luc. 12. v. 4.* die geene, welke niet de Dood, maar God van Herten, vreezen, zullen de Kroone des Leevens ontfangen; want *Zalig zijn de Dooden, die in den Heere sterven, van nu aan, Ja zegd de Geest, op dat zy Rusten mogen van haaren Arbeid, ende haare werken volgen met haar. Apoc. 14. v. 13.*

’T Regtveerdig bloed, van Abel af,
 Roept tot den Heemel steeds om straf;
 ’T geen God door Eeuwig Wee, en Agl
 Zal wreeken in dien grooten dag.

DOOD

DOOD DER VROOMEN.

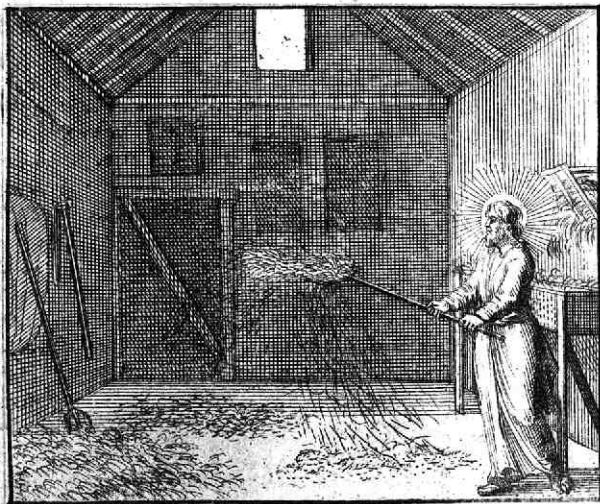
Kostelyk is in de Oogen des Heeren de Dood zyner Gunstgenooten.

Psaln. 116. v. 15.

Een Lyk wierd met Cypres gekroond,
Als vry van 's Weerlds wisselvallen:
De Ziel, waar in Gods Liefde woond,
Door waar Geloof, zal schoonder brallen,
Met d'Eerkroon van onsterfelykheid,
By God, den Vroomen, voorbereid.

GElyk door de Werpſchuppe, of Wan, het Kaf word afgezonderd van het Graan, in den Dorſchvloer; Even zoo handeld onze Zaligmaaker in de Ziele zyner Uytverkoorene; welke zynen Dorſchvloer is: alwaar hy door de werkinge zynes H. Geests, het Kaf onzer Herſtogtelyke Begeertens uytzuyverd, en dezelve als met vuur verbrand, om alzo het Graan van Liefde Gods te zuyveren en bekwaam te maaken, om in zyne Schuure te moogen brengen; volgens de taale van Joannis den Dooper. *Math. 3. v. 11.* alhoewel nu by het Kaf, de Godloozen meede (veelmaalen) worden vergeleeken, *Alzo zijn de Godloozen niet, maar als Kaf, dat de Wind heenem drijft. Psalm. 1. v. 4. die kwaad tegen my bedenken laatze worden als Kaf voor den Wind. Psalm. 35. v. 5. hoe dikwils geschied het dat de Lampe der Godloozen uytgebluſt word, ende haar verderfbaar overkomt? dat God hen ſmerte uytdeeld in zynen Toorn? datze gelijk ſtroo werden voor den wind, ende gelyk Kaf dat de wervelwind weg ſteeld. Job. 21. v. 17.* zo ziet dog de Zuyveringe der Dorſchvloer, daar Joannis (als booven) van ſpreekt, op het Zuyveren der Ziele der Geloovigen: dit geschied, wanneer *het Bloed Chriſti onze Conſcientie Reinigt van doode werken. Heb. 9. v. 14. en ons Reinigt van alle onze Zonden. 1 Joan. 1. v. 7.* waar toe Chriſtus gebruykt, Lyden, en Verdrukkinge, om ons de ydelheid, der vergankelyke goederen, aan te wyzen; als ook het Kaf onzer eige-liefde te verteeren; 't geene zonder opſchuddinge niet toe gaat, want *alle kaſtydinge als die tegenwoordig is, ſchynd geen zaake van Vreugde &c. Heb. 12. v. 11.* egter is het, *die agter my wil komen, die verloochene hem zelven, en neeme zyn kruys op, en volge my. Math. 16. v. 24.*

Ontroerde Ziel! hebt goede Moed,
 Als Chriſtus uyt u ſtuyven doet
 Begeertens-Kaf: al vald het Zuur,
 Hy vuld met zuyver Graan zyn ſchuur.

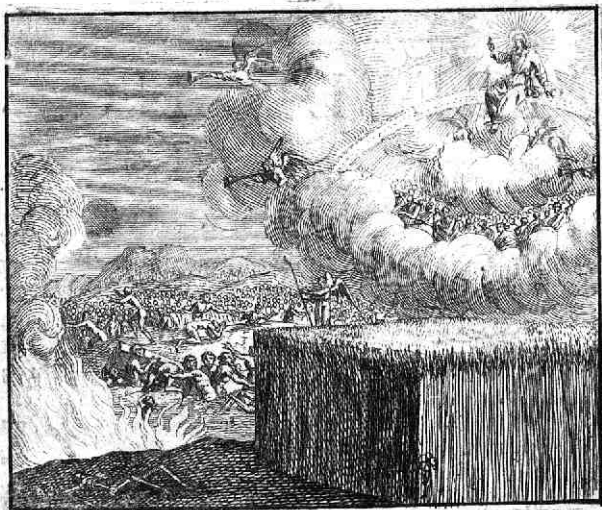
Die zal u met den Heiligen Geest en met Vier doopen. Wiens Wan in zijne Hand is, ende zal zijn Dorschvloer door zuyveren, ende zijne tarwe in zijne Schuure t'zamen brengen, ende zal het Kaf met onuytbluffelyk Vier verbranden. Math. 3. v. 11.

De Dorschvloer scheid het Kooren af,
Van Kaf en Stroo, eer 't gaat ter Schuure:
Zoo dryft den Geest het Booze, als Kaf,
Ter onuytbluffelyken Vuure;
Wel hem! wien zuyverd Christi Wan,
Die raakt in 's Hemels-schuur, alsdan,

O P H E T G R A A N.

BY het Graan werd de Opstandinge der Dooden afgebeeld: want, wanneer het Graan eerst in de Aarde sterft, dan opend het zyn bast, en strekt tot voedzel aan den aanleg van de nieuwe Plant, *indien het Tarwe Graan in de Aarde niet vald en sterft, zo blyft het zelve alleen, maar indien het sterft, zo brengd het veele vrugt voort.* Joa. 12. v. 24. *maar zal imand zeggen, hoe zullen de Dooden opgewekt worden, ende met hoedanigen Lichaam zullen zy komen?* zegt Paulus ende antwoord verders (aldus) *gy dwaas't geene gy zaaid word niet Leevendig, ten zy het gestorven is, ende't geene gy zaaid, daar van zaaid gy het Lichaam niet, dat worden zal, maar een bloot Graan. . . . maar God geefd het zelve een Lichaam gelijk hy wil, ende een ygelijk zaad zyn eigen Lichaam. . . . daar zyn Heemelze Lichamen, ende daar zyn Aardze Lichamen: maar een andere is de Heerlykheid der Heemelze, en een andere der Aardze. . . . een Natuurlyk Lichaam word'er gezaaid, en een Geestelyk word'er opgewekt, . . . en gelykerwijs wy het Beeld des Aardze gedragen hebben, alzo zullen wy ook het Beeld des Hemelze dragen, . . . ende wanneer dit stervelyke zal onstervelykheid aangedaan hebbē, als dan zal het Woord geschiedē, dat geschreven is, de Dood is verflonden tot overwinninge; Dood, waar is uwen Prikkel. Helle waar is uwe overwinninge? de prikkel nu des Doods is de Zonde, ende de kragt der zonde is de wet, maar Gode zy dank, die ons de overwinninge geefd door onzen Heere Jezum Christum. 1 Cor. 15. v. 35. Hem nu die Magtig is u van Struykelen te bewaren, ende onstraffelyk te stellen voor zijne Heerlykheid in vreugde, den alleen wyzen God onzen Zaligmaker zy Heerlykheid, ende Majesteid, kragt ende magt beide nu ende in Eeuwigheid. Amen. Jude. v. 24.*

Val vry, o Leemen-Hut! als Graan,
Om heerlyker we'er op te staan;
ô God! ons hier toe waardig kend,
Om u te looven, zonder End.

*Alzo zal ook de Opstandinge der Dooden zijn, het Lichaam
word gezaaid in verdervelykheid, het word opgewekt in
onverdervelykheid, het word gezaaid in oneere, het
word opgewekt in Heerlykheid, &c.*

I Cor. 15. v. 42.

Zoo als het Graan eerst sterfd in d'Aard,
Om op een nieuw zyn vrugt te geeven,
Is't dat ons Vleesch ten Graave vaard,
Om Onverderflyk weer te leeven:
Dies vreesd geen Dood, maar God op't hoogst;
Dan wordg' een Graan, in's Heeren Oogst.

BLADWYZER

DER

AFBEELDINGE.

	Fol.		Fol.
A.		E.	
A Ap.	67	E Egel.	87
Aarde.	17	Eekhoortje.	91
Aardworm.	121	Eenhoorn.	27
Adder.	117	Eezel.	53
Appelboom.	197	Eyk.	191
Arend.	127	Exter.	163
Armelyn.	93		
B.		F.	
B Aziliscus.	133	F Ret.	97
Beer.	23		
Beerin.	25	G.	
Beever.	79	G Ans.	149
Bok.	65	Gier.	145
Boomen.	179	Graan.	217
Bonfing.	81	Gras.	209
C.		H.	
C Amelioen.	83	H Aan.	139
Ceeder.	187	Haas	49
Cypres.	213	Hart.	41
Conyn.	95	Havik.	135
Crocodil.	33	Heemel.	3
D.		Hond.	47
D Oorne.	189	Honigbie.	107
Duyve.	155		
Draak.	31	K.	
		K Af.	215
		Kalf.	59
		Ka-	

Bladwyzer der Afbeeldinge.

	Fol.		Fol.
Kameel.	39	Palmboom.	185
Kat.	69	Papegaay.	157
Kikvorsch.	103	Pellicaan.	125
Koe.	57	Phenix.	129
Koekkoek.	171	R.	
Klokken.	141	R Aaven.	161
Kraan.	153	R Riet.	211
L.		Roos.	205
L Auwrierboom.	201	Rot.	71
L Leelie.	207	S.	
Leeuw.	21	S Chaap.	61
Leeuwrik.	175	S Schildpad.	99
Linden.	183	Schorpioen.	115
Lugt.	13	Slang.	119
Luypaard.	29	Slek.	123
M.		Sphinx.	1
M Aan.	7	Spinnekop.	109
M Meeremin.	101	Sterre.	9
Mier.	113	Struys.	131
Mieren Eeter.	89	Swaan.	151
Mol.	77	Swaluw.	169
Muys.	73	T.	
N.		T Yger.	35
N Agtegaal.	173	U.	
N Nooteboom.	199	U Yl.	159
O.		V.	
O Liphant.	19	V Alk.	143
O Os.	55	V Veldhoen.	165
Olyfboom.	193	Verken.	63
Ojevaar.	147	Vink.	177
P.		Vos.	45
P Aard.	51	Vuur.	11
P Paauw.	137		
Padde.	105		Vy-

Bladwyzer der Afbeeldinge.

	Fol.		Fol.
Vygenboom.	195	Woud Ezel.	37
Vleermuys.	75	Wyngaard.	203.
Vlieg.	111	Y.	
		Y Svoogeltje.	167
		Z.	
W. Aater.	15	Z Alamander.	85
Wilgen.	181	Zon.	5.
Wolf.	43		

BLADWYZER

DER

UYTBREIDINGE.

	Fol.		Fol.
		Geduld.	38
A		Geleerde.	106
Aardsgezinde.	36	Geloove.	144
Afkeerigheid.	78	Geregtigheid.	130
Agterklap.	114	Getrouwigheid.	46
Arbeidzaamheid.	54	Getuygenisse Gods.	2
		Gevaar.	72
B		Geweldenaars.	182
Armhertigheid	192	Gewoonte.	162
Bedrog.	32	Gods dienft.	10
		Godskragt.	26
C		Godloozen.	188
Confcientie.	6	Goederrienenheid.	194
		Goed gezigt.	126
D		Grimmigheid.	22
Empinge der Begeerte.	176	Grouwel.	80
Deugd.	190		
Dief.	94	H.	
Diefleider.	96	Hoop.	142
Dood der Vroomen	212	Hoovaardye.	136
Domheid.	52	Hoerenschoon.	100
Dronkenschap.	34	Huwlyk.	198
E		J	
Endragt.	166	Jonkheid.	58
Eenvoudigheid.	154		
Eige-Liefde.	122		
G			
Eeft.	14		
Gebreeke	28		

Lang-

Bladwyzer der Uytbreidinge.

	Fol.		Fol.
L.		R.	
L Angmoedigheid.	86	R Eedeneering.	12
Liefde.	140	Regtveerdige.	184
List.	44	Rein Gemoed.	206
Lofzang.	172	Reinigheid.	92
Looze Tong.	88	Roofzugt.	42
M.		Rooverij.	134
M Enſchen.	178	S.	
's Menſchen Leeven	204	S Chyn bedriegd.	66
's Menſchen Staat.	120	Snappery.	156
Misflag.	110	Swygen beſt.	148
Moedigheid.	20	T.	
N.		T Ugt.	50
N Eedrigheid.	210	U.	
Neerſtigheid.	112	U Ytverkoorne.	186
Nyd.	104	Uytzuyveringe.	214
O.		V.	
O Nagtzaamheid.	160	V Alſche Leeraars.	30
Onderwys.	24	Verblindheid.	76
Ongeregtigheid.	132	Verharding.	116
Onheusheid.	102	Verheffing des Gemoeds.	174
Onnoozelheid.	60	Verkwiftinge.	56
Onregt.	68	Verlangen.	40
Onreinigheid.	62	Verlies.	70
Onverſtand.	74	Verligtinge.	4
Opſtandinge.	216	Verloſſing.	196
Opvoedinge.	124	Verſtand.	18
't Oude Deuntje.	170	Vertrouwen.	208
Over al 't Huys.	98	Vervolginge.	84
Overwinninge.	200	Voorzigtigheid.	118
P.		Vuyl Gewin.	164
P Luymſtrykery.	82	Vlees.	16
		Vloek.	

Bladwyzer der Uytbreidinge,

	Fol.		Fol.
Vloek.	64	Weetenschap.	158
Vrees.	48	Wetten.	8
Vreugde.	202	Y.	
Vriendschap.	168	Y Delheid.	90
Vroomen.	180	Y Ydele Vrees.	48
Vryheids Lust.	146	Ydele Weetenschap.	158
W.		Z.	
W Aakzaamheid.	152	Z Onder Weerga.	128
W Aanwyzen.	108	Z Zuyverheid.	150
W akkerheid.	138		

E Y N D E.

KUNSTHISTORISCH INSTITUUT
DER RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT
AFDELING IKONOLOGIE

A 1660606

t'AMSTERDAM,

By PIETER PAATS, Boekdrukker en
Boekverkooper in de Pieter Jacobs Straat,
by den Nes, 1704.

KUNSTHISTORISCH INSTITUUT
DER RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT
AFDELING IKONOLOGIE